ภาษาต่างประเทศ ในภาษาไทย

INFLUENCES OF SOME FOREIGN LANGUAGES

Chandrakasem
10099560

ศ.ดร. บรรจบ พันธุเมธา

124

TH 343
28287 7.-

ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย
INFLUENCES OF SOME FOREIGN LANGUAGES

ศ.ดร. บรรจบ พันธุเมธา
ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

TH 343
28287

29 พ.ค. 2544

หอสมุดมานิจ ชูสาย วิทยาลัยครูจันทรเกษม
ถนนรชดาภิเษก ลาดพร้าว กรุงเทพฯ ๙

พิมพ์ครั้งที่	6
ปีที่พิมพ์	สิงหาคม 2528
จำนวนพิมพ์	2,000 เล่ม
ผู้จัดพิมพ์	ฝ่ายตำราและอุปกรณ์การศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง
พิมพ์ที่	ห.จ.ก.อรุณการพิมพ์ กรุงเทพมหานคร โทร. 2816533, 2820565
ผู้พิมพ์และโฆษณา	นางสาวลัดดาวัลย์ วรพิทักษานนท์
ปีที่เคยพิมพ์	พ.ศ. 2526
วันสิ้นสุดสัญญา	3 ตุลาคม 2528

495.9124
ม17ก
ฉ.11
เลขเรียกหนังสือ
เลขทะเบียน 99560
วัน, เดือน, ปี 21 ส.ค. 2532

คำนำ
พิมพ์ครั้งที่ 6

การรับภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ในภาษาไทยนั้น นับวันจะเพิ่มมากขึ้น เพราะโลกทุกวันนี้แคบลง การได้ศึกษาภาษาต่างประเทศที่ไทยยืมมาใช้ นับว่าเป็นประโยชน์และจำเป็น ซึ่งทำให้ทราบที่มาของคำยืมเหล่านั้นได้ ในการพิมพ์ครั้งนี้ได้จัดรูปแบบให้น่าอ่านขึ้นเพื่อจะได้อ่านเข้าใจง่าย โดยเฉพาะได้แบ่งเป็นบทอันที่จะทำให้ศึกษาค้นคว้าได้สะดวก

ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
19 มิถุนายน 2528

สารบาญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย	1
คำต่างประเทศในไทย	5
บทที่ 2 ภาษาจีน	8
ลักษณะภาษาจีน	8
คำยืมภาษาจีน	11
บทที่ 3 ภาษาเขมร	15
ลักษณะภาษาเขมร	15
ระบบเสียงและหลักเกณฑ์การออกเสียงของเขมร	28
คำยืมภาษาเขมร	31
บทที่ 4 ภาษาอังกฤษ	41
ลักษณะภาษาอังกฤษ	41
ระบบเสียงภาษาอังกฤษ	46
คำยืมภาษาอังกฤษ	48
บทที่ 5 หลักเกณฑ์การกลายเสียง	55
การกลายเสียง	55
การกลายความหมาย	73
สาเหตุแห่งการกลายความหมาย	76
หนังสือประกอบ	81

ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

บทที่ 1
บทนำ

ภาษาต่างประเทศในไทย

ความมุ่งหมายในการเรียนเรื่องนี้ เพื่อให้รู้ รูปลักษณะของภาษาต่างประเทศแต่ละภาษาที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทย ตลอดจนถ้อยคำสำนวนของภาษานั้น ๆ ที่มีอยู่ในภาษาไทย และมีอิทธิพลทำให้รูปลักษณะภาษาไทยเปลี่ยนแปลงไปได้บ้าง

ขอบเขตของการเรียน

1. ประวัติความเป็นมาของภาษาต่างประเทศแต่ละภาษาที่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับภาษาไทยในลักษณะต่าง ๆ คือ

ก. โดยทางการเมือง (มอญ เขมร ญวน พม่า) ข. โดยทางวัฒนธรรม (จีน อินเดีย) ค. โดยทางภูมิศาสตร์ (มอญ พม่า เขมร มลายู) ง. โดยทางการค้า (ภาษายุโรปต่าง ๆ มี อังกฤษ กับโปรตุเกสเป็นต้น)

2. รูปลักษณะของภาษาเหล่านั้น (โดยสังเขปเท่าที่เกี่ยวกับภาษาไทย)

ก. รูปลักษณะภาษาคำโดด แยกเป็นตระกูลภาษาคือ

1. ตระกูลภาษาไทยจีน 2. ตระกูลภาษาธิเบตพม่า

ข. รูปลักษณะภาษามีคำติดต่อ แยกเป็นตระกูลภาษา คือ

1. ตระกูลภาษามอญเขมร 2. ตระกูลภาษาชาวมลายู

ค. รูปลักษณะภาษามีวิภัตติปัจจัย แยกเป็นตระกูลภาษา คือ

1. ตระกูลภาษาอินเดียยุโรป 2. ตระกูลภาษาแอมิติค-เซมิติค

3. ถ้อยคำของแต่ละภาษาที่ยืมมาใช้ในไทย มีลักษณะต่าง ๆ อาจแบ่งออกได้ ดังนี้

1. คำที่ใช้ทับศัพท์ ออกเสียงตรงตามคำเดิม หรือคล้ายคำเดิมมากที่สุด เช่น แบตเนินตัน เทนนิส สุข สงบ

2. คำที่ใช้ทับศัพท์ แต่เสียงเปลี่ยนไป บางคำก็เปลี่ยนไปมากแทบจำไม่ได้ เช่น แป๊บ (pipe) ปะเก็น (packing) บูด (ปูติ) บางคำก็เปลี่ยนไปบ้างไม่มากนัก ยังพอสังเกตได้ว่าเป็นคำภาษาใดเช่น ทุกข์ เวทนา

3. ใช้คำไทยแปลคำต่างประเทศ เช่น เครื่องพิมพ์ดีด (typewriter) แผ่นปลิว (sheet)

4. ใช้คำบาลีสันสกฤตแปลคำต่างประเทศ เช่น อุณหภูมิ (temperature) ธนาณัติ (money order) ภัตตาคาร (restaurant)

5. ใช้คำบาลีสันสกฤตซ้อน หรือประสมกับคำไทย ในความหมายนั้น ๆ เช่น รถเมล์ (bus) ข้อมูล (data) แผนภูมิ (chart)

6. ใช้คำที่มีความหมายที่เป็นที่เข้าใจแล้ว ซ้อนกับคำที่ยังไม่เคยคุ้น เพื่อให้ช่วยแปลความหมายของคำนั้น ๆ เช่น อิทธิฤทธิ์ (บ. + ส.) เสบียงอาหาร (ข + บ. ส.)

7. สร้างคำใหม่เพื่อแปลคำต่างประเทศ เช่นวัฒนธรรม (culture) มาตรฐาน (standard) กองกำลัง (force) ปริมาตร (volume)

8. เปลี่ยนเสียงและเปลี่ยนความหมาย เช่น ประดิษฐ์ (คิดสร้างขึ้น จาก ปฺรติษฺฐ ตั้งไว้ข้างหน้า) เจิม (แต้มแป้งเป็นจุด ๆ ที่คนหรือสิ่งที่ต้องการให้มีความเจริญ จาก จิญฺเจิม (คิ้ว)ของเขมร) เรื่องนี้จำเป็นต้องรู้รูปลักษณะภาษาต่าง ๆ ของให้สามารถพิจารณาได้ว่าเขาออกเสียงอย่างไร เรานำมาใช้ต่างไปอย่างไร

4 สำนวน การรับสำนวนภาษาต่างประเทศมาใช้ ตลอดทั้งการอุปมาเปรียบเทียบ บางทีทำให้คำเดิมสำนวนเดิมที่ใช้อยู่เสื่อมสูญไป กลายเป็นไม่มีความหมาย ไม่มีที่ใช้ เช่น ต้อนรับอย่างอบอุ่น (แทนอย่าง-น่าชื่นใจ)ในความ warm welcome หรือ ต้อนรับอย่างเป็นกันเอง (แทนอย่างสนิทสนม)ในความ friendly welcOme

5 รูปลักษณะประโยค ถึงแม้การยืมภาษาจะยืมได้เพียงศัพท์ แต่จะยืมไวยากรณ์มาใช้ด้วยหาได้ไม่ก็จริงอยู่ แต่ด้วยความนิยมยินดีในภาษาต่างประเทศบางภาษา มีบาลีสันสกฤต และภาษาอังกฤษ ทำให้เกิดรูปลักษณะประโยคแบบใหม่ที่เห็นได้ชัดว่า เป็นแบบบาลี หรือแบบภาษาอังกฤษ มีลักษณะเด่นคือ มีประโยคซับซ้อนขึ้นกว่าเดิม ทำให้มีการใช้คำและวิธีการบางอย่างผิดไปจากภาษาไทยแต่ดั้งเดิม คือ

1. ใช้ ที่ ซึ่ง อัน ที่เป็นประพันธสรรพนาม เชื่อมประโยค

2. ใช้บุรพบทมากขึ้น โดยเฉพาะในที่ที่ไม่เคยมี ได้แก่ คำสกรรมกริยา เช่น เอาใจใส่ สนใจ เข้าใจ เหล่านี้ ไม่ควรมีบุรพบทตามหลัง หรืออกรรมกริยาบางคำ เช่น ไป มา ก็เป็นที่เข้าใจว่าไม่ต้องมีบุรพบท เป็น สู่ หรือ ยัง อย่างภาษาบาลี หรือการใช้คำ ต่อ สำหรับ ของ เช่น ต่อข้อถาม สำหรับข้าพเจ้า การระบาดของโรค เห็นได้ชัดว่าไม่ได้ใช้รูปประโยคตามแบบไทย

3. ใช้คำ การ ความ นำหน้าคำ ทำให้คำกริยา หรือคุณศัพท์ กลายมาเป็นคำนาม อันเป็นลักษณะที่ไม่มีใช้ในภาษาไทยมาก่อน เช่นการกิน ความตาย

4. ใช้สันธานมากขึ้น ตามลักษณะประโยคซับซ้อน

5. ใช้บุรุษสรรพนาม โดยเฉพาะ เขา มากขึ้น

6. คำยืมที่เข้ามาอยู่ในภาษาไทยโดยผ่านภาษาอื่นมาอีกทอดหนึ่ง เช่น คำ สน (ต้นไม้) ดูน่าจะได้มาจากคำเขมร สฺรส (ออกเสียง ซฺรอ็ล) แต่ที่จริงเขมรได้มาจาก สรลา ของสันสกฤต หรือ ตรา น่าจะได้มาจากมลายูว่า tera และมลายูว่าได้จากทมิฬ muttirai (มุตติไร) แท้จริงภาษาทมิฬได้จากสันสกฤต มุทฺรา

7. คำที่ไม่ปรากฏที่มาว่าได้จากภาษาต่างประเทศใดแน่ เพราะมีใช้หลายภาษาตรงกัน เช่น กระดาษ เขมรใช้ กฺรฎาส (กฺรอดะส์) โปรตุเกสใช้ kertas หรือเหรียญ เขมร ใช้ เรียล กล่าวว่า โปรตุเกศใช้ real และอิหร่าน ก็ใช้ ทั้งยังเป็นมาตราเงินโบราณของฝรั่งเศสและเสปนอีกด้วย

8. คำที่ไม่ปรากฏที่มา มีหลายลักษณะด้วยกัน

1. ไม่ปรากฏในภาษาใด ๆ เลยที่เกี่ยวข้องกับไทย เช่น คะถาง กะละมัง เสียงอาจกลายมา สังเกตไม่ได้ หรืออาจเป็นภาษาชาวเขาหรือถิ่นอื่นใดที่ยังค้นไปไม่ถึง

2. มีคำนั้น ๆ อยู่ในภาษาที่ห่างไกล ไม่มีความสัมพันธ์กับไทย ไม่ว่าในทางเชื้อชาติ ภูมิศาสตร์หรือการเมือง เช่น ทะเล ธิเบต ใช้ ตะเล (dalai) ว่าได้จากภาษามองโกล

3. สำคัญว่าเป็นภาษาใดภาษาหนึ่ง แต่ที่จริงไม่มีคำนั้น ๆ ในภาษาอังกล่าวเลย เช่น ขนง ศอ ว่ามาจากเขมร ที่จริง เขมรใช้ จิญเจิ่ม (ก็ว) และกอ (คอ) หรือว่า ว่าวแปลว่า หมาว จากภาษามอญ

<u>หนังสือประกอบ</u>

1. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน
2. พจนานุกรมศัพท์แพทย์
3. พจนานุกรมศัพท์กสิกรรมศาสตร์และป่าไม้
4. พจนานุกรมศัพท์ช่าง ของหลวงวิชานกลกิจ
5. พจนานุกรมอังกฤษ – ไทย ของสอ เศรษฐบุตร
6. พจนานุกรมภาษาอื่น ๆ ได้แก่ เขมร มลายู จีน และภาษาไทย ถิ่นต่าง ๆ มีภาษาภาคใต้ เหนือ และอีสาน เป็นต้น
7. วิทยาวรรณกรรมของกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์
8. ภูมิศาสตร์วัดโพธิ์ ของขุนวิจิตรมาตรา
9. บทความในสตรีสาร คอลัมน์ " ทำไมในภาษา " ที่ว่าด้วยเรื่อง "อันเนื่องด้วยชื่อ" ของบรรจบ พันธุเมธา
10. ประมวลศัพท์บัญญัติทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
11. นิรุกติศาสตร์ของพระยาอนุมานราชธน ตอนที่ว่าด้วยตระกูลภาษา
12. พจนานุกรมศัพท์ทหารของกระทรวงกลาโหม

<u>หมายเหตุ</u> เพื่อช่วยในการพิจารณาที่มาของคำและการเปลี่ยนแปลงไปจากรูปเดิมทั้งเสียงและความหมาย จึงจำเป็นต้องรู้เรื่องหลักเกณฑ์การกลายเสียงและความหมายไว้ด้วย ดังปรากฏในภาคพิเศษข้างท้าย

%%%%%%%%%%

<u>คำแนะนำในการเรียน</u> (โดยเฉพาะผู้ไม่มีโอกาสมาฟังคำบรรยาย)

1. สนใจ - ใคร่รู้ที่มาของคำที่ใช้อยู่ทั้งที่ใช้อยู่เป็นประจำ และที่ปรากฏในเอกสารต่าง ๆ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานอาจช่วยบอกได้ไม่น้อยว่าคำใดเป็นคำภาษาบาลีสันสกฤต เขมร จีน หรือชวามลายู

2. คำที่ไม่ปรากฏที่มาในพจนานุกรม แต่สงสัยว่าจะไม่ใช่คำไทย ก็ควรได้สนใจเก็บรวบรวมไว้พิจารณาด้วย

3. พจนานุกรมต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น อาจทำให้ได้รู้ศัพท์วิชาการ (technical terms) ศัพท์เหล่านี้ทางศัพท์อาจใช้ต่างกัน เมื่อใช้ในต่างวงการเช่น compass ในทางคณิตศาสตร์ หมายถึงวงเวียน แต่ในการเดินเรือ หมายถึงเข็มทิศ เพราะฉะนั้นควรได้นำมาพิจารณาเปรียบเทียบ อาจจะได้เห็นความแตกต่างอื่น ๆ อีก

4. การอ่านหนังสือเก่าต่างสมัยกัน ช่วยให้เห็นการใช้ถ้อยคำสำนวนที่ต่างกัน อาจกำหนดได้ง่ายว่า รูปลักษณะภาษาไทยเปลี่ยนแปลงไป - อย่างไรบ้าง นอกเหนือไปจากที่กล่าวไว้

5. การรู้ภาษาอื่น นอกจากภาษาไทยภาคกลาง ช่วยในการพิจารณาที่มาของคำบางคำได้ เพราะคำที่นึกว่าเป็นคำต่างประเทศ อาจเป็นคำไทยด้วยกันเอง หากแต่เป็นคำคนละถิ่น หรือคำต่างประเทศบางคำอาจเข้ามาทางภาษาถิ่น แต่ละถิ่นนั้น ก็เป็นได้ เช่นภาษา มลายูได้มาทางภาษาภาคใต้ ภาษาพม่าได้มาทางภาษาเหนือ ภาษาญวนได้มาทางภาษาอีสาน คำภาษาถิ่นแท้ ๆ จะไม่นำมาพิจารณา เพราะมีในเรื่องภาษาถิ่นอยู่แล้ว

6. <u>ข้อ 8 ย่อย</u> ของ $\boxed{2}$ ถ้อยคำของแต่ละภาษาที่ยืมมาใช้ในไทย

<u>นับเป็นเรื่องสำคัญที่สุด</u> โดยเฉพาะรูปลักษณะสำคัญของภาษาบางภาษา มีภาษามอญ เขมร จีน เป็นต้น (นอกเหนือไปจากภาษาบาลีสันสกฤต) <u>จึงควรต้องสนใจให้มาก</u>

คำต่างประเทศในไทย

คำต่อไปนี้มีหลายต่อหลายคำที่รู้แน่ว่าเป็นคำภาษาใด แต่บางคำก็ยังตัดสินให้แน่ไม่ได้ การจะได้ทดสอบความรู้ของตนว่า คำที่รู้จัก เคยคุ้นเพราะใช้ หรือได้ยิน เสมอสักกี่คำ และคำเหล่านั้นเป็นคำภาษาใดบ้าง มีทางรู้ได้โดยวิธีใด

1. กะปิ
2. กระโปรง
3. กะรัง
4. กะรัต
5. กะหรี่
6. กระเชอ
7. กระทุ่ม
8. กระเบา
9. กระเพาะ
10. การบูร
11. กำปั่น
12. กำมะหยี่
13. กุลี
14. กุดัง
15. กุหลาบ
16. กุ๊ย
17. เก๊
18. เกาเหลา
19. เก้าอี้
20. แก๊ป
21. กริช
22. กรูด (มะ)
23. เกรง
24. เกราะ
25. ไกร
26. ขนุน
27. ขนม
28. ขมอง
29. ขมวน
30. ขมัง
31. ขมีขมัน
32. ขลัง
33. คลอง
34. คลัง
35. คลำ
36. ควินิน
37. คือ
38. คุม
39. เคือง
40. คราม
41. โคลง (เคลง)
42. จะปิ้ง
43. จาระบี
44. จีวร
45. จำปา
46. จุรณ์
47. โจร
48. จิ้งจอก
49. จิ้งจก
50. จัญไร
51. ฉงน
52. ฉลาก
53. ฉวี
54. เฉลียวฉลาด
55. เฉวียง
56. ฉายา
57. ฉิมพลี
58. ฉุน
59. เฉย
60. เฉียง
61. โฉ่
62. ชฎา
63. ชนิด
64. ชง
65. ชมพู่
66. ชายา
67. ชุก
68. เชิง
69. เชื่อ
70. ช้ำ
71. โชก
72. ชัง
73. ชาง
74. ช่าโบะ
75. เช้ง
76. เช็น
77. โซ่
78. ดาฟ
79. ต้นหยง
80. ตัน
81. ตาด
82. ตุนาหงัน
83. ตุน
84. ต่วน
85. ตั๋ว
86. ตราชู
87. โต๊ะ
88. ถนิม
89. ถาด
90 ถ่าน
91. ไถ้
92. โถ
93. ทบวง
94. ทลาย
95. ทหาร
96. ทะเลาะ
97. ทรพี
98. ทุษฐ์
99. เท่ห์
100. ทวด

ภาษาต่างประเทศในไทย

ถานำคำที่ใช้ในภาษาไทยทั้งหมดมาดู จะเห็นว่ามีคำอยู่ 3 ประเภท

ประเภทหนึ่ง รู้แน่ว่าเป็นคำไทยแท้ เพราะเมื่อเทียบกับภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ คำเหล่านั้นมีใช้ในภาษาถิ่นเหล่านั้นด้วย เช่น กิน นั่ง นอน

ประเภทที่สอง สงสัยว่าไม่ใช่คำไทยแท้ เพราะเป็นคำมีพยัญชนะควบกล้ำ เช่น กลาง กว้าง ไกล หรือมีคำมากพยางค์ เช่น ตะเกียกตะกาย มะตูม กระต่าย

ประเภทที่สาม รู้ได้แน่ว่าเป็นคำต่างประเทศไม่ใช่คำไทย ช่างที่รู้ได้แน่ว่าเป็นคำภาษาใด เช่น เสวย เป็นคำเขมร สงสาร เป็นบาลีสันสกฤต และแกป เป็นคำภาษาอังกฤษ แต่บางคำก็มีปัญหาให้ต้องพิจารณาว่าเป็นคำภาษาใดแน่

คำประเภทที่สามนี่แหละที่จะต้องพิจารณาทีละภาษาไป ภาษาต่างประเทศที่เข้ามาเกี่ยวข้องอยู่ในภาษาไทย เท่าที่มีกล่าวไว้ในพระราชกำหนดในรัชกาลพระเอกาทศรถ อันนับได้ว่าเป็นการระบุไว้เป็นทางการ มีดังนี้

"แลให้พระสุรศวะดีบอกแก่เจ้าพญา แลพญาพระหลวงเจ้าราชนิกุลขุนหมื่น นอกกรุงในกรุงหัวเมืองเอกโทตรีจัตวาฝ่ายทหารพลเรือน พม่าลาวมอนขอมไทใหญ่ชองจีนจามกูลากะลาศีแขกพราหมณตะนาวญี่ปุ่น ญวน ฝ่ารั่ง อังกฤษ วิลันดา ต่างประเทศทั้งปวงอย่าให้หลงหลอ ให้ทำตามพระราชบัญญัตินี้จงทุกประการ"

สรุปได้ว่ามี พม่า มอญ ขอม (น่าจะเป็นเขมร) จีน จาม กูลา (คงจะหมายถึงแขกมลายู) ส่วนแขกพราหมณ์ คงเป็นแขกอินเดีย และญี่ปุ่นกับญวน ตะนาวไม่ทราบว่าจะหมายถึงชาติใดในเมื่อทั้งมอญและพม่าก็มีกล่าวแล้ว ไทยใหญ่ ลาว นับเป็นชาวต่างประเทศไปด้วย แม้แต่ชองซึ่งเขมรถือเป็นชาวเขาก็รวมอยู่ด้วย ทั้งหมดนี้เป็นชาวตะวันออก ส่วนชาวตะวันตก ฝ่ารั่ง อาจเป็นฝรั่งเศส อังกฤษ และวิลันดา ซึ่งหมายถึงฮอลันดา ไม่ทราบว่าจะรวมไปถึงโปรตุเกศด้วยหรือไม่

ภาษาข้างต้นทั้งหมดนี้ถ้าจะพิจารณาในแง่ประวัติที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับไทย ก็อาจแบ่งออกได้หลายลักษณะด้วยกันคือ

1. เกี่ยวข้องกันทางการเมือง ได้แก่ มอญ พม่า เขมร ญวน
2. เกี่ยวข้องกันทางวัฒนธรรม ได้แก่ จีน อินเดีย
3. เกี่ยวข้องกันทางภูมิศาสตร์ ได้แก่ มอญ พม่า เขมร มลายู
4. เกี่ยวข้องกันทางการค้า ได้แก่ ภาษายุโรปต่าง ๆ มี อังกฤษ ฝรั่งเศส โปรตุเกศ เป็นต้น

ประวัติความเป็นมาของภาษาต่างประเทศแต่ละภาษาที่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับภาษาไทย

ที่กล่าวว่าเกี่ยวข้องกันทางการเมืองกับทางภูมิศาสตร์ น่าจะรวมกันได้เพราะด้วยเหตุที่อาณาเขตติดต่อกัน จึงเป็นเหตุให้เกิดการรบพุ่งกันบ้าง เป็นไมตรีกันบ้าง ดังที่เราต้องรบพุ่งกับพม่าและเขมรอยู่บ่อย ๆ แต่การที่ภาษาเข้ามาเกี่ยวข้องกันในฐานะคำยืมน่าจะเกี่ยวข้องกันโดยทางวัฒนธรรมมากกว่าอื่น เพราะถึงแม้เราจะรบพุ่งกับพม่ามากมายหลายครั้ง ก็หาปรากฏว่ามีคำพม่าปะปนอยู่ในภาษาไทยมากเท่าคำบาลีสันสกฤตและเขมรไม่

ส่วนที่กล่าวว่าเกี่ยวข้องกันทางการค้าก็ปรากฏว่าเกี่ยวข้องกับการเมืองด้วย เช่น ชาวโปรตุเกสขายสินค้าให้ไทย ไทยก็เลยจ้างให้เป็นทหาร หรือในรัชกาลพระเจ้าทรงธรรม มีสำเภาญี่ปุ่นเข้ามาค้าขายหลายลำ ญี่ปุ่นโกรธว่าเสนาบดีมิได้เป็นธรรมคบคิดกันเข้าด้วยพระพิมลข่าพระมหากษัตริย์เสีย ญี่ปุ่นคุมกันได้ประมาณห้าร้อยยกเข้ามาในห้องสนามหลวงคอยจะคุมเอาพระเจ้าอยู่หัว (พงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) หน้า 211)

แต่ถึงจะเกี่ยวข้องกันในลักษณะใด ๆ ก็ตาม จะเห็นว่าการเกี่ยวข้องทางวัฒนธรรมมีส่วนสำคัญในทางภาษาเป็นอย่างยิ่ง ดังภาษาบาลีสันสกฤตและเขมร ฉะนั้นในการกล่าวถึงความเป็นมาของภาษาต่างประเทศจึงจะกล่าวไปตามความสำคัญมากน้อย ภาษาบาลีสันสกฤตได้กล่าวไว้เป็นอันมากแล้วในหนังสือบาลีสันสกฤตในไทย ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะแต่คำสร้างใหม่ที่มิได้กล่าวไว้ในหนังสือเล่มนั้นเท่านั้น ภาษาที่สำคัญรองจากบาลีสันสกฤตได้แก่ภาษาเขมร

<u>ภาษาเขมร</u> ภาษาเขมรในปัจจุบันไม่แน่ว่าจะเป็นภาษาเดียวกับขอมในสมัยก่อนนั้นหรือไม่ แต่คนไทยสำคัญว่าเป็นชนชาติเดียวกัน จึงใช้ขอมแทนเขมรดังที่เรียกขอมแปรพักตร์เป็นต้น แต่ในประวัติศาสตร์กล่าวถึงชนชาติขอมที่มีอำนาจแผ่ไปทั่วดินแดนที่เป็นประเทศไทยในปัจจุบันนี้ และเมื่อครั้งคนไทยมาตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นปึกแผ่นถึงกับสามารถขับไล่ขอมไป และตั้งบ้านเมืองไทยขึ้นมีสุโขทัยเป็นราชธานี ความสัมพันธ์ระหว่างขอมกับไทยคงมีนานแล้วนับแต่นั้นมา ทั้งยังนิยมยินดีจนถึงยอมรับคำภาษาเขมรมาใช้เป็นราชาศัพท์อีกด้วย แม้คำบาลีสันสกฤตที่เราใช้อยู่ก็น่าสงสัยว่าที่ออกเสียงผิดเพี้ยนไปจากเดิมก็คงมีที่เป็นไปด้วยอิทธิพลของเขมร แต่ในทำนองเดียวกันต่อมาภายหลังเขมรก็ได้รับอิทธิพลภาษาไทยได้ใช้คำไทยเป็นราชาศัพท์เช่นกัน

ภาษาอื่น ๆ นอกจากนี้อันได้แก่ มอญ มลายูและภาษายุโรป (ยกเว้นภาษาอังกฤษ) มักเข้ามาเกี่ยวข้องเฉพาะการยืมคำใช้ ภาษามอญมาเกี่ยวข้องก็เพราะได้มีชนชาติมอญถูกกวาดต้อนครัวมาบ้าง อพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารบ้าง ได้ตั้งหลักแหล่งอยู่ในเมืองไทยสืบมาจนปัจจุบัน

ส่วนภาษามลายู มีคำมาปนอยู่ในภาษาภาคใต้บ้าง ส่วนที่มีใช้ในภาษาไทยบางคำอาจได้ผ่านภาษาอื่นมา ยังมีคำชวาที่โดยมากตรงกับคำมลายูก็เชื่อว่าคงจะได้เข้ามาทางหนังสืออิเหนา แต่ภาษาอื่นที่เข้ามาอยู่ในภาษาไทยโดยทางภาษามลายูก็มีได้แก่ ภาษาทมิฬ ฮินดี เปอร์เซียและอาหรับ แม้กระทั่งภาษาอังกฤษบางคำที่เรานำมาใช้ดั้งเดิมหาใช่คำอังกฤษไม่แต่เป็นคำภาษาฮินดีบ้าง มลายูบ้าง ที่เข้ามาอยู่ในภาษาไทยโดยทางภาษาอังกฤษ แต่ที่ภาษาอังกฤษเข้ามาโดยตรงก็มีเป็นอันมาก เป็นชื่อของสิ่งต่าง ๆ ที่นำเข้ามาเผยแพร่ บางคำก็กลายเป็นภาษาสากล ใช้กันเป็นที่รับรู้กันทั่วโลก อย่างคำฟุตบอล รักบี้ เทนนิส เป็นต้น

ภาษาจีน ไม่แน่ว่าเราจะได้คำจีนเหล่านั้นมาจากภาษาแต้จิ๋ว เพียงในสมัยที่มีชนจีนแต้จิ๋วเข้ามาอยู่ในเมืองไทยเท่านั้น หรือมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาแต่ดั้งเดิม นับแต่คนไทยยังอยู่ในดินแดนจีน เพราะมีคำไทยหลายคำที่ใช้ตรงกับคำภาษาจีนกลาง แต่ก็มีคำภาษาต่าง ๆ ที่เข้ามาอยู่ในภาษาไทยน่าเชื่อว่าเป็นคำภาษาจีนก็มี และทำนองเดียวกันคำภาษาจีนก็ได้เข้ามาอยู่ในภาษาไทยโดยทางภาษาอื่นก็มี

จากบัญชีคำที่หยิบยกมาให้พิจารณานั้น จะเห็นว่าคำเหล่านั้นมีทั้งคำพม่า มลายู ฮินดี จีน อังกฤษ บาลีสันสกฤตและเขมร คำเหล่านี้บางคำได้ผ่านมาจากภาษาอื่นอีกทอดหนึ่ง แต่เพียงจะให้ทราบว่าภาษาเหล่านั้นมีลักษณะเหมือนเราหรือต่างกับเราอย่างไร จึงจะกล่าวถึงรูปลักษณะภาษาเหล่านั้นไว้ด้วย เฉพาะที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับภาษาไทยเท่านั้น

รูปลักษณะภาษาของภาษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับภาษาไทย

รูปลักษณะภาษาคำโดด ตระกูลภาษาที่มีรูปลักษณะเช่นนี้ได้แก่ตระกูลภาษาไทย-จีน และธิเบต-พม่า

ภาษาที่ควรนำมากล่าวไว้ในที่นี้เพราะมีส่วนเกี่ยวข้องกับภาษาไทยได้แก่ ภาษาจีน พม่า ที่จริงพม่ามีลักษณะหลายอย่างที่ไม่น่าจะเรียกว่าภาษาคำโดด เช่นเดียวกับภาษามอญ เขมร ที่มีลักษณะหลายอย่างคล้ายภาษาคำโดด ทั้งที่นักภาษาศาสตร์กำหนดให้เป็นภาษามีคำติดต่อ

บทที่ 2
ภาษาจีน

ลักษณะภาษาจีน มีดังนี้ คือ

1. มีคำพยางค์เดียวและไม่มีเสียงควบกล้ำ เช่น ch'ih^1 (ชี้ร์) กิน mi^4 (มี่) ข้าวสาร fan^4 (ฟ่าน) ข้าวสุก

2. เมื่อจะสร้างคำใหม่ก็ใช้คำประสม เช่น ming^2 t'ien^1 (หมิงเทียน) พรุ่งนี้ k'e^4 ren^2 (เคอเหริน) แขกผู้มาหา hsiao^3 hsin^1 (ฉยาวซิ้น) ระวัง (ใจเล็ก) ใช้คำซ้อนก็มี เช่น p'eng^2 yu^3 (เผิงโหย่ว) เพื่อน yi^1 shang^1 (อี้ซ้าง) เสื้อผ้า ming^2 ts'a^2 (หมิงฉา) ใบชา บางทีซ้อนแล้วไปหมายอย่างอื่นเช่น

tung' hsi' (ตึงซี) สิ่งของ (ตะวันออกและตะวันตก)

3. คำนามบางคำมีส่วนลงท้ายคล้ายปัจจัยแสดงว่าเป็นคำนาม (ลักษณะนี้ไม่น่าจะเป็นลักษณะภาษาคำโดด) มีทั้งคำที่เป็นสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งเพศหญิงและชาย ส่วนลงท้ายนั้นได้แก่ er^2 กับ tzu^3 ทั้งสองคำแปลว่าลูกชายได้ คำที่ลง er^2 ข้างท้ายแสดงว่าเป็นสิ่งเล็ก ๆ ก็มี คำที่ลงท้ายด้วย tzu^3 ได้แก่ yi^3 tzu^3 (อี่จู๊) เก้าอี้ cho' tzu^3 (จั๊วจู๊) โต๊ะ sha^3 tzu^3 (ฉ่าจู๊) คนโง่เง่า (คำ sha^3 (ฉ่า) แปลว่า โง่เง่า เป็นคำคุณศัพท์) คำที่ลงท้ายด้วย er^2 ได้แก่ tso^2- er (จั๊วเอ๋อร์) เมื่อวานนี้ tung^4 er^2 (ตงเอ๋อร์) ถ้ำ tsao^3- er^2 (จู๋ส่าวเอ๋อร์) ลูกอินทผลัม พุทราจีน hou^2- er^2 (โหวเอ๋อร์) ลิง ying^1 er^2 (ยิ้งเอ๋อร์) เด็กอ่อน บางทีใช้ทั้ง er^2 กับ tzu^3 เช่น hai^2 er^2 tzu^3 (หายเอ๋อร์ จู๋) เด็ก chih^2 er^2 tzu^3 (จี๋ร์ เอ๋อร์ จู๋) หลานชาย

4. คำนามไม่มีเครื่องหมายแสดงเพศ พจน์ หรือมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อแสดงเพศ พจน์ ถ้าต้องการแสดงต้องใช้คำอื่นประสม คือใช้ nan^2 (หนาน) ชาย กับ nü^3 (หนี่ว) หญิง เช่น nan^2 ren^2 (หนานเหริน) คนผู้ชาย nü^3 ren^2 (หนี่วเหริน) คนผู้หญิง ส่วนแสดงพจน์มีแต่ในภาษาแต้จิ๋วที่มี น ลงท้ายคำเหมือนมีปัจจัยเช่น อั้ว = ฉัน อ้วน = เรา ลื้อ = เธอ คุณ นิ่น = เธอทั้งหลาย (ใช้คำหนี่ (เธอ คุณ) ของภาษาจีนกลาง ลง น แทนที่จะใช้ ลื้อ+ น) นอกนั้นต้องใช้คำอื่นประสมมิฉะนั้นก็แสดงความหมายในคำ

ภาษาจีนกลางมีคำแสดงทวิพจน์ คือมีจำนวนสอง เช่น lia^3 (เหลี่ย) หรือ liang^3 (เหลี่ยง) คือเราทั้งสอง lia^3 ren^2 หรือ liang^3 ren^2 (เหลี่ยเหริน หรือเหลี่ยงเหริน) คนทั้งสอง ถ้าใช้เป็นพหูพจน์ ใช้ men^2 (เหมิน) ได้แก่ wo^3 men^2 (หว่อเหมิน) เรา ni^3 men^2 (หนี่เหมิน) เธอทั้งหลาย t'a^1 men^2 (ท้าเหมิน) เขาทั้งหลาย

5. คำกริยาไม่มีเครื่องหมายหรือการเปลี่ยนแปลงในคำเพื่อแสดงกาล มาลาวาจก ใช้คำอื่นประสมเช่นเดียวกับคำนาม คือใช้ le^4 หรือ liao^3 (เล่อะหรือเหลี่ยว) ซึ่งแปลว่า แล้ว หรือเสร็จ สำเร็จ เช่น liao^3 pu^4 liao^3 (เหลี่ยวปู๋เหลียว (เสียงคล้าย แหลว) ทำไม่ได้ ทำไม่ไหว (แปลตามคำว่า เสร็จ ไม่เสร็จ แล้วไม่แล้ว) ch'ih^1 pao^3 le^4 (ชี้รู่ป่าวเล่อะ) กินอิ่มแล้ว ch'ih^1 pu^4 liao^3 (ชี้รู่ปู๋แหลว) กินไม่หมด kou^4 le (โก้วเลอะ) พอแล้ว

เมื่อต้องการแสดงคำสั่งใช้ pa^1 (เสียงคล้ายบ๊ะมากกว่าปะ) เช่น tsou^3 pa^1 (โจ๋ส่าวบ๊ะ) เดินเถิด ni^1 หรือ ne^1 (นี่หรือเนอะ) เช่น ni^3 ne^1 (หนี่เนอะ) เธอละ

และ ma^{1} (มะ) ลงท้ายแสดงเป็นคำถาม เช่น ni^{3} yao^{4} mai^{3} hsu^{1} ma (หนี่เย่าหม่ายซูมะ) เธอต้องการซื้อหนังสือไหม

6. วาจก หรือการก สำหรับกริยาและนามนั้นรู้ได้ด้วยการเรียงลำดับคำตามธรรมดา ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เพื่อแสดงความเกี่ยวข้องระหว่างคำ แต่การเรียงลำดับคำมีระเบียบดังนี้คือ

ก. คุณศัพท์อยู่หน้านาม เช่น ta^{4} ren^{2} (ต้าเหริน) ผู้ใหญ่ (แปลตามศัพท์ - คนใหญ่)

ข. เมื่อมีลักษณนาม ลักษณนามอยู่หลังคำบอกจำนวนนับแต่อยู่หน้าคำนาม เช่น yi^{1} ke^{4} ren^{2} (อี้ เก้อะเหริน) คนคนหนึ่ง (= หนึ่งคนคน) yi^{1} t'iao^{2} yü^{2} (อี้แถวหยิว) ปลาหนึ่งตัว(หนึ่งตัวปล

ค. คำกริยาวิเศษณ์อยู่หน้ากริยา เช่น k' uai^{4} k' uar^{1} tsou^{3} (ไคว่ไคว้รู่โจ่ว) เดินเร็ว ๆ

ง. บุรพบทอยู่หลังคำนาม เช่น lou^{2} shang^{4} (โหลวซั่ง) บนเรือน lou^{2} hsia^{4} (โหลวซ่ยา) ข้างล่าง ชั้นล่าง

7. มีการลง น ท้ายบุรุษสรรพนามเมื่อต้องการแสดงความสุภาพหรือยกย่อง เช่น ni^{3} (หนี่) เธอ nin^{3} (หนิ่น) คุณ t' a^{1} (ท้า) เขา t' an^{1} (ท้าน) ท่าน และจะมีวิธียกย่องผู้อื่นและถ่อมตัวเอง ซึ่งผิดกับของเราหรือของอื่น เช่นใช้ kuei^{4} (เกุ้หรือก้วย) มีค่า มีราคา นำหน้าชื่อของผู้ที่เราพูดด้วย โดยเฉพาะเมื่อถามถึงแซ่ของเขา เช่น ni^{3} te^{4} kuei^{4} hsing^{4} shemma^{1} (หนี่เต้อะก้วยซิ่งเฉิ่มมะ) ท่านแซ่(อันมีค่า)อะไร เวลาตอบผู้ตอบใช้คำ pi^{4} ren^{2} (ปี้เหริน) คนต่ำต้อยแทนชื่อตัวเอง

8. ภาษาจีนมีเสียงสูงต่ำเช่นเดียวกับภาษาไทย เสียงหนึ่งมีความหมายอย่างหนึ่งเปลี่ยนเสียงไป ความย่อมเปลี่ยนไป เช่น ma^{3} (หม่า) ม้า ma^{1} (ม้า) กบ ma^{4} (ม่า) ด่า ma^{2} (หมา) = งา (พืช) หรือชาอย่างเป็นเหน็บ

ลักษณะดังกล่าวนี้จะเห็นว่าต่างกันกับลักษณะภาษาไทยหลายประการด้วยกัน ทั้งที่เป็นภาษาคำโดดด้วยกัน ที่สำคัญคือการเรียงลำดับ

1. ภาษาจีน เรียงคุณศัพท์ไว้หน้าคำที่ขยาย ภาษาไทยเรียงไว้ข้างหลัง
2. ภาษาจีน เรียงลักษณนามไว้หน้าสังขยาคุณศัพท์ และสังขยาคุณศัพท์อยู่หน้านาม ภาษาไทยเรียงลักษณนามไว้หลังสังขยาคุณศัพท์ (ทั้งนี้นอกจากคำบอกจำนวนหนึ่ง) สังขยาคุณศัพท์อยู่หลังนาม เช่น จีนใช้ หนึ่งคนคน ไทยใช้ คนคนหนึ่ง
3. ภาษาจีน เรียงกริยาวิเศษณ์ไว้หน้าคำที่ขยาย แต่ภาษาไทยเรียงไว้ข้างหลัง
4. ภาษาจีน เรียงบุรพบทไว้หลังคำนาม ภาษาไทยเรียงบุรพบทไว้หน้าคำนาม

คำยืมภาษาจีน

จากบัญชีคำดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าคำยืมภาษาจีนที่มีใช้อยู่ในภาษาไทย มีทั้งคำจีนแต้จิ๋วและคำจีนกลาง ดังนี้

16. กุ๊ย 17. เก๊ 18. เกาเหลา 19. เก้าอี้ 75. เช้ง 83. ตุน

84. ต่วน 85. ตั๋ว 87. โต๊ะ 90. ถ่าน 91. ไถ้

คำเหล่านี้และคำจีนอื่น ๆ ที่ได้เข้าอยู่ในภาษาไทย มีลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. ทับศัพท์ คือออกเสียงตรงตามคำเดิมในภาษาเดิม ในภาษาเดิม จะผิดเพี้ยนไปบ้างก็แต่เสียงสูงต่ำ ส่วนความหมายก็คงเดิม

ภาษาแต้จิ๋ว เก้าอี้ (เกาอี๊) แปลตามศัพท์คือ เก้าอี้สูง จาก เกา (สูง) + อี้ (ที่นั่ง เก้าอี้) เทียบภาษากลางเป็น kau^1 (เก๊า = สูง)+ yi^3 (อี่ = เก้าอี้ ที่นั่ง ใช้เพียง yi^3tzu^3 (อี่จุสี)

ตั๋ว (ตัว) คือใบสำคัญ ภาษาจีนกลางใช้ tan^1 (ต๊วน)

ตุน (ตุน) คือที่เก็บสินค้า เก็บของ ตุนฮวย คือซื้อของเก็บ ภาษาจีนกลางใช้ tun^3 (ตุ่น)

เก๊ (เก๊) หมายว่าปลอม ภาษาจีนกลางใช้ $chia^3$ (จุย่า)

คำภาษากลาง ถ่าน (t^1an^4 = ห่าน) ภาษาแต้จิ๋วใช้ ถั่ว โถ่ (ch'ou^4 = โช่ว) เหมือน

ต่วน ($tuan^4$ หรือ $tuan^4tzu^3$ ต้วนหรือต้วนจุสี) ภาษาแต้จิ๋วใช้ตึ้ง

2. ทับศัพท์แต่เสียงเปลี่ยนไป

คำบางคำเสียงเปลี่ยนไป ไม่อาจกำหนดได้แน่ว่า เสียงที่เปลี่ยนไปนั้นเปลี่ยนไปจากคำภาษาแต้จิ๋วหรือภาษาจีนกลางแน่ ต้องพิจารณาเป็นคำ ๆ ไป คือ

โต๊ะ ภาษาแต้จิ๋วใช้ ซิ้ง ภาษาจีนกลางใช้ cho^1 (จั๊ว)หรือ cho^1tzu^3 (จั๊วจุสี) เสียงคำจีนกลางออกจะใกล้กับคำโต๊ะมากกว่า ซิ้ง แต่แม้กระนั้นก็ยืนยันไม่ได้ว่า โต๊ะ กลายเสียงมาจากจั๊ว อาจได้ผ่านภาษาอื่นมาอีกทอดหนึ่งก็เป็นได้

ไถ้ ภาษาจีนกลางใช้ tai^4 (ไต้) คือกระเป๋าเงิน ta^1tai^4 (ต๊าไต้) คือกระเป๋าที่ติดกับเข็มขัด ไถ้ ของไทยหมายถึงถุงยาวใส่เงินหรือสิ่งของ มักใช้คาดเอว ทั้งเสียงและความหมายใกล้เคียงกับ tai^4 ของจีนกลางมากกว่า

3. ใช้คำไทยแปลคำภาษาจีน เช่น ไชเท้า เป็น หัวผักกาด ไชโป๊คือหัวผักกาดเค็ม เกี๊ยมไฉ่ คือ ผักกาด(ดอง) เค็ม

4. ใช้คำไทยประสมหรือซ้อนกับคำจีน คำซ้อนคือคำที่มีความหมายเดียวกันจะช่วยแปลความหมายทำให้รู้ได้ว่าคำจีนนั้นหมายว่าอะไร เป็นชื่อของอะไร มีลักษณะอะไร ส่วนคำประสมนั้นเราจะหาคำตัวตั้งที่บอกประเภทและลักษณะของสิ่งนั้น ๆ ไว้ข้างหน้าคำเหล่า ได้แก่

ชำ ภาษาแต้จิ๋ว แปลว่า ปน ภาษากลางใช้ tsʼan[1] (จฺซ้าน) เราใช้ ของชำ ร้านชำ ร้านขายของชำ ถ้าแปลตามความหมายเดิมก็คือ ของปนกันไม่จำกัดประเภท แต่เรานำมาใช้หมายถึงของแห้งประเภทอาหาร

เปี๊ย แต้จิ๋วแปลว่า ขนมแผ่น ภาษากลางใช้ ping[3] (ปิ่ง เป็นขนมทำด้วยแป้งอย่างโรตี) เราต้องใช้คำขนมนำหน้าด้วย เพื่อให้รู้ว่าเป็นชื่อของขนม โก๋ แต้จิ๋วแปลว่าขนม จีนกลางใช้ kao[1] (เก๊า หมายถึงขนมชนิดต่าง ๆ ที่เราใช้ ขนมโก๋ คงจะเป็นการซ้อนคำขนมกับขนม แต่เมื่อใช้ไป ๆ โก๋ เลยกลายเป็นชื่อ ยังมีคำ ขนม อยู่ข้างหน้าก็เลยเป็นชื่อขนมชนิดหนึ่ง

บะฉ่อ คือหมูสับละเอียด ในภาษาแต้จิ๋ว ที่จริงใช้ ตกบะฉ่อ คือสับหมูละเอียด (ตก = สับ ฉ่อ = สับละเอียด) เมื่อนำมาทำกับข้าว เราทำเป็นแกงจืด จึงจะเรียกบะฉ่อ ถ้าไปทำอย่างอื่นก็เรียกหมูสับ บะฉ่อจึงเป็นชื่อเฉพาะของแกงชนิดหนึ่ง เราจึงใช้คำ แกง นำหน้า

ลันเตา ชื่อถั่วชนิดหนึ่ง เราใช้ ถั่ว นำหน้า ที่จริงเตา (จากเต้า) ก็แปลว่าถั่วอยู่แล้ว คำลันเตา มาจากชื่อเต็มว่า ฮ่อลันเตา คือถั่วฮอลแลนด์ แทนที่เราจะตัดเป็นฮ่อลันกลับตัดเป็นลันเตา จึงใช้ถั่วบอกประเภทของชื่อนี้ไว้

ชา คำนี้น่าจะไม่ได้จากภาษาแต้จิ๋วเพราะแต้จิ๋วใช้ เต้ ภาษากลางใช้ chʼa[2] (ฉา) กวางตุ้งใช้ ฉ่า หมายได้ทั้งต้นชา ใบชา น้ำชา เราต้องใช้คำไทยที่บอกส่วนต่าง ๆ หรือลักษณะของชา ว่าเป็นน้ำชาหรือใบชา

มีคำจีนหลายคำที่เป็นชื่อของสิ่งต่าง ๆ ที่เราใช้ทับศัพท์ และไม่มีคำใดบอกลักษณะหรือประเภทนำหน้า เพราะเป็นที่รู้จักดีอยู่แล้วว่าเป็นชื่อของอะไร เช่น เกี๊ยว บะหมี่ ก๋วยเตี๋ยว หรือ ถัง ที่เป็นภาชนะออกเสียงทั้งในภาษาแต้จิ๋ว และ tʼung[3] (ถ่ง) ในภาษาจีนกลาง นอกจากนี้ชื่อดังกล่าวนี้ยังอาจแยกประเภทย่อยออกไปได้อีก และเราก็ใช้คำไทยขยายบอกประเภทและลักษณะย่อย เช่น เกี๊ยวกรอบ บะหมี่ราดหน้า ก๋วยเตี๋ยวหลอด ถังตักน้ำ ถังข้าวสาร

5. สร้างคำใหม่หรือความหมายใหม่ คำจีนที่ยืมมาใช้ในปัจจุบันบางคำไม่เคยมีใช้ในภาษาจีนมาแต่ดั้งเดิม เพราะไม่เคยมีสิ่งนั้นมาก่อน เป็นต้นว่า กาแฟใส่น้ำแข็งไม่ใส่นมเรียกว่าโอวเลี้ยง แปลตามศัพท์ว่า คำเย็น คำเกาเหลา ที่เป็นชื่อกับข้าวชนิดหนึ่งมีลักษณะเป็นแกงจืด ก็น่าจะสร้างความหมายใหม่ เพราะคำนี้มิได้หมายว่าชื่อกับข้าว แต่แปลตามศัพท์หมายว่า ตึกสูง หรือหอสูง จากเกา (kao[1] = สูง) และเหลา ที่จริงคำนี้ถ้าจะออกเสียงเป็นภาษากลาง

ควรเป็น kao^{1}lou^{2} (เก๊าโหลว) และถ้าออกเสียงเป็นภาษาแต้จิ๋วจะเป็น กุ๊ยเหลา ภาษากวางตุ้ง เป็น โก๊วเหล่า ที่คำมีความหมายเช่นนี้มาหมายเป็นชื่อกับข้าว คงเป็นเพราะที่มีกับข้าวเช่นนี้ขาย คงมีลักษณะเป็นตึกสูง ดังที่เราใช้พูดกันว่ากินอาหารเหลา คือกินอาหารชั้นดีตามร้านขายอาหารใหญ่ ๆ

เช้ง ที่เรามาหมายว่า รับช่วงโดยเสียเงินเพื่อให้ได้สิทธิในโรงร้านหรืออื่น ๆ ในภาษาแต้จิ๋ว มีคำ เช่งโย่ว คือรับเช้งร้าน เช่ง หรือ เช้ง และภาษากลางใช้ ch'eng^{2} (เฉิง) แปลว่ารับ รับมรดก อาจใช้กับคำอื่นมีความหมายว่า รับรองหรือรับประกัน ส่วนที่มีความหมายอย่างที่ใช้ในภาษาไทยนั้น ไม่แน่ว่ามีใช้ในภาษาเดิมหรือไม่ เช่นเดียวกับคำ แป๊ะเจี๊ยะ คือเงินกินเปล่า หรือแปลตามศัพท์ว่า กินขาว

6. ความหมายกลายไป ได้แก่ คำ กุ๊ย ที่แปลว่าผี มาหมายว่าคนเลว คนโซ เขียม แปลว่าเป็นหนี้ เราใช้หมายว่า ประหยัด ตระหนี่

7. เสียงกลายไป เสียงสูงต่ำ ได้แก่ เต๊า (แต้จิ๋ว) เป็น เต๋า (ลูกเต๋า) ไป๋ เป็น ป้าย ทั้ง เป็น ถัง ล้อ เป็น ม้าล่อ ตัว เป็น ตั๋ว แส่ เป็น แซ่ (วงศ์สกุล) ตู๊ เป็น ตู้ ฮั้ง เป็น ห้าง

สระ ได้แก่ ปวย (บิน) เป็น โบย ใช้คู่กับ บิน เป็น โบยบิน ขวย (เป่า) เป็น โขย อย่างลมโขย (ลมเป่า ลมพัด) ซื้อหุ้ย (ค่าใช้จ่าย) เป็น โสหุ้ย

พยัญชนะ โดยมากเสียงไม่ได้กลายไป นอกเสียจากออกเสียงบางเสียง ได้แก่เสียง ส เสียง จ ฉ ช ต่างกันไป เสียงจีนมีลักษณะเสียดแทรกมากกว่าเสียงไทย

บางทีเสียงกลายไปนั้นไม่ได้กลายจากภาษาจีนโดยตรง แต่ได้ผ่านภาษาอื่นมาอีกทีหนึ่ง เช่นคำ เค้าเต้า เราออกเสียงเช่นนี้จาก kowtow ในอังกฤษ และคำอังกฤษ kowtow นี้ก็ว่าได้มาจากคำจีนกลาง k'ou t'ou^{2} (โค่วโถว) แปลว่าโขกหัว (กับพื้น) แสดงคารวะอย่างสูง หรือคำบางคำเราออกเสียงผิด เพราะเข้าใจผิด เช่น ดินเกาเหลียง กับเหล้าเกาเหลียง ชื่อดินขาวบริสุทธิ์ที่ใช้ทำเครื่องลายคราม ควรเรียก เกาหลิน หรือเกาหลิง สุดแต่จะออกเสียงตามอังกฤษหรือจีน อังกฤษใช้ kaolin ว่ามาจากจีน kao^{1}ling^{3} (เก๊าหลิ่ง)= เทือกเขาสูง ส่วนเกาเหลียง จากอังกฤษ kaoliang จีน kao^{1}liang^{3} (เก๊าเหลียง)= ต้นข้าวฟ่างสูงตรงใช้ทำเหล้า เราคงจะเข้าใจว่าเป็นคำเดียวกันจึงมาออกเสียงเหมือนกัน

สำนวน เรานำคำจีนบางคำมาใช้เป็นสำนวน ซึ่งจีนไม่ได้ใช้คำนี้ในสำนวนนี้หรืออาจบางคำ เป็นคำมาผูกใช้ใหม่ในภาษาไทยก็เป็นได้ได้แก่

เจ๊าโล่ หมายว่าหนีเปิดไป จากคำ เจ๊าโล่ว ภาษาแต้จิ๋วหรือ tsuo^{3}lu^{4} (โจ่วลู่) จีนกลาง หมายว่าเดินทาง เดินไปตามทาง

ซีซ้ำ หมายว่าซ้ำใจ เราคงใช้ตามความหมายของ ซ้ำ หรือซ้ำใจของไทย ที่จริงแต้จิ๋วหมายว่า ตกทุกข์ได้ยาก ลำบาก ภาษาจีนกลางใช้ ch'i^{1} ts'an^{3} (ชีฉ่าน คือเศร้าโศก ทุกข์ยาก)

ซี้ซั้ว หมายว่า ทำอย่างไม่ประณีต ทำไปตามเรื่องตามราว ไม่รับผิดชอบ

(มีผู้กล่าวว่า คำนี้มาจากภาษาแต้จิ๋วว่า ซีสั่ว ภาษาจีนกลางว่า <u>ซะ[1] ซะน[4]</u> ซีซ่าน)

<u>เกี๊ยมเซียบ</u> หมายว่า เค็ม คือนอกจากจะตระหนี่ถี่เหนียวแล้ว ก็ยังคิดจะรู้มากเอาเปรียบ ภาษาแต้จิ๋ว คำนี้หมายว่า ประหยัด แปลตามศัพท์ เกี๊ยม (เค็ม) เซียบ (ฝาด หรือฝืด)

บทที่ 3

ภาษาเขมร

รูปลักษณะภาษาเขมร

ภาษาเขมรเป็นภาษาที่มีรูปลักษณะภาษาติดต่อในตระกูลภาษามอญเขมร ลักษณะเด่นสำคัญที่ทำให้นักภาษากำหนดเป็นภาษาติดต่ออยู่ที่คำและการสร้างคำ ส่วนประโยคและการเรียงลำดับคำมีลักษณะใกล้เคียงกับภาษาคำโดด และเมื่อเทียบกับภาษาไทยก็นับว่าลักษณะคล้ายคลึงกันอย่างยิ่ง ลักษณะของคำกับลักษณะประโยคต่างกันจนไม่น่าจะเป็นภาษาที่มีรูปลักษณะอย่างเดียวกัน

ด้วยเหตุที่รูปลักษณะภาษาเขมรในฐานะภาษาติดต่อ สำคัญที่คำและการสร้างคำ จึงต้องกล่าวถึงเรื่องนี้เป็นสำคัญ

1. คำของเขมร มีทั้งคำพยางค์เดียว คำหลายพยางค์ พยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะเดี่ยวและพยัญชนะควบ คำพยางค์เดียว ที่พยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะเดี่ยวมีลักษณะคล้ายคำไทย บางคำจึงกำหนดยากว่าเป็นคำไทยที่เขมรยืมไป หรือคำเขมรที่ไทยยืมมา นอกจากจะเทียบกับคำไทยถิ่นต่าง ๆ หาก ภาษาถิ่นเหล่านั้นมิใช่ก็น่าจะนับเป็นคำไทย แต่บางคำก็กำหนดยาก เพราะเขมรไม่ได้บอกไว้ (ในพจนานุกรมของเขามีบอกว่าคำใดเป็นคำไทย) คำใดไม่มีบันทึกย่อมแสดงว่าเป็นคำเขมร ทั้ง ๆ ที่คำนั้น ๆ น่าจะเป็นคำไทย เช่น

กก (ก็อก) = ค้างอยู่ สระผม ต้นกก และก๊อกน้ำ

กง (กง) = กงเรือ กงดีดฝ้าย

กี (เก็ย) = กี่ทอผ้า กี่รองแก้วทำด้วยไม้

คำที่พยางค์ต้นเป็นพยัญชนะควบกล้ำจึงน่าจะเป็นคำเขมรแท้ในฐานะภาษาติดต่อเช่น

ขจี (เขจ็ย) = คีบ ออน หรือขอยืม

ขจาต (ขจัด) = กระจัด พลัด แยก

ขญี (เคญ็ย) = ขิง

แต่ก็มีคำเป็นอันมากที่พยัญชนะควบกล้ำได้มาด้วยวิธีการสร้างคำของเขมร เช่น

ชีบ (จีบ) = จีบ เป็น ขชีบ (ขจีบ) = จีบ ทำให้ย่น

ส่วนคำมากพยางค์นั้น ส่วนมากพยางเพิ่มขึ้นด้วยวิธีการสร้างคำเช่นเดียวกัน

2. การสร้างคำของเขมร มีวิธีการสร้างต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. พยางค์เพิ่มขึ้นด้วยการแทรกเสียงและลงอุปสรรคต่าง ๆ
2. พยัญชนะควบกล้ำได้มาจากการลงอุปสรรคบางรูป
3. ใช้การซ้อนคำ
4. ใช้การประสมคำ

1. พยางค์เพิ่มขึ้นด้วยการแทรกเสียงหรือการลงอุปสรรคต่าง ๆ

1. การแทรกเสียง เสียงที่แทรกมีทั้งนิคหิต (ที่เป็นเสียงอำ หรืออ๊อม หรือเปลี่ยนแปลงไปตามพยัญชนะต้นของคำที่แทรกนั้น) น ร บ และ ม การแทรกเสียงนี้ถ้าแทรกที่

พยัญชนะควบกล้ำก็ช่วยแยกเสียงออกเป็นพยางค์เต็ม ๆ จึงเท่ากับเพิ่มพยางค์ขึ้นอีกพยางค์หนึ่ง แต่ถ้าคำใดเป็นคำที่พยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะเดี่ยว ไม่อาจแทรกนิคหิตแต่ลำพังได้ต้องแทรก น ไว้ด้วย หากเป็นพยัญชนะเสียงหนักต้องแยกให้เป็นเสียงเบา + ห เสียก่อน จึงลงนิคหิตได้ แต่บางทีก็ไม่ต้องแยก ลงนิคหิตได้ทันที การแทรกเสียงนี้นอกจากจะทำให้เกิดพยางค์เพิ่มขึ้นแล้ว ก็ยังเป็นประโยชน์ทางไวยากรณ์ คือทำให้คำกริยาหรือวิเศษณ์กลายเป็นคำนาม แต่บางทีก็ทำให้เป็นกริยาการีตที่แปลว่าทำให้ เพียงแต่เน้นความหมายก็มี การแทรกเสียงมีวิธีต่าง ๆ ดังนี้

ก. <u>แทรกเสียงนิคหิต</u> นิคหิตแทรกได้ทั้งพยัญชนะควบกล้ำและพยัญชนะเดี่ยว

1. <u>แทรกนิคหิตที่พยัญชนะควบกล้ำ</u> ได้แก่

<u>ที่เป็นคำนาม</u>

<u>เกฺฏา</u> (เกฺดา) = ร้อน เป็น <u>กํเฏา</u> (ก็อมเดา) = ไอร้อน ความร้อนหรือทำให้ร้อน คือ อุ่น อย่างอุ่นแกง

<u>กฺร</u> (กฺรอ) = ยากจน เป็น <u>กํร</u> (ก็อมรอ) = ความยากจน

<u>กฺราล</u> (กฺราล) = ปูลาด เป็น <u>กํราล</u> (ก็อมราล) = เครื่องปูลาด

<u>กฺลาส</u> (กฺละส์) = กลัด เป็น <u>กํลาส</u> (ก็อมละส์) = ไม้กลัด

<u>กฺอวต</u> (กฺอวด) = อาเจียน เป็น <u>กํอวต</u> (ก็อมอวด) = ราก ที่อาเจียนออกมา

<u>เจฺรียง</u> (เจฺรียง) = ร้องเพลง เป็น <u>จํเรียง</u> (จ็อมเรียง) = เพลง นักร้อง

<u>แสฺรก</u> (แซฺรก) = ร้อง เป็น <u>สํแรก</u> (ซ็อมแรก) = เสียงร้อง

<u>ที่เป็นคำกริยาการีต</u>

<u>เกฺรียม</u> (เกฺรียม) = แห้ง เป็น <u>กํเรียม</u> (ก็อมเรียม) = ซึ่งแห้ง

<u>ฉฺราล</u> (ชฺราล) = เบา เป็น <u>สํราล</u> (ซ็อมราล) = ทำให้เบา โดยปริยายหมายว่า คลอดบุตร

<u>ที่พยัญชนะต้นเปลี่ยนแปลงไป</u> ดังนี้

ก. <u>พยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะเสียงหนักควบกับพยัญชนะอื่นจะเปลี่ยนเป็นพยัญชนะเสียงเบา</u> ในวรรคเดียวกันและเป็นเสียงโฆษะและอโฆษะด้วยกันก่อน จึงลงนิคหิตที่พยัญชนะเสียงเบานั้นได้แก่

<u>ขฺลาง</u> (ขฺลัง) = แรง เป็น <u>กํลาง</u> (ก็อมลัง) = เรี่ยวแรง

<u>เขฺลา</u> (เขฺลา) = โง่ เขลา เป็น <u>กํเลา</u> (ก็อมเลา) = ผู้เขลา คนโง่

<u>ฉฺวาล</u> (เฉฺวียล) = เลี้ยง เป็น <u>คํวาล</u> (กงเวียล) = ผู้เลี้ยง (ไทยใช้ควาญ)

<u>ฉฺงาย</u> (ชฺงาย) = ไกล เป็น <u>จํงาย</u> (จ็อมงาย) = ระยะไกล ที่ไกล

<u>ถฺวาย</u> (ทฺวาย) = ถวาย เป็น <u>ฏํวาย</u> (ด็องวาย) หรือ <u>ตํวาย</u> (ต็องวาย) = ของถวาย

<u>ขฺลาย</u> (เหฺลียย) = หลาย เป็น <u>หํลาย</u> (ฮมเลียย) = ทำให้หลาย

<u>แผฺอม</u> (แผฺอม) = หวาน เป็น <u>บํแอม</u> (บ็องแอม) = ของหวาน

ข. พยัญชนะต้นเป็น ต หรือ ป ควบกล้ำกับพยัญชนะอื่น ต จะเปลี่ยนเป็น ฏ และ ป เปลี่ยนเป็น บ ก่อนจึงลงนิคหิต เช่น

ตรง (ตร็อง) = ตรง เป็น ฏรง (ด็อมรอง) = ทำให้ตรง

ตรว (โตร็ว) = ถูก ถูกต้อง " ฏรว (ด็อมโร็ว) = ทำให้ถูกต้อง

ปรี (ปรอ) = ใช้ " บํเรี (บ็อมเรอ) = คนใช้

ปราบ (ปราบ) = ปราบ " บํราบ (บ็อมราบ) = การปราบให้ราบ

2. แทรกนิคหิตที่พยัญชนะเดี่ยว

ก. พยัญชนะเดี่ยวที่เป็นพยัญชนะเสียงเบา ต้องแทรก น หรือ ณ ก่อนลงนิคหิต เช่น

เกิด (เกิด) = เกิด เป็น ได้ ขึ้น เป็น กํเณิด (ก็อมเนิด) = การเกิด ที่เกิด กำเนิด

กาจ (กัจ) = หัก " กํณาจ (ก็อมนัจ) = สิ่งที่หักไว้ เศษ

โกร (โกร์) = โกน " กํโณร (ก็อมโนร์) = ช่างโกนผม คนหัวโล้น (คนถูกโกนผม)

คิด (กิด) = คิด " คํนิด (ก็วมนิด) = ความคิด

ควบ (ควบ) = ควบ รวบ " คํนวบ(ก็วมนวบ) = สิ่งที่ควบไว้เป็นคู่ ๆ

ควร (กัวร์) = ควร เหมาะสม " คํนวร (ก็วมนัวร์) = การแสดงความมีสัมมาคารวะ

เจะ (เจะห์) = รู้ " จํเณะ (จ็อมเนะห์) = ความรู้

แจก (แจก) = แจก " จํแนก (จ็อมแนก) = ส่วนแบ่ง

จาย (จาย) = จ่าย " จํณาย (จ็อมนาย) = ของสำหรับแจกจ่าย

ชิะ (จิ๊ะห์) = ชี่ " ชํนิะห์ (จ็วมนิะห์) = ยานสำหรับขับชี่

ชาง (เจียง) = ช่าง " ชํนาง(จ็วมเนียง) = ฝีมือช่าง

เชือ (เจือ) = เชื่อ " ชํเนื (จ็วมเนือ) = การเชื่อ ความเชื่อ

หาย (เตียย)= หาย " หํนาย (ต็วมเนียย) = การหาย

หบ (ตุบ) = กัน กั้น ยัน " หํนบ (ต็วมนุบ) = เครื่องกั้น ทำนบ

หก (ตุก) = เก็บไว้ เก็บ ไว้ " หํนก (ต็วมนุก) = การรักษาไว้ ทะนุบำรุง

พึง (ปึง) = พึ่ง " พํนึง (ป็วมนึง) = ที่พึ่ง

พาก (เปี้ยก) = พาด ใส่ สวม แขวน " พํนาก (ป็วมเนียก) = ที่พำนัก

โพล (โปล) = พูด " พํโนล (ป็วมโนล) = พากย์ ทำนองพากย์ ฎาพฎชนิดหนึ่ง

สง (สอง) = ใช้หนี้ ตอบแทน " สํณง (ซ็อมนอง) = เงินหรือของชำระหนี้

หมายเหตุ น แทรกพยัญชนะโฆษะ ณ แทรกพยัญชนะอโฆษะ

พยัญชนะต้นที่เปลี่ยนแปลงก่อนลงนิคหิตและแทรก น หรือ ณ ได้แก่

ต เปลี่ยนเป็น ฏ และ ป เปลี่ยนเป็น บ ที่คงเป็น ต กับ บ ก็มี

ต (ตอ) = ต่อ เป็น ฏ๊ณ (ต็อมนอ) หรือ ตํน (ต็อมนอ) = รอยต่อ

ติะ(เต็ะห์) = ติ " ฏ๊ณิะ(ต็อมเนะห์)หรือ ตํนิะ (ต็อมเนะห์) = ตำหนิ คำติเตียน

ปง (ปอง) = ปอง มุ่ง หวัง เป็น บํณง (บ็อมนอง) = การปอง ความประสงค์ ความมุ่งหมาย

ปะ (ปะห์) = ปะ กระทบ เป็น บํณะ (บ็อมนะห์) = รอยที่ปะ เศษผ้าที่นำมาปะ

ข. พยัญชนะเดี่ยวที่เป็นพยัญชนะเสียงหนัก ต้องแยกเสียงให้เป็นเสียงเบา + ห แล้วจึงสงนิคหิตที่พยัญชนะเสียงเบานั้น เช่น

ขึง (เคึ้ง) = โกรธ เป็น กํหึง (ก็อมเฮึ้ง) = ความโกรธ

ขส (โคะส์) = ผิด " กํหส (ก็อมโฮ๊ะส์) = ความผิด

ขาก (ขาก) = ขาก " กํหาก (ก็อมหาก) = เสลด เสมหะ

แขง (แคง) = แกล้วกล้า องาจ " กํแหง (ก็อมแฮง) = ทำอาการองอาจ ข่มเหง ขู่ตวาด

ขุํ (คุม) = คุม ควบคุม " คํนุม (ก็วมนุม) = ความอาฆาตคุมแค้น

ฉาย (ฉาย) = สง โกย " จํหาย (จ็องฮาย) = ไม้สงฟาง ไม้ขอฉาย

ฉาน (ฉัน) = ฉัน " จํหาน = จงหาน (จ็องหัน) = อาหารสำหรับภิกษุสงฆ์

ฉต (โฉ็ด) = แม่น ศักดิ์สิทธิ์ เป็น จํหุต (จ็อมฮด) = ความแม่น

ฉร (ชัวร์) = ยืน " ชํหร (จ็วมฮัวร์) = ส่วนสูง การยืน ภาพยืน

ฉาน (เชียน) = ก้าว ฉาน" ชํหาน (จ็วมเฮียน) = ระยะก้าวหนึ่ง ๆ

ฉส (ชะส์) = ไส " ชํหส (จ็วมฮะส์) = การไส

ฉํ (หม) = ใหญ่ " หํห (ต็วมฮม) = ส่วนใหญ่ ขนาดใหญ่

ยกเว้น เฉพาะ ฉี (ชือ) = เจ็บป่วย แทรก ง แทน น เป็น ชํงี (จ็วมงือ) = เจ็บป่วย ผู้เจ็บป่วย

2. แทรกพยัญชนะต่าง ๆ คือ น รน หรือ รณ บ และ ม พยัญชนะเหล่านี้แทรกเฉพาะพยัญชนะเดี่ยวเท่านั้น ดังนี้

ก. แทรกเสียง น

ที่แทรก น แล้วไม่ต้องเปลี่ยนแปลงพยัญชนะต้น เช่น

สง (สอง) = ใช้หนี้ ตอบแทน เป็น สนง (ซนอง) = แทน ตอบแทน การแทน การตอบแทน

ราส (เรือะส์) = คราด ก. เป็น รนาส (รัวเนือะส์) = คราด น.

โรจ (โรจ) = แรม อย่างแรม ค่ำหนึ่งสองค่ำ เป็น โรนจ (รัวโนจ) = ข้างแรม

ทราบ (เตรือบ) = รอง เป็น ทรนาบ (ตรัวเนือบ) = สิ่งที่รอง

ที่แทรก น แล้วต้องเปลี่ยนแปลงพยัญชนะต้น คือ

พยัญชนะต้นเสียงเบาเปลี่ยนเป็นพยัญชนะเสียงหนักแล้วจึงลง น เช่น

เกิด (เกิด) = เกิด เป็น ได้ ขึ้น เป็น เขนิด (เขนิด) = ข้างขึ้น

เกิย (เกย) = หนุน เป็น เขนิย (เขนย) = สิ่งที่หนุน หมอน

บวส (บัวะส์) = บวช " ผนวส (ผนัวะส์) = การบวช

ข. แทรกเสียง รน หรือ รณ

ชีก (จีก) = ชุด เป็น ชรนีก (จรัวนีก) = สิ่งที่ใช้ชุด เช่นเสียม

ตม (ตอม) = งดเว้น " ตรณม (ตรอนอม) = การงดเว้น สิ่งงดเว้น

ทิจ (ตี่จ) = ต่อยอย่างแมลง เป็น ทรนิจ (ตรัวนิจ) = เหล็กไน

ทูล (ตูล) = ทูน " ทรนูล (ตรัวนูล) = สิ่งที่ทูนไปได้เที่ยวหนึ่ง ๆ

ถ้าเป็น ฏ เปลี่ยน ฏ เป็น ต เช่น

โฏต (โต๊ด) = ร้อย ก. เป็น ตรโณต (ตรอโน๊ด) = สิ่งที่ร้อยมีเชือก เป็นต้น

ค. แทรกเสียง บ โดยเฉพาะเมื่อพยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะเศษวรรค ร ย ล เช่น

เรียน (เรียน) = เรียน เป็น รเบียน (รัวเบียน) = วิชาที่เรียน เวทมนตร์คาถา

รำ (เรือม) = รำ " รบำ (รัวเบือม) = การเล่นฟ้อนรำ

ลาส่ (เลือะส์) = ผลิ แตกใบอ่อน เป็น ลบาส่ (ลบะส์) ใบที่เพิ่มผลิ

เลง (เลง) = เล่น เป็น แลบง (แลบง) = การเล่น

ถ้าเป็น ย เปลี่ยนเป็น โย ก่อนจึงลง บ เช่น

ยล่ (ย๊วล) = เข้าใจ เห็นด้วยปัญญา เป็น โยบล่ (โยบ๊อล) = ความเข้าใจ ความเห็น

ยุ (ยุม) = ร้องไห้ เป็น โยบุ (โยบ๊อม) = การร้องไห้

ง. แทรกเสียง ม

ฉก (ช๊อก) = ฉก ฉวย เป็น ฉมก่ (ชม๊อก) = ฉกฉวยเอา

เลีส (เลอะส์) = เกิน ล่วง เป็น เลมีส (เลมอะส์) = ล่วงเกิน ฝ่าฝืน

โลภ (โลบ) = โลภ " โลมภ (โลมบ) = ซึ่งมีความโลภ

สูม (โซม) = ขอ " สมูม (โซมม) = ผู้ขอ

ที่พยัญชนะต้นเปลี่ยนแปลงไป เปลี่ยนไปในลักษณะต่อไปนี้ คือ

ก. พยัญชนะเสียงเบาเปลี่ยนเป็นพยัญชนะเสียงหนักก่อนจึงแทรก ม เช่น

กาน่ (กัน) = ถือ เป็น ชฺมาน่ (ชฺมัน) = ผู้ถือ

ชวญ (จวญ) = ค้า " ฌฺมวญ (ชฺมวญ) = ผู้ค้า

เฎร (เดอร์) = เดิน " เฌฺมีร (เหฺมอร์) = ผู้เดิน

ข. บ ผ เปลี่ยนเป็น ปฺร ก่อนจึงแทรก ม เช่น

บาญ (บัญ) = ยิง เป็น ปฺรมาญ (ปฺรอมัญ) = ผู้ยิง คือพราน

ผึก (เพิ็ก) = ดื่ม " ปฺรมึก (ปฺรอเมิ็ก) = ผู้ดื่ม หรือที่ดิดเหล้า

2. การลงอุปสรรคข้างหน้าคำ อุปสรรคในภาษาเขมรมีหลายคำด้วยกัน ได้แก่ บํ กํ สํ ป ผ

1. อุปสรรค บํ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงนิคหิตเป็น บง บญ หรือ บน แล้วแต่พยัญชนะต้นของคำที่ลงอุปสรรค บํ นั้น ใช้ลงหน้าคำกริยาหรือวิเศษณ์ทำให้เป็นกริยาการีต แปลว่า ทำให้

ก. บํ ลงหน้าพยัญชนะวรรค ก หรือพยัญชนะเศษวรรคจะเป็น บง เช่น

เกีต (เกิด) = เกิด เป็น ได้ เป็น บํเกีต = บงเกีต (บ็องเกิด) = ทำให้เกิด

โกง (โกง) = โค้ง เป็น บํโกง = บงโกง(บ็องโกง) = ทำให้โค้ง

คาบ (เกือบ) = ถูกต้อง พอใจ เป็น บํคาบ = บงคาบ (บ็องเกือบ) = ให้กระทำให้ถูกต้อง หรือให้พอใจ

เรียน (เรียน) = เรียน เป็น บํเรียน = บงเรียน (บ็องเรียน) = ทำให้เรียนคือสอน

วิล (วิล) = หมุน " บํวิล = บงวิล(บ็องเวิ็ง) = ทำให้หมุน

แวง (แวง) = ยาว " บํแวง = บงแวง (บ็องแวง) = ทำให้ยาว

เหีร (เฮอร์) = บิน " บํเหีร = บงเหีร (บ็องเฮอร์) = ทำให้บิน ชักอย่างชักว่าว

ใช้ พง แทน บง ก็มีโดยเฉพาะเมื่อมากับ ร เช่น

รา (เรีย) = ถอยหลัง ขยาด ย่อท้อ หวั่น เป็น พงรา (บ็วงเรีย) = ทำให้ถอยหลัง-ทำให้ขยาด ทำให้ย่อท้อและทำให้หวั่น

ราบ (เรียบ) = ราบ เป็น พงราบ (บ็วงเรียบ) = ทำให้ราบ

ข. บํ ลงหน้าพยัญชนะวรรค จ เป็น บญ เช่น

จูล (โจล) = เข้า เป็น บํจูล = บญจูล (บ็อญโจล) = ทำให้เข้า

เจะ (แจะห์) = รู้ " บํเจะ = บญเจะ (บ็อญแจ๊ะห์) = ทำให้รู้ ทำให้เข้าใจ

โฉต (โฉด) = โง " บํโฉต = บญโฉต (บ็อญโฉด) = ทำให้โง หลอกให้เชื่อ

ชาก (เจียก) = แน่ ชัด " บํชาก = บญชาก (บ็อญเจียก) = ทำให้แน่ ทำให้ชัด

ค. บํ ลงหน้าพยัญชนะวรรคฎ เป็น บญ เช่น

ฎะ (โดะห์) = งอก เป็นบํฎะ=บญฎะ (บ็อนโดะห์) = ทำให้งอกคือเพาะหรือปลูก

ฎน (ดน) = อ่อนกำลัง เสื่อม เป็น บํฎน = บญฎน (บ็อนดน) = ทำให้อ่อนกำลัง

ง. บํ ลงหน้าพยัญชนะวรรค ต หรือพยัญชนะเศษวรรค เป็น บนฺ เช่น

หํ(ตํวม) - จับ เกาะ อย่างนก เป็น บํหํ - บนฺหํ(บ็อนตํวม) - ให้จับ

ตูจ (โตจ) - เล็ก เป็น บํตูจ - บนฺตูจ (บ็อนโตจ) - ทำให้เล็ก

ทุํ (ตุม) - สุก อย่างผลไม้ เป็น บํทุม - บนฺทุม (บ็อนตุม) ทำให้สุกคือบ่ม

สาบ (สาบ) = จืด เป็น บํสาบ - บนฺสาบ (บ็อนสาบ) - ทำให้จืด

ถ้าอยู่หน้าพยัญชนะโฆษะ บํ เปลี่ยนเป็น พนฺ เช่น

ลิจ (ลิจ) - จม เป็น พนฺลิจ (ป็วนลิจ) - ทำให้จม

ยีด (ยีด) - ยีด " พนฺยีด (ป็วนยีด) - ทำให้ยีด ทำให้ช้า

จ. บํ (ออกเสียงบ็อม) คงรูปและเสียงไว้เมื่อลงหน้าพยัญชนะวรรค ป เช่น

บาต (บัด) = หาย เป็น บํบาต (บ็อมบัด) - ทำให้หาย

แบก (แบก) - แตก " บํแบก (บ็อมแบก) - ทำให้แตก อย่างแจกสระ

ผุย (โพ็ย) - เปื่อย " บํผุย (บ็อมโพ็ย) - ทำให้เปื่อย

2. อุปสรรค กํ อาจเปลี่ยนแปลงเป็น กญฺ กณฺ กนฺ กํ ได้แล้วแต่พยัญชนะต้นของคำที่ลงอุปสรรคนี้ ใช้ลงหน้าคำนาม กริยา และวิเศษณ์ ให้เป็นคำนาม แปลว่า สิ่งที่ ผู้ที่ หรือให้เป็นคำวิเศษณ์ แปลว่า ที่ ซึ่ง ดังนี้

ก. กํ ลงหน้าพยัญชนะวรรค จ จะเป็น กญฺ เช่น

ชัว (จัว) - ชั่ว เป็น กํชัว = กญฺชัว (ก็อญจัว) - ซึ่งชั่ว ไม่มีสัมมาคารวะ

โฉต(โจ็ด) - โฉด " กํโฉต - กญฺโฉต (ก็อญโจ็ด) - ซึ่งโง่ เซอ

จาส่ (จ๊ะส์) - เก่า แก่ " กํจาส่ - กญฺจาส่ (ก็อญจ๊ะส์) - ซึ่งเก่า ซึ่งแก่

ข. กํ ลงหน้าพยัญชนะวรรค ฏ จะเป็น กณฺ เช่น

ฏก (ด็อก) - พก เป็น กํฏก - กณฺฏก (ก็อนด็อก) - ที่พอกเป็นก้อนเหมือนของในพก

ฏาจ (ดาจ) - ขาด (เป็นรู) เป็น กํฏาจ - กณฺฏาจ(ก็อนดาจ) - ที่ขาด (เป็นรู)

ฏาจ (ดัจ) - ขาด (จากกัน) " กํฏาจ - กณฺฏาจ (ก็อนดัจ) - ที่ขาด (จากกัน)

ค. กํ ลงหน้าพยัญชนะวรรค ต จะเป็น กนฺ เช่น

ธาต (เธ็อด) - อ้วน เป็น กํธาต - กนฺธาต (ก็อนเธ็อด) - ซึ่งอ้วน

เหรึง (เตริง) - ร้าน ค้างปลูกต้นไม้ เป็น กํเตรึง - กนฺเหรึง (ก็อนเตริง)- ที่-เป็นกระเชิง (เหมือนร้าน หรือ ค้าง)

ง. กํ ลงหน้าพยัญชนะวรรค ป และพยัญชนะเศษวรรค จะคงรูปแต่ออกเสียงก็อม เช่น

บาก(บัก) =หัก เป็น กํบาก (ก็อมบัก) - ซึ่งหัก สิ่งที่หัก

บําง (บัง) - บัง " กํบาง (ก็อมบัง) - ซึ่งบัง ลับ กำบัง

แบก (แบก) - แตก " กํแบก (ก็อมแบก) - ซึ่งแตก สิ่งที่แตก

พุก (ปุ๊ก) - ผุ " กํพุก (ก็อมปุ๊ก) - ซึ่งผุ

ภูต (พูด) - โกหก " กํภูต (ก็อมพูด) - ซึ่งโกหก ซึ่งเคยแต่โกหก

3. อุปสรรค สํ อาจเปลี่ยนแปลงเป็น สมฺ หรือ สงฺ แล้วแต่พยัญชนะต้นของคำที่ลงอุปสรรค อุปสรรค สํ ทำให้คำนั้นมีความหมายเป็นการีต แปลว่า ทำให้ ก็มี มีความหมายเน้นหรือหมายว่า ทำอยู่เรื่อย ๆ ก็มี เช่น

รึง (รึง) = แห้ง งวด เป็น สํรึง หรือ สํเรง (ซ็อมรึงหรือซ็อมเรง) = ทำให้แห้ง ปล่อยให้ไหลจนแห้ง

รวม (รวม) = รวม " สํรวม (ซ็อมรวมหรือซ็องรวม) = ทำให้รวม สำรวม

กิน (เก็น) = สี บด " สํกิน = สงฺกิน (ซ็องเก็น) = บดหรือสีเรื่อย ๆ

จต (จอด) = จอด " สํจต (ซ็อมจอด) = จอดพัก

รุก (รุก) = รุก " สํรุก (ซ็อมรุก) = รุกเข้าไป บุกเข้าไป

4. อุปสรรค ปฺร จาก ปฺร สันสกฤตที่แปลว่า ทั่ว ก่อน ข้างหน้า เมื่อลงหน้าคำเขมร มีความหมายว่า ทำให้ ทำเรื่อย ๆ ทำซึ่งกันและกัน หรือเน้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น

ชล่ (จ็วล) = ชน เป็น ปฺรชล่ (ปฺรอจ็วล) = ทำให้ชน

ชุํ (จุม) = รวมกัน " ปฺรชุํ (ปฺรอจุม) = ทำให้รวมกัน

มูล (มูล) = รวบรวมกัน " ปฺรมูล (ปฺรอโมล) = ทำให้รวบรวมกัน (ไทยใช้ - ประมวล)

เบะ (แบ๊ะห์) = เก็บ อย่างเก็บผลไม้ เป็น ปฺรเบะ (ปฺรอแบ๊ะห์) = เก็บเรื่อย ๆ

โบจ (โบ๊จ) = ถอน เป็น ปฺรโบจ (ปฺรอโบ๊จ) = ถอนเรื่อย ๆ

ขำ (คำ) = กัด " ปฺรขำ (ปฺรอคำ) = กัดกันและกัน

จาบ (จับ) = จับ " ปฺรจาบ (ปฺรอจับ) = จับกันและกัน

จีก (เจ๊ก) = จิก " ปฺรจีก (ปฺรอเจ๊ก) = จิกกันและกัน

กาน่ (กัน) = ถือ " ปฺรกาน่ (ปฺรอกัน) = ยึดมั่น กล่าวโทษ

แบก (แบ๊ก) = แตก แยก เป็น ปฺรแบก (ปฺรอแบ๊ก) = ซึ่งแตก ซึ่งแยก

แวง (เวง) = ยาว " ปฺรแวง (ปฺรอแวง) = ส่วนยาว

5. อุปสรรค จํ มีความหมายเป็นการีตคือแปลว่า ทำให้ อาจเปลี่ยนแปลงเป็น จนฺ แล้วแต่พยัญชนะต้นของคำนั้น ๆ เช่น

หล่ (ต็วล) = คว้า เป็น จํหล่ = จนฺหล่ (จ็อนต็วล) = ไม้คว้า จันทัน

โกง (โกง) = โค้ง " จํโกง (= จ็อมโกง) = ทำให้โค้งลงหรือค้อมลง

ที่แทรก บ พร้อมกับนิคหิตก็มี

จาบ (จับ) = จับ เป็น จํบาบ่ หรือจนฺบาบ่ (จ็อมบับ) = ปล้ำ ทำให้ล้ม

6. อุปสรรค อํ ส่วนมากทำให้คำที่ลงอุปสรรคเป็นคำนาม อาจเปลี่ยนเป็น องฺ อญฺ อมฺ แล้วแต่พยัญชนะต้นของคำนั้น ๆ เช่น

รุค (รุค) = สุ่ม ก. เป็น อํรุค = องฺรุค (อ็องรุค) = สุ่มจับปลา

รุส (รุ๊ะส์) = ถู(ด้วยบุ้ง) เป็น อํรุส = องฺรุส (อ็องรุ๊ะส์) = บุ้ง สำหรับถู

โภค (โค๊ค) = เสียบ " อํโภค = อญฺโภค (อ็อนโค๊ค) = ไม้สำหรับเสียบ

บุก (บึก) = ตำ เป็น อุบุก (อ็อมบึก) = ข้าวเม่า (ข้าวที่ตำให้แบน)

โบส (โบะส์)= กวาด " อโบส (อ็อมโบะส์) = ไม้กวาด

แรก (เรก) = หาบ " อแรก = อมแรก (อ็อมเรก) = จำนวนของที่พอหาบ - ไปได้เที่ยวหนึ่ง ๆ

ที่เปลี่ยน อญ เป็น บญ ก็มี ความหมายเป็นการีต

อญแกฺต (อ็อนแก็ด) = ลอย เป็น บญแกฺต (บ็อนแก็ด) = ทำให้ลอย ปล่อยให้ลอยไป

อุปสรรค รํ อาจเป็น รงฺ หรือ รํ ทำให้คำที่ลงรูปอุปสรรคเป็นคำนามโดยมาก เช่น

วาล (เวื๊อล) = ตวง เป็น รํวาล = รงฺวาล(ร็วงเวื๊อล) = เครื่องตวง

วาส (เวือะส์) = วัด " รํวาส = รงฺวาส (ร็วงเวือะส์) = เครื่องวัด

เลจ (เลจ) = โผล่ เด่น เป็น รํเลจ (ร็วมเลจ) = ทำให้โผล่ ทำให้เด่น

หวต (ฮวด) = แห้ง " รํหวต (ร็วมฮวด) = ทำให้แห้ง

บางคำต้องสนธิเข้ากับคำที่ขึ้นต้นด้วยสระ เช่น

อาร (อาร์) = เลื่อย ก. เป็น รํ + อาร = รฺวาร (รัวนาร์) = เลื่อย น.

2 พยัญชนะควบกล้ำได้มาจากการลงอุปสรรค อุปสรรคเหล่านั้นได้แก่ ปฺร ป ผ พ ภ และอื่น ๆ แล้ว แต่พยัญชนะต้นเป็น โฆษะ หรือ อโฆษะ ดังกล่าวไว้ตอนแรก คำเขมรที่มีพยัญชนะต้นควบล้ำหาใช่ว่ามีมาแต่ดั้งเดิมไม่ แต่มาสร้างขึ้นภายหลังส่วนความหมายก็มีความหมายเป็นกริยาการีต แปลว่า ทำให้ โดยมาก

ก. ลงอุปสรรค ป

เรียน (เรียน) = เรียน เป็น เปฺรียน (เปฺรียน) = ทำให้เรียนคือสอน

ราย (เรียย) = กระจาย " ปฺราย (ปฺราย) = ทำให้กระจายไป

ราบ (เรียบ) = ราบ " ปฺราบ (ปฺราบ) = ทำให้ราบ ทำให้พ่ายแพ้

ข. ลงอุปสรรค ผ

เงิย (เงย) = แหงน เป็น เผฺงีย (เผฺงย) = ทำให้แหงน

จาญ (จัญ) = แพ้ " ผฺจาญ (ผฺจัญ) = ทำให้แพ้

ฎาจ (ดัจ) = ขาด (จากกัน) เป็น ผฺฎาจ (ผฺดัจ) = ทำให้ขาด

ลาญ (เลียญ) = วินาศ วอดวาย เป็น ผฺลาญ(ผฺลาญ) = ทำให้วินาศ วอดวาย

งํ (งุม) = ร้อนทั่ว ร้อนระอุ เป็น ผงํ (พงํ็อม) = ทำให้ร้อนทั่ว ทำให้ระอุ อย่างคงข้า

ฎู (ดู) = ดู " ผฺฎู (ผฺดู) = ทำให้เป็นดูอย่างเปรียบมวย

ค. ลงอุปสรรค พ

รวม (รวม) = รวม เป็น พฺรวม หรือ ปฺรวม (ปฺรวม) = ทำให้รวม

ง. ลงอุปสรรค ภ

ญาส (เญือะส์) = ออกเป็นตัวอย่างนก เป็น ภฺญาส (เพฺญือะส์) ทำให้ออกเป็นตัวคือ-

ชิด (จิด) - ใกล้ ชิด สนิท เป็น ภชิด (พุจิด) - ทำให้ชิด สนิท

ชุ (จุม) - รวมกัน " ภชุ (พุจุม) - ทำให้รวมกัน

จ. ลงอุปสรรค อ ออกเสียงอ็อม เมื่อลงหน้า ม เช่น

มจาส่ (มุจ๊ะส์) - เจ้า อย่างเจ้าทรัพย์เจ้านาย เป็น อมจาส่ (อ็อมมุจ๊ะส์) - เจ้า เช่นเดียวกัน

มราม (เมุรียม) - นิ้ว เป็น อมราม (อ็อมเมุรียม) - นิ้ว

ฉ. ลงอุปสรรค ม ทำให้คำวิเศษณ์เป็นคำนาม (คล้ายมะของเรา)

ชูร (จูร์) - เปรี้ยว เป็น มชูร (มุจูร์) - สิ่งมีรสเปรี้ยว

จุต (จ็อต) - ฝาด " มจุต (มุจ็อต) - สิ่งที่มีรสฝาด

หุบ (โฮบ) - กิน " มหุบ (โมุฮบ) - ของกินกับข้าว

ช. ลงอุปสรรค ชร

มุช (มุช) - คั้น มุด ลอด เป็น ชรมุช (จุรัวมุช) - จับกดให้มุดหรือให้คั้นน้ำ

ญ. ลงอุปสรรค ตร

ภุส (โค๊ะส์) - ขัด ถู เป็น ตรภุส (ตุรอโค๊ะส์) - ขัด ถู สีเรื่อย ๆ

ฏ. ลงอุปสรรค ช

ชีบ (จีบ) - จีบ เป็น ชชีบ (ชุจีบ) - จีบ ทำให้ย่น

ชาบ (เจ็อบ) - มั่น ติด ถูก เป็น ชชาบ (เชุ จ็อบ) - กระชับ มั่นคง แน่นแฟ้น

ฐ. ลงอุปสรรคซ้ำพยัญชนะต้น โดยมากเกี่ยวกับเสียงหรือเป็นกริยาที่ทำซ้ำ ๆ หรือเน้นความ ได้แก่

ชิก ๆ (เค็ก ๆ) - เสียงหัวเราะ เป็น กชิก (กอเค็ก) - เสียงหัวเราะกิ๊กๆ

ผุง ๆ (โผง ๆ) - เสียงโผง ๆ " ปผุง (ปอโผง) - ความหมายคงเดิม

ภีบ ๆ (พีบ ๆ) - เสียงพีบ ๆ " พภีบ (ปัวพีบ)หรือปรภีบ (ปุรอพีบ) - เสียงพีบๆ เรื่อยๆ

คุรีก ๆ (กรี๊ก ๆ) - ครี้น ๆ " คคุรีก (กัวกุรี๊ก) - คะครี้น

เครง ๆ (เกรง ๆ) - เครง ๆ " คเครง (กัวเกุรง) - คะเครง

ผูร (โผร์) - ผุดผ่อง " ปผูร (ปอโผร์) หรือปรผูร (ปุรอโผร์) - งามผุดผ่อง

ผง่ (ผ็อง) - หมดจด เป็น ปผง่ (ปอผ็อง) หรือ ปรผง่ (ปุรอผ็อง) - หมดจดยิ่งนัก

คุรุย (กุรุย) - ช้า " คคุรุย (กัวกุรุย)-ช้า ๆ เอื่อย ๆ

ชาก (เทียก) - ถีบ " ทชาก (ตัวเทียก) - ถีบเรื่อย ๆ หรือช้า ๆ

กูร (โกร์) - กวน " กกูร (กอโกร์) - กวนบ่อย ๆ

บางทีลงนิคหิตที่พยัญชนะซ้ำนั้น เช่น

ชาน่ (เจ็อน) - เหยียบ เป็น ชนชาน่ (จ๊วนเจ็อน) - เหยียบเรื่อย ๆ ซ้ำ ๆ

ฎีง (เดิง)-รู้ " ฎฎีง (ด็อนเดิง) - ไต่ถาม หมั้น

ฎำ (ดำ) - หุง " ฎฎำ (ด็อนดำ) - หุงหาอาหาร

3. มีการใช้คำซ้อน คือนำคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาเข้าคู่กัน หรือนำคำที่มีเสียงพอไปกันได้มาเข้าคู่กันเข้า ดังที่เรียกการซ้อนเพื่อความหมายกับการซ้อนเพื่อเสียง ดังนี้

คำซ้อนเพื่อความหมาย ได้แก่

เกรียมกรํ (เกรียมกรอม) เหี่ยวแห้ง เศร้าหมอง (จากเกรียม = แห้ง + กรํ = ตรอมใจ บอบช้ำ)

ชิดชาบ (จิดเจือบ) ชิดสนิท (ชิด = ใกล้ ชิด + ชาบ = ติด ถูก)

ขึงฉวล (เคิงชวล) โกรธเกรี้ยว ฉุนเฉียว (ขึง = โกรธ + ฉวล = ฉุนเฉียว โกรธเกรี้ยว)

แจกจาย (แจกจาย) แจกจ่าย (แจก = แจก แบ่ง + จาย = จ่าย)

ใช้คำไทยซ้อนกับเขมรก็มี เช่น สวนจูบาร (ซวนจูบาร์) คือสวนที่ปลูกต้นไม้ขนาดเล็กต้นเตี้ย ๆ สำแกล (ซำแกล) ซ้ำๆ ซ้ำซาก (สำ ท. ซ้ำ + แกล ข. = ซ้ำ)

คำซ้อนเพื่อเสียง ได้แก่

กรวลกรวาย (กรอว็อลกรอวาย) กระวนกระวาย

กรหลกรหาย (กรอฮ็อลกรอฮาย) เร่าร้อน หุรนหุราย (กรหล = อัดอั้นตันใจ, กรหาย = ปวดแสบปวดร้อน)

ขสีบเขสียว (เขซิ็บเขซียว) กระชิบกระซาบ

ขมีขมาต (เคมี็ย เคมี็ยค) ขมีขมัน

4. มีการใช้คำประสม คือถือคำหน้าเป็นคำตัวตั้งสำหรับใช้เรียกชื่อสิ่งต่าง ๆ สำหรับคำนามส่วนคำต่อไปเป็นคำขยาย หรืออาจใช้ลำกริยากับคำอื่นเป็นคำขยายใช้เป็นคำกริยา เช่น

กนแสงโพะโค (ก็อนแซงปัวะห์โก) ผ้าขนหนู (กนแสง = ผ้าเช็ดมือ + โพะ = ท้อง + โค (= วัว))

บนหายกิล (บ็อนเตียยเก็ล) ป้อมเคลื่อนที่ (บนหาย = ป้อม + กิล = เคลื่อนที่)

ตไฎ (ตอได) ต่อกร,ต่อสู้ด้วยมือหรืออาวุธ (ต = ต่อ + ไฎ = มือ)

ฎากขลวน (ดักคูฉวน) ถอมตัว (ฎาก = ใส่ วาง ก้ม ถอม + ขลวน = ตัว)

ฎาสไฎ (ดะส์ได) ผิดชอบชั่วดี (ฎาส = ปลุกให้ตื่น ปลุกให้ขลัง + ไฎ = มือ)

ฎีเขมา หรือเขมาไฎ (เด็ยเคมาหรือเคมาได) ดินสอดำ

ประโยคและการเรียงลำดับคำ

ภาษาเขมรสร้างประโยคและเรียงลำดับคำคล้ายคลึงกับของไทยเกือบทุกประการดังนี้

การเรียงลำดับคำ

1. คำขยายอยู่หลังคำที่ตนขยาย ได้แก่

ก. คุณศัพท์อยู่หลังคำนาม เช่น มนุสสฉี (มนุะส์ชือ) คนเจ็บ โคมพยัวร(โกมพูยัวร์) โคมแขวน อนกเจะ (เนียกเจะห์) คนมีความรู้ อนกขูละ (เนียกคูละห์) คนบางคน

ข. กริยาวิเศษณ์อยู่หลังคำกริยาหรือคำวิเศษณ์ เช่น เชวีการจบิจเจบิม (เหวฉการ-เจบ็จเจบิม) ทำงานหยิบหยิ่ง นิยายจริล (นิเยียยเจรล) พูดคลองเปรียะ เจรินเพก (เจรินเปก) มากมาย

Chandrakasem
10099560

2. ผู้ทำอยู่หน้ากริยา กริยาอยู่หน้ากรรม เช่น ทึกหูรโจระฎี (ตึกโฮร์จูรอะห์เด็ย) น้ำไหลเซาะดิน ขญุโจลมินตูรูวเค (คญุมโจลมินโตร์วเก) ฉันขว้างไม่ถูกเขา เกลึงเฉะไพร (เพลิงแซะห์เปร็ย) ไฟไหม้ป่า

3. บุรพบทอยู่หน้าคำที่มาด้วย เช่น ผลูวทึกธ์นูรจะพีภนํ (โพล์วตึกหมโฮร์โจะห์ปีพนุม) หางน้ำใหญ่ไหลลงจากภูเขา ปรโยชนแฎลควรบานกุนุงชาติเนะภพเนะ (ปรอโยชนแฎลกัวร์บาน-คุนงเจียดนิะห์พุพนิะห์) ประโยชน์ที่ควรได้ในชาตินี้ภพนี้ บานอวี ๆ มกชารบสขลวน (บานเอว๊ย ๆ โม็กเจียรวับอะส์คุลวน) ได้อะไร ๆ มาเป็นของตัว

4. มีลักษณะนามใช้และใช้ไว้หลังสังขยาคุณศัพท์ เช่น พยญชนะ 10 ตัว (เพยียญ-เจียะเนียะห์ค็อบตัว) พยัญชนะ 10 ตัว มวยไถงมวยยบ (มวยไหุงมวยยุบ) วันหนึ่งคืนหนึ่ง เวลา 24 นาฬิกา คี 24 โมง (เวเลียเมฺภ็ยบวนเนียลิกาถือเมฺภ็ยบวนโมง) เวลา 24 นาฬิกา คือ 24 ชั่วโมง โรคมวยยาง (โรคมวยยาง) โรคอย่างหนึ่ง ขฺทึม 1 กํพีส (ขฺตึม มวยก็อม-ปีะส์) กระเทียม 1 กลีบ

2. คำสำเร็จรูปในตัว ไม่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงในศัพท์เพื่อบอกเพศพจน์การกสำหรับนามและกาลมาลาวาจกสำหรับกริยา หากต้องการแสดงต้องใช้คำอื่นประสม ดังนี้

ก. แสดงเพศ ใช้คำโฌมล ญี สฺรี และปุรุสประสม แฉกโฌมล (แฉกโซุมล) หมาตัวผู้ แฉกญี (แซกญี) หมาตัวเมีย

กูนปุรุส (โกนโปุระส์) ลูกผู้ชาย กูนสฺรี (โกนเซุร็ย) ลูกสาว

ข. แสดงพจน์ ใช้คำซ้ำ เช่น อวี ๆ (เอว๊ย เอว๊ย) อะไร ๆ (มากสิ่งกว่า อวี)

ค. แสดงกาล ใช้ นึง (นึง) = จะ บาน (บาน) = ได้ กํพุง (ก็อมปุง) = กำลัง นำหน้ากริยาและเหีย (เฮย) ลงท้ายกริยา เช่น แสอกขญุนึงเทาผุหะอูนก (แซอกคญุมนึงเติ้วเผุตียะห์เนียก) พรุ่งนี้ฉันจะไปบ้านคุณ บานเขีญ (บานเคิญ) ได้เห็น บานลี (บานลือ) ได้ยิน บานฎิง (บานเติ้ง) ได้รู้ กํพุงสี (ก็อมปุงซี) กำลังกิน กํพุงนิยาย (ก็อมปุงนิเยียย) กำลังพูด รวจเหีย (รวจเฮย) เสร็จแล้ว

เมื่อแสดงความคาดคะเนบ้าง ขอร้องบ้าง บังคับบ้าง ก็ต้องหาคำมาใส่หน้ากริยาบ้าง ลงท้ายประโยคบ้าง ได้แก่

คงแต คงแตนึง (ก็วงแต ก็วงแตนึง) เห็นถ้า ถ้าจะ คงจะ คงจะต้อง เช่น เยีง คงแตนึงบานจวบคูนาเหียต (เยิงก็วงแตนึงบานจวบเคูนียเตียด) เราคงจะต้องได้พบกันอีก

มุชชา มุชแต (มุชเจีย มุชแต) เห็นจะ เช่น มุชชาเทา (มุชเจียเติ้ว) เห็นจะไป

เห (เต) หรอก เช่น มินแมนเห (มีนแมนเต) ไม่ใช่หรอก ขญุมินเทาเห (คญุมมีนเติ้วเต) ฉันไม่ไปหรอก

ส่วนการก วาจก คือการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำในประโยค ก็แล้วแต่ความ การเรียงลำดับมักจะเป็นไปตามระเบียบดังกล่าวข้างต้น

495.9124
พ17ก
ฉ.11

<u>การใช้คำ</u> ภาษาเขมรมีราชาศัพท์และภาษาสุภาพเช่นเดียวกับของไทย

<u>บุรุษสรรพนาม</u> <u>ขฺญุํมจาส่</u> (คฺญุมมฺจะส์) ข้าพเจ้า <u>ขฺญุํบาท</u> (คฺญุมบาท) ข้าบาท <u>ขฺญุํปฺรบาท</u> (คฺญุมปฺรอบาท) ข้าพระบาท <u>ขฺญุํกรฺณามจาส่</u> (คฺญุมกรฺนามฺจะส์) เกล้ากระผม เกล้ากระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้า

<u>สมฺเภจ</u> (ซ็อมดัจ) สมเด็จ

<u>อนฺก</u> (เนี๊ยก) คุณ หรือท่าน ใช้นำหน้าชื่อบุคคลก็ได้

<u>โลก</u> (โลก) พระองค์ ท่าน ใช้แก่พระสงฆ์

<u>คาต่</u> (เกื๊อด) เขา ท่าน (บุรุษที่สาม)

<u>กริยา</u> ใช้ <u>ทรง่</u> (ตฺร็วง) นำหน้ากริยา เช่น

<u>พระกรฺณาทรงเสฺดจเทาเขตฺรเกฺรา</u> (เพรียะห์กรุนาตฺรว็งสฺดัจเติ๊วแขดเกรา) พระมหากษัตริย์เสด็จไปยังเขตนอก

<u>ทรงสีล</u> (ตฺร็วงเซ็ล) ทรงศีล <u>ทรงธรฺม</u> (ตฺร็วงเทือร์) ทรงธรรม

<u>ทรงเคฺรื่อง</u> (ตฺร็วงเกฺรื่อง) ทรงเครื่อง

<u>นาม</u> ใช้<u>พฺระ</u> (เพฺรียะห์) นำหน้าคำนาม เช่น

<u>พระราชา</u> (เพฺรียะห์เรียเจีย) พระราชา <u>พฺระเกสา</u> (เพฺรียะห์เกสา) พระเกศา

<u>พฺระบาท</u> (เพฺรียะห์บาท) พระบาท <u>พระพาย</u> (เพฺรียะห์เปียย) พระพาย

<u>คำลงท้าย</u>

จาส่ จ๋าะ จ๋ะ (จ๊ะ จ๋าะ จ๋ะ) = ค่ะ จ๊ะ จ๋า

.....

99560

ระบบเสียงและหลักเกณฑ์การออกเสียงของเขมร

พยัญชนะ แยกเป็นพยัญชนะเสียงไม่ก้อง (อโฆษะ) กับพยัญชนะเสียงก้อง (โฆษะ) และแต่ละพวกแบ่งเป็นเสียงเบา (พยัญชนะแถวที่ 1 กับที่ 3) กับเสียงหนัก (พยัญชนะแถวที่ 2 กับที่ 4) และพยัญชนะเสียงก้องมีพยัญชนะนาสิก (พยัญชนะแถวที่ 5)ด้วย การออกเสียงก้องกับไม่ก้องต่างกันที่เสียงสระไม่ได้ต่างที่เสียงพยัญชนะแท้ ๆ ดังนี้

พยัญชนะเสียงไม่ก้อง (โฆษะ)		พยัญชนะเสียงก้อง (โฆษะ)		
เสียงเบา	เสียงหนัก	เสียงเบา	เสียงหนัก	เสียงขึ้นจมูก
ก (กอ)	ข (ขอ)	ค (กัวหรือโก)	ฆ (คัวหรือโค)	ง (งัวหรือโง)
จ (จอ)	ฉ (ฉอ)	ช (จัวหรือโจ)	ฌ (ชัวหรือโช)	ญ (ญัวหรือโญ)
ฏ (ดอ)	ฐ (ถอ)	ฑ (ดัวหรือโด)	ฒ (ฑัวหรือโฑ)	ณ (นอ)
ต (ตอ)	ถ (ถอ)	ท (ตัวหรือโต)	ธ (ทัวหรือโท)	น (นัวหรือโน)
บ (บอหรือปอ)	ผ (ผอ)	พ (บัวหรือโบ)	ภ (พัวหรือโพ)	ม (มัวหรือโม)
ส (สอ)	ห (หอ)	ย (ยัวหรือโย)	ร (รัวหรือโร)	ล (ลัวหรือโล)
ฬ (ลอ)	อ (ออ)	ว (วัวหรือโว)		

หมายเหตุ เสียงโฆษะออกเสียงต่างกันแล้วแต่ถิ่นเป็นอัวก็มี เป็นโอก็มี(ปัจจุบันเขมรใช้เครื่องหมาย "บนตัว บ แทนเสียง ป)

สระ สระของเขมรกำหนดรูปไว้ ดังนี้

อ -า ิ ี ึ ื ุ ู -ัว เ-อ เ-ีย เ-ีย เ- แ- ไ- โ- เ-า
ุ ำ -ำ -ะ

แต่การออกเสียงจะต่างกันไปตามพยัญชนะ

พยัญชนะต้นเดี่ยว

พยัญชนะอโฆษะ + สระ อย่าง ก สระจะออกเสียง ดังนี้

เขียน	ก	กา	กิ	กี	กึ	กื	กุ	กู	กัว	เกอ	เกือ	เกีย	เก
ออกเสียง	กอ	กา	เกะ	เกีย	เกอะ	เกอ	โกะ	โก	กัว	เกอ	เกือ	เกีย	เก
เขียน	แก	ไก	โก	เกา	กุำ	กำ	กำ	กะ					
ออกเสียง	แก	ไก	โก	เกา	กม	ก็อม	กำ	กะห์					

พยัญชนะโฆษะ + สระ อย่าง ค สระจะออกเสียง ดังนี้

เขียน	ค	คา	คิ	คี	คึ	คื	คุ	คู	คัว	เคอ	เคือ	เคีย
ออกเสียง	โก กัว	เกีย	กิ	กี	กึ	กื	กุ	กู	กัว	เกอ	เกือ	เกีย
เขียน	เค	แค	ไค	โค	เคา	คุำ	คำ	คำ	คะ			
ออก สียง	เก	แก	กิ๊ย เก๊ย	โก	เกิว	กุม	ก็วม	เกื๊อม	เกียะห์			

พยัญชนะต้นคู่ ตามธรรมดาพยัญชนะที่มาด้วยกันจะออกเสียงกล้ำกันสนิทโดยเฉพาะพยัญชนะเสียงแข็งมากับเสียงอ่อน เช่น กฺร คฺร กฺล คฺล ฉฺง ชฺม ฌฺน ฯลฯ แต่ถ้าพยัญชนะเสียงแข็งมากับพยัญชนะเสียงแข็งด้วยกัน เช่น กฺอม กฺอุก ผฺหะ เสียงกล้ำกันได้ไม่สนิท บางทีเสียงพยัญชนะต้นจะออกเสียงเพียงนิดเดียวจนแทบจะไม่ได้ยินเสียง

ด้วยเหตุที่พยัญชนะของเขมรแต่ละเสียงออกเสียงต่างกันตามแบบพยัญชนะโฆษะและอโฆษะ ฉะนั้นเมื่อมาเข้าคู่กันเข้า จึงต้องกำหนดว่าควรออกเสียงตามพยัญชนะต้นหรือตามเมื่อพยัญชนะที่มาเข้าคู่เป็นพยัญชนะโฆษะหรืออโฆษะต่างกัน ก็มีหลักเกณฑ์การออกเสียงต่างออกไป ดังนี้

1. ถ้าพยัญชนะประสมที่เป็นพยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะอโฆษะกับอโฆษะหรือพยัญชนะโฆษะกับโฆษะด้วยกัน ต้องออกเสียงตามพยัญชนะต้น และถึงแม้พยางค์ต้นแยกพยางค์กับพยางค์หลัง ก็ต้องออกเสียงแบบเดียวกัน เช่น กฺบก (กฺบอก) - ปลากระบอก จฺฌง (จ็อมน็อง) - ความอยาก คฺนา (เคนีย) - กัน ชฺนาญ (จวมเนียญ) - ชำนาญ เชี่ยวชาญ

2. ถ้าพยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะอโฆษะกับพยัญชนะโฆษะ ที่เป็นเสียงอ่อนคือ ง ญ น ม ย ร ล ว ต้องออกเสียงตามพยัญชนะอโฆษะ เช่น จฺรมะ (จฺรอโมะห์) - จมูก กฺรง (ก็อมรอง) - สิ่งที่ร้อยเป็นพวง

3. ถ้าพยัญชนะต้นหรือพยางค์ต้นเป็นพยัญชนะอโฆษะกับพยัญชนะโฆษะที่เป็นเสียงแข็ง ค ช ท พ ต้องออกเสียงตามพยัญชนะโฆษะ เช่น กฺรชึง (กฺรอจึง) - กรรเชียงเรือ จฺรคาง (จฺรอเกียง) - เกะกะ กีดขวาง จฺโพะ (จ็อมปัวะห์) - จำเพาะ เจาะจงต่อ

4. ถ้าพยัญชนะต้นหรือพยางค์ต้นเป็นพยัญชนะโฆษะมากับพยัญชนะอโฆษะ ต้องออกเสียงตามพยัญชนะโฆษะ เช่น คฺรหึม (กรัวฮึม) เสียงกระหึ่ม ชฺหร (จ็วมฮัวร์) - ส่วนสูง

พยัญชนะตัวสะกด

ส สะกด ไม่ออกเสียง ส แต่มีเสียงลมหายใจแรง ๆ อย่างวิสรฺค ของสันสกฤต

ร สะกด มักไม่ออกเสียง

ก สะกด มักไม่ออกเสียงแต่ออกเสียงอย่างวิสรฺค ถ้าหากมากับสระเสียงสั้น แต่ถ้ามากับสระหน้า อิ เอะ แอะ เสียง ก จะฟังคล้าย จ เขมร คือเป็นเสียง จฺย เช่น แมก เป็น แมจฺย เมฆ เป็น เมจฺย

จ สะกด ออกเสียงคล้าย จฺ ควบ ย เช่น ภาจ (คาจฺย) = ขาด

ญ สะกด ออกเสียงอย่างแม่กน แต่เป็นเสียงขึ้นจมูก

ล สะกด ออกเสียงอย่าง l ของอังกฤษ

ถ้าหากมากับสระบางเสียงโดยเฉพาะเสียง อะ (เขียนด้วย -า ซึ่งแสดงว่าเป็นเสียงสั้น) ตัวสะกดจะทำให้ออกเสียงต่างกันไป คือ

ก. ถ้าพยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะโฆษะและตัวสะกดเป็นพยัญชนะวรรค ฎ ฑ ป กับ ล ส ห ออกเสียงเป็น เอือะ (บางถิ่นโดยเฉพาะพนมเปญออกเสียงเอาะ) เช่น มาน (ไก่) เป็น เมือน ขาต (อ้วน) เป็น เหือด มาก (ปาก) เป็น เมือก

ข. ถ้าพยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะโฆษะและตัวสะกดเป็นพยัญชนะวรรค จ (เสียง อะ เขียนด้วยไม้หันอากาศ) เช่น พัจน์ เป็น เบือจ

ค. ถ้าพยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะโฆษะและตัวสะกดเป็นพยัญชนะวรรค ฎ ฑ ปและ ล ส ห ออกเสียงเป็นเอือะ เช่น พัหช เป็น เบือค (พนมเปญออกเสียงเป็นเอาะ เป็นบือค)

ง. ถ้ามากับพยัญชนะตัวสะกดเป็น ย ออกเสียงเป็น อิย หรือเอย เช่น ชัย เป็น เป็น จิย หรือ เจย

จ. ถ้ามากับพยัญชนะโฆษะตัวสะกดเป็น ร หรือ ฬ เรผะ ออกเสียงเป็น เอือร์ เช่น ชัร (ชัน ยาง) เป็น เจือร์ ธรุม เป็น เทือร์ (พนมเปญออกเสียงเป็น ออ) ฌัร (สั่น)เป็น เฌือร์

เสียงภาษาเขมรดังกล่าว มีอยู่หลายเสียงที่ไม่มีในระบบเสียงของไทย คือ

เสียงสระ สระเออที่มากับพยัญชนะอโฆษะ ดังในคำ เกีต เสียงคล้ายเออกับอา

สระโอ ที่มากับพยัญชนะอโฆษะ ดังในคำ โฉง เสียงครึ่งโอครึ่งออ เสียงคล้าย ซอง ตรงกับ ซ่อง ของไทย

สระอา ที่มากับพยัญชนะโฆษะและเขมรออกเสียง เอีย เช่น นาง เป็น เนียง แต่เสียงสระอาที่ออกเสียงเป็นเอีย ไม่ได้ออกเสียงอย่างเอีย เสียงเป็นเอีย กับอา

สระแอ ที่มากับพยัญชนะโฆษะ เช่น เลง(= เล่น) เสียงเป็นครึ่งเอครึ่งแอ

สระไอ ที่มากับพยัญชนะโฆษะ เขมรออกเสียงเป็น อิยหรือเอย เช่น ภัย เป็น ภิย หรือเภย

สระเอาที่มากับพยัญชนะโฆษะ เช่น เหา (= ไป) เสียงเป็นโอ๊วหรือเอิ๊ว เป็น โต๊วหรือเติ๊ว

เสียงพยัญชนะ พยัญชนะต้น เสียง จ ลิ้นแตะเพดานลึกกว่าเสียง จ ของเรา ญ เสียงขึ้นจมูก ร ออกเสียงรัวมากกว่า

ส่วนพยัญชนะต้นที่เป็นพยัญชนะประสม เสียงมักจะกลำกันสนิท เช่น ฉงล - ฉงน เฉลียวฉลาด - เฉลียวฉลาด ขนุร - ขนุน ถ้าหากมี ร ควบ เช่น โกร - เกราะ ไกร - ไกร เสียงควบกันเป็นเสียงเดียว แต่ถ้าเป็นพยัญชนะเสียงแข็งมาด้วยกัน เสียงพยัญชนะต้นจะออกเสียงเบาจนเกือบจะไม่ได้ยิน เช่น กอก เราจึงออกเสียงเพียงอุก ใช้ว่าปลาอุก

พยัญชนะตัวสะกด จ สะกดเสียงครึ่ง จ ครึ่ง ย หรือ จ ควบ ย อย่างคำ กาจ ญ สะกดออกเสียงเหมือน น ในแม่กน แต่เสียงขึ้นจมูก ล สะกดออกเสียงอย่าง l ไม่ใช่เหมือน น สะกดในแม่กด อย่างในภาษาไทย

<u>คำยืมภาษาเขมร</u>

จากบัญชีคำปรากฏว่าในจำนวนคำ 100 คำ ที่หยิบยกมานั้นมีคำเขมรรวมทั้งสิ้นถึง 44 คำ ได้แก่

2.	กระโปรง	6.	กระเชอ	8.	กระเบา	9.	กระเพาะ	22.	มะกรูด
23.	เกรง	24.	เกราะ	25.	ไกร	26.	ขนุน	27.	ขนม
28.	ขมอง	29.	ขบวน	30.	ขมัง	31.	ขมีขมัน	32.	ขลัง
34.	คลัง	37.	คือ	38.	คุม	39.	เคือง	47.	โคลง(เคลง)
48.	จิ้งจอก	49.	จิ้งจก	50.	จัญไร	51.	ฉงน	59.	เฉลียวฉลาด
55.	เฉวียง	58.	ฉุน	59.	เฉย	60.	เฉียง	67.	ชุก
68.	เชิง	69.	เชื่อ	70.	ช้ำ	71.	โชก	72.	ชัง
73.	ชาง	81.	ตาด	88.	สนิม	89.	ถาด	93.	หบวง
94.	หลาย	95.	หหาร	96.	หะเลาะ	100.	หวด		

ส่วนคำการบูร กำปั่น จะปิ้ง ไม่ได้ใส่ไว้ ณ ที่นี้ ทั้งนี้เพราะมีใช้ตรงกันหลายภาษา ไม่อาจกำหนดแน่ว่าเราได้รับโดยตรงจากภาษาใด

คำเขมรดังกล่าวข้างต้น ไม่ได้ออกเสียงและเขียน ตลอดจนมีความหมายอย่างเดียวกับที่ใช้ในไทยทุกคำ ดังจะเทียบไว้ต่อไปนี้คือ

กระโปรง	ข. กำโปฺรง (ก็อมโปรง)	- 1.กระโปรง 2.ตะกร้าจ่ายกับข้าว
กระเชอ	กญเชี (กัญเจอ)	- กระเชอ
กระเบา	กฺรเบา (กฺรอเบา)	- 1.ต้นกระเบา 2.ก้อนแป้งขนมจีน(นวดแล้ว)
กระเพาะ	กฺรพะ (กฺรอเปี๊ยะห์)	- กระเพาะ
มะกรูด	กฺรูจ (โกฺรจ)	- ส้ม
เกรง	แกฺรง (แกฺรง)	- เกรง
เกฺราะ	โกฺระ (กฺรอะห์)	- 1.เสื้อเกราะ 2.แห้งเกราะ เหือดแห้ง
ไกร	ไกฺร (ไกฺร)	- ยิ่ง นัก
ขนุน	ขฺนุร (โคฺนร์)	- ขนุน
ขนม	นํ (นุม)	- ขนม
ขมอง	ขฺมง (คฺมอง)	- 1.ขมอง 2.ไขในกระดูก
ขมวน	ขฺมวร (คฺมัวร์)	- 1.ขึ้นเป็นรังอย่างข้าว 2.มะเขือขื่น
ขมัง(พรานขนู)	ขฺมาน่ (คฺมัน)	- 1.ผู้ถือ 2.ชื่อปลา 3.กลับก
ขมีขมัน	ขฺมีขฺมาต (เคฺมียเคฺมียด)	- ขมีขมัน รีบเร่ง
ขลัง	ขฺลาง (คฺลัง)	- 1.มีกำลังแรงศักดิ์สิทธิ์ 2.ฉุน 3.เก่งกล้า
คลัง	ขฺลาง (เคฺลียง)	- คลังที่ไว้ทรัพย์และข้าวของ
คือ	คี (กือ)	- 1.คือ 2.ที่ซึ่ง 3. ได้แก่
คุม	ขุํ (คุม)	- 1.ขังไว้ไม่ให้ออกไปไหน 2.หน้าที่ควบคุม 3.อุ่น
	คุํ (กุม)	- คุมแค้น ผูกพยาบาท
เคือง	ขึง (เคิง)	- โกรธขึ้ง เคือง

โคลง	ข. โขฺลง (โคฺลง) = 1.เอียงไปมาอย่างเรือ 2.โคลงกลอน
โคลงเคลง	เขฺลงโขลง (เคฺลงโคฺลง) = โคลงเคลง คือเอียงไปเอียงมาหลายครั้ง
จิ้งจอก	จจก (จอจอก) = สุนัขจิ้งจอก
จิ้งจก	จจก่ (จอจ็อก) = จิ้งจก ซึ่งจก่ (จิ้งจ็อก) ก็ได้
จัญไร	จงฺไร (จ็องไร) = 1.มีทุกข์กังวล 2.มีอันตราย ไม่มีสิริมงคล
ฉงน	ฉงล (ชฺงอล) = ฉงน งง เห็นไม่ทั่ว
เฉลียวฉลาด	เฉลียวฉฺลาดหรือฉฺลาส่ (เชฺลียวชฺลาดหรือเชฺลียวชฺละส์)= ฉลาดมีไหวพริบ
เฉวียง	เฉฺวง (เชฺวง) = 1. ซ้าย 2. ขวาง ๆ รี ๆ
ฉุน	ฉุร (โชะหรือโชล) = 1.ฉุนโกรธ 2.เสียงน้ำมันเดือด ฉ่า
เฉย	เฉย (เชย) = 1. เฉยเมย 2.ระรื่นขยายกลิ่นหอม
เฉียง	เฉียง (เชียง) = เฉี่ยง อย่างสพายเฉียง
ชุก	ชุก (จุก) = 1. หนาแน่น 2.จุก (ผม)
โชก	โชก (โจก) = โชก โชก ทำให้เปียกชุ่ม
เชิง	เชิง (เจิง) = 1.เท้า 2.ทิศเหนือ
เชื่อ	เชือ (เจือ) = 1. เชื่อเงิน 2.เชื่ออย่างเชื่อกรรม
ช้ำ	ชำ (เจื๊อม) = 1.ช้ำ อย่างสีแดงช้ำ 2.แฉะ (ฉ่ำ)
ชัง ชาง	ชฺรำง (เจฺรี๊ยง) = ชัง อย่างชังข้าวโพด 2. ชาง (โรคเด็ก)
ทาด	ตาด (ตาด) = ผ้าตาด
สนิม	สฺนิม (เซฺนิ๊ม) = สนิม = แจระห์ ก็มี
ฉาด	ฉาส่ (ฉะส์) = ฉาด
หบวง	โตฺบง (โตฺบง) = หัว
หลาย	ชฺลาย (เซฺลียย) = 1.แตก พังหลาย 2.หะลาย (หมากหรือมะพร้าว)
หหาร	หาหาน (เตียเฮียน) = 1.หหาร 2.กล้าหาญ
หะเลาะ	โฉฺละ (ชลัวะห์) = หะเลาะ
หุวด	หวด (ตวด) = หวด

คำข้างต้นนี้แสดงให้เห็นลักษณะที่คำยืมจากภาษาเขมรเปลี่ยนแปลงไปในภาษาไทยหลายลักษณะด้วยกัน พอจะสรุปได้ดังนี้คือ

1. <u>ออกเสียงตามรูปเขียน</u> ได้แก่

คี (กือ) = คือ ไกฺร (ไกร) = ไกร เฉย (เชย) = เฉย

เฉียง (เชียง) = เฉียง ชุก (จุก) = ชุก เชิง (เจิง) = เชิง

เชื่ (เจือ) = เชื่อ ชำ (เจื๊อม) = ชำ ช้ำ ตาด (ตาด) = ตาด

เฉฺลียวฉฺลาดหรือเฉฺลียวฉฺลาส่ (เชฺลียวชฺลาดหรือเชฺลียวชฺละส์) = ฉลาดมีไหวพริบ

หวด (ตวด) = หวด

คำบางคำ เช่น เกราะ หะเลาะ ถือได้ว่าออกเสียงตามรูปเขียน แต่รูปนี้เขมรถือเป็นสระโอ มีเสียงหนัก ไม่ใช่เสียงสระเอาะ อย่างรูปสระเอาะ ของเรา

2. <u>ออกเสียงตามเสียงภาษาเขมรซึ่งต่างกับรูปเขียน</u> ได้แก่

ขูมง (คูมอง) - ขมอง

คำอื่น ๆ นอกจากในบัญชีคำได้แก่ กูอม (กูออม) = กระออม ขูจก (คูจอก) - ขจอก จต (จอด) - จอด ขูนง (คูนอง) - ขนอง (หลัง) ถูนม (ทูนอม) - ถนอม

3. <u>เปลี่ยนแปลงเสียงเพื่อให้ออกเสียงได้ถนัด โดยเฉพาะเสียงภาษาเขมรที่ไม่มีในระบบเสียงของไทย บางคำก็จำต้องเปลี่ยนแปลงรูปเขียนให้เป็นรูปเดียวกับเสียงเพื่อจะได้ออกเสียงให้ถนัดขึ้น</u> (ระบบเสียงและหลักเกณฑ์การออกเสียงของเขมรมีอยู่ข้างต้นแล้วควรเทียบดูเพื่อจะได้เข้าใจเรื่องการออกเสียงตามรูปเขียนและตามเสียง)

ก. <u>การเปลี่ยนแปลงเสียง</u> มีดังนี้คือ

<u>เสียงสูงต่ำ</u> ภาษาเขมรไม่มีเสียงสูงต่ำในระบบเสียงภาษาของเขาจะออกเสียงสูงต่ำขึ้นลงได้ไม่จำกัด แต่เมื่อเรานำคำเขมรมาใช้และเขียนด้วยอักษรเดียวกัน แต่เรากำหนดวิธีออกเสียงต่างกับเขมร ที่สำคัญคือเรากำหนดเสียงสูงต่ำไว้ในรูปพยัญชนะนั้น ๆ โดยเฉพาะพยัญชนะแถวที่ 2 ข ฉ ฐ ถ ผ กับ ส ห จะออกเสียงเป็นเสียงจัตวา ดังนั้นคำที่เขมรเขียนด้วยพยัญชนะดังกล่าว เราจะออกเป็นเสียงจัตวา ได้แก่คำ

ขลัง ขมัง ขมอง ขมวน ขนุน เฉย เฉียง เฉลียวฉลาด เฉวียง ฉงน ฉุน หหาร สนิม

พยัญชนะเสียงอื่นที่มีเสียงสั้นหรือเป็นคำตายเราก็ออกเสียงตามแบบการออกเสียงสูงต่ำของเรา ได้แก่คำ

ชุก โชก จิ้งจอก จิ้งจก กระเพาะ มะกรูด ตาด ถาด หะเลาะ หวด เกราะ

ข. <u>การเปลี่ยนแปลงรูปเขียนให้เป็นรูปเดียวกับเสียง</u>

ก. <u>ใช้ไม้วรรณยุกต์</u> คำบางคำไม่อาจออกเสียงตามถนัดหรือตามที่ถูกใจ เพราะเสียงพยัญชนะและตัวสะกดทำให้ออกเสียงเช่นนั้นไม่ได้ ก็จำต้องใช้ไม้วรรณยุกต์ทำให้มีเสียงต่าง ๆ ออกไป ได้แก่คำ

เชื (เจือ) - เชื่อ ชำ (เจ็อม) = ชำและช้ำ เป็นการแยกเสียงและแยกความหมาย คำอื่น ๆ นอกจากในบัญชีคำก็ยังมีอีกมาก ได้แก่

งาย - ง่าย จาย - จ่าย ขาง - ข้าง ตำง - ตั้ง คัว - คั่ว (แกง) ขึง - ขึ้ง ต - ต่อ ชาง - ช่าง จาว - เจ่า (ปลา) งา - ง่า หรือ เงื้อ ครีม - ครี้ม แคร - แคร่ คำ - ค้ำ

คำข้าง ต้นทำให้เป็นปัญหาว่าคำเหล่านี้เป็นคำเขมรที่ไทยยืมมา หรือคำไทยที่เขมรยืมไป หรือยืมจากภาษาอื่นด้วยกัน ทั้งนี้เพราะมีหลายคำที่ใช้ตรงกันในภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ ได้แก่ งาย - ง่าย ต่าง - ตั้ง ขาง - ข้าง คำ - ค้ำ ต - ต่อ งา - ง่า แต่บางคำที่ไม่มีใช้ในถิ่นต่าง ๆ เช่น จาก ก็ไม่แน่ว่าเป็นคำเขมร เพราะเขมรมีคำ อำพี (อ็อมปี) หรือ พี (ปี) แปลว่า จาก อยู่แล้ว คำนี้จึงอาจจะมาจาก จาติ (ละทิ้ง ทิ้ง) ของบาลีสันสกฤตก็เป็นได้

ข. เปลี่ยนแปลงพยัญชนะตัวสะกด ด้วยเหตุที่คำไทยใช้พยัญชนะตัวสะกดได้เพียง ก ด บ ง น ม ย ว ฉะนั้นคำภาษาใดที่เรายืมมาใช้มีพยัญชนะตัวสะกดผิดแปลกไปจากนี้ เราก็มักจะต้องเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปตามแบบไทย การออกเสียงจึงจะเป็นไปได้โดยสะดวก คำเขมรที่เปลี่ยนตัวสะกดมีต่าง ๆ ดังนี้ คือ

จ เป็น ก เช่น กรฺจ - (มะ) กรฺด โขฺมจ (ผี) - โขมด ขฺลาจ - ขลาด ฏาจ่ - เด็ด

ส เป็น ก เช่น ถาส่ - ถาด ฉฺลาส่ - ฉลาด โปฺรส - โปรด กฺรวส - กรวด ฏาส่ (ปลุก) - ดัด (ผม) กฺลส่ - กลด คฺรวาส - กระหวัด รมาส - ระมาด (แรด)

ช เป็น ก เช่น คช่ - คด (สิ่งที่กลายเป็นหินในตัวสัตว์หรือต้นไม้)

น เป็น ญ เช่น เจรีน - เจริญ สํขาน่ - สำคัญ

ล เป็น ญ เช่น สฺราล - สราญ ขฺวาล - ควาญ

(การที่ น กลายเป็น ญ น่าจะเกิดจากเข้าใจผิดว่าภาษาเขมรเขียนเช่นนั้น ล กลายเป็น ญ ก็ทำนองเดียวกัน เพราะ ล ของเขมร เขียนคล้าย ญ)

ล เป็น น เช่น กฺรวลกฺรวาย - กระวนกระวาย ตฺบาล่ - ตะบัน ขฺนล่ - ขนน (หมอนอิง) คล่ - โคน ชฺวลชฺวาย - ขวนขวาย ชล่ - ชน ชุล - ชุน จนฺทล่ - จันทัน

ร เป็น น เช่น ชัร - ชัน ฉุร - ฉุน ขฺมัวร - ขบวน ขฺนุร - ขนุน กฎาร - กระดาน งร - งอน เจียร - เจียน คคีร - ตะเคียน กนฺโถร - กระโถน กงฺหาร - กังหัน เฎีร - เดิน

ญ เป็น น . เช่น กฺรวาญ - กระวาน

ที่ ขมาน่ เป็น ขมัง ขมีขมาต เป็น ขมีขมัน น่าจะเป็นเรื่องเข้าใจผิดอย่างใดอย่างหนึ่งมากกว่า หรือ ตฺรวต (ตฺรวด) เรามาเขียน ตรวจ ก็น่าจะเข้าใจผิดว่าเขมรใช้เช่นนั้น

ที่ตัวสะกดกร่อนหายไป ได้แก่

ก หายไป เช่น กฺบาก่ เป็น กระบะ

ส " " กฺราส - กระ (เต่าทะเลชนิดหนึ่ง)

ร หายไป เช่น เคูนร - คะเน เขูวร - เขว

ค. เปลี่ยนแปลงพยัญชนะต้น ตามหลักเกณฑ์การออกเสียงของเขมร เสียงพยัญชนะบางเสียงออกเสียงต่างกับของเรา แต่เมื่อเรามาออกเสียงอย่างของเรา เราก็เปลี่ยนรูปเขียนให้ตรงตามเสียงเสีย ได้แก่

ญ เราออกเสียงอย่าง ย จึงเปลี่ยนเป็น ย เสีย ได้แก่

ญะ (ญะห์) - ยุ ญี (ญี) - ยี ญาต่เญียต - ยัดเยียด

แต่พยัญชนะบางเสียงออกเสียงตรงกับพยัญชนะอีกเสียงหนึ่งของเรา เมื่อเรานำมาออกเสียงตามพยัญชนะนั้น ๆ เราก็เลยเปลี่ยนรูปพยัญชนะให้ตรงตามเสียงที่เราออกเสียง ได้แก่

ฎ เราออกเสียงอย่าง ด จึงเปลี่ยนรูปเขียนเป็น ด ได้แก่

เฎีม (เดิม) - เดิม ฎงหาย (ดองสาย - ไม้สงฟาง) - ไม้กระดองหาย

ฎจ (โดจ) - ดุจ เฎีร (เดอร์) - เดิน

ข ฌ ฆ ธ ภ เราออกเสียงอย่าง ค ช ห พ จึงเปลี่ยนรูปเขียนตามนั้น ได้แก่

ขลัง (เคลี่ยง) - คลัง ฆุ (คุม) - คุม

โขลง (โคลง) - โคลง เขลงโขลง (เคลงโคลง) - โคลงเคลง

ฌะ (เชนียะห์) - ชนะ ฌมุส (ชมุะส์) - ชะมด

เฌลีย (เชลย) - เชลย เฌีแอม (เชอแอม) - ชะเอม

ขาง (เหียง) - หาง (มะพร้าว) ขลาย (เหลียย) - หลาย หะลาย (หมาก)

ขละ (หลุะห์) - หะลุ ขลวง (หลวง) - หะลวง โหว่ โร่

เภลา (เพลิ้ว) - เพลา (ขา) เภลีง (เพลิง) - เพลิง

เสียง ร ควบกับพยัญชนะบางเสียงออกเสียงยาก เช่น สุร เราตัด ร ออกก็มี (ถ้าไม่แยกเสียง) เช่น สุรวย (ชุรวย - เปราะ) เป็น สวย (ร่วน เช่น ข้าว) โสรม (โชรม - สิ่งใช้สวม) เราใช้เป็นกริยาสวม สุรณก (ชุรอนก) เป็น สนุก

4. เปลี่ยนแปลงทั้งรูปเขียนและเสียง ได้แก่

รูปเขมร	ออกเสียง	ไทยเขียน	ออกเสียง
ไชร	เจรีย	ไหร	ไช
ชราบ	เจรียบ	หราบ	ชาบ
เชรา	เจริ้ว	เหรา (เฉพาะชื่อ-ฉะเชิงเหรา)	เชา
หรูง	ตรูง	หรวง	ชวง
หรม	ตรวม	โหรม	โชม

คำที่เขียนด้วย หร ออกเสียง ช ในภาษาไทย คงจะมาจากคำเขมรที่เขียนด้วย หร ก่อนแต่เขมรออกเสียงเป็น ตร หาใช่ ช ไม่ ส่วนคำที่เขียนด้วย ชร เขมรออกเสียงเป็น จร

ก็มีไข่ ข อีก การที่เราเปลี่ยนแปลงรูปเขียนให้เป็น หร และออกเสียง ข จึงน่าจะเป็นเรื่องเหียบแนวเหียบผิด

5. เสียงกลายไปในลักษณะต่าง ๆ

เสียงสระ

ก. สระอา มี จ่ ออกเสียงเป็น เอะ ได้แก่

ฎาจ่ (ดัจ ทำให้ขาด) - เด็ด กาจ่ (กัจ - หัก) - เก็จ (แก้วประดับ)

บัฌาจ่ (บ็อมนัจ - สันน้ำใจ) - บำเหน็จ ตราจ่ (ตรัจ - เพี่ยวไป) - เตร็ด(เตร่)

คำบาลีสันสกฤตก็เป็นทำนองเดียวกัน คือ บญจา (บัญจา - แห่นซ้อนห้าชั้นลดหลั่นกัน) - เบญจา คำวชร เป็น เพชร ไม่แน่ว่ากลายเสียงเป็น เอะ ในไทยโดยตรง หรือยืมจากเขมร เขมรใช้เพชร ออกเสียง เปจ

ข. สระ เอ เป็น เอีย (โดยมากมักมากับพยัญชนะไม่ก้อง) ได้แก่

เฉวง (เชวง - ซ้าย) - เฉวียง เกรว (เกรว - เสียงเกรียวกราว) = เกรียว

เกรวโกรช (เกรวโกรด - โกรธนัก) - กริ้วโกรธ เกรี้ยวโกรธ

เฎง (เดง - รู้) - เดียง ในคำเดียงสา กรเฬก (กรอเฬก - ขำเลือง) - กระเหลียก

ค. สระอี เป็น อิ หรือ เอีย ได้แก่

สนิม (เชนิม) - สนิท ถนิม ขสีบ (เคสิบ) - กระซิบ

ขสีก ขสวล (เคซิก คซวล) = กระซิก (สะอื้น) ขหิม (คหิม) - กระเพียมหรือตอม

จริบ (เจริบ) - ขริบ (เล็ม) จิก (เจิก) - จิก ขหิง (คหิง) - กระพิง - (ต้นไม้) ที่เป็น เอือ ก็มีได้แก่ ขิง (เคิง) - เคือง

ง. สระอื่น ๆ คือ

แอ เป็น เอ เช่น แกรง (แกรง) - เกรง

อะ " อิ " จงริด(จ็องเร็ด) - จิ้งหรีด

อี " อา " คิงคก (กิงกว็ก) - คางคก

เออ " อา " เกรีน (เกริน) - กราน (อย่างกรานกรีน)

อู " อัว " หรูง (ตรูง) - หรวง

จจก - จิ้งจอก กับ จจก - จิ้งจก อาจได้แนวเหียบจาก จิ้งหรีด

เสียงพยัญชนะ

ก เป็น ต เช่น กรชุบ (ตรอชบ) - ตะชบ กรํ (กรอม) - ตรม ตรอม

ต " ก " กฏก (โกด็ก) - ตระหนกตกใจ ตราง (เตรียง) - กร่าง (ต้น)

จ " ต " จงเกียง (จ็องเกียง) - ตะเกียง แจรง (แจรง) - ตะแกรง

จ " ช " เจรียบ (เจรียบ) - เชียบ (เงียบ)

จ " ฉ " จฉก (โจบก) - ฉมวก

จ " ส " จบาก (จบัก) - เส้นสะบัก

จ เป็น ก เช่น จฺรก (จฺรอก) - กรอก ตรอก จฺราว (จฺราว) - กราว (เสียงโซ่)

ฌ " ห " เฌลาะ (ชฺลัวะห์) - หะเลาะ

ชฺร " ช " ชฺรำง (เจฺรียง) - ชัง (ข้าวโพด) และชาง (โรค)

ช " ห " ชฺชึง (ชฺจึง) - กระพิง (ปลา)

ฎ " ต " ฎํบง (ค็อมบอง) - ตะบอง ฎาส่เตือน (ตะส์เตือน) - ตักเตือน

ต " ห " โตฺบง (โตฺบง = หัว) - หบวง

ข " กระ กะ (เดิมคงจะเป็น กะ แล้วภายหลังจึงแทรก ร เพื่อความไพเราะ โดยเฉพาะในคำประพันธ์)

เช่น แขฺส (แขฺช) - กระแส ขฺชาบ่ (เขฺจีอบ) - กระชับ

ขฺทิะ (ขฺทิะห์) - กะทิ ขฺหะ (เขฺทียะห์) - กระพะ

ขฺทง (ขฺตวง) - กระทงเรือ เขฺทีย (เขฺตย) - กระเทย

ขฺสาว (ขฺชาว = แผ่ว ๆ) - กระเส่า ขฺจาต่ (ขฺจัด) - กระจัด (กระจาย)

ผ เป็น ประ หรือ บรร เช่น ผฺกาย (คาว) - ประกาย ผฺคำ - ประคำ ผฺจง- (พฺจ็อง = ตั้งใจหา) - ประจง บรรจง เผฺฎีม - ประเดิม ผฺหุก - บรรหุก ประหุก

6. การเทียบแนวเทียบผิด

คำไทยที่มีกระ ข้างหน้าควรจะเทียบได้กับคำเขมรที่มี ขฺ นำหน้า แต่มีคำที่มีกระนำหน้าและเชื่อได้ว่าเป็นคำเขมร แต่คำเขมรนั้น ๆ หาได้นำหน้าด้วย ขฺ ไม่ ได้แก่

กระโปรง จาก กโปฺรง (ก็อมโปรง)

กระเขอ " กญฺเชี (ก็อนเจอ)

กระเพาะ " กรพะ (กฺรอเปียะห์)

กระเบา " กฺรเบา (กฺรอเบา)

คำข้างต้นนี้ ถือได้ว่ามี กระ มาหน้าคำ เพราะเทียบแนวเทียบผิด

ส่วนคำ ขนม จาก นํ (นุม) นั้น ไม่แน่ว่า ข เพิ่มเข้ามาเพราะเห็นคำที่มี ข อื่น ๆ เป็นแนวเทียบ หรือจะกร่อนเสียงมาจากคำใด (มีผู้คิดว่าขนมมาจากคำว่า ข้าวนม) ยังมีการเติม ก ข้างหน้า เช่น รลา (รัวเลีย) - กระลา กระโหลก ก อาจได้มาจากแนวเทียบผิดเช่นเดียวกัน

7. การแทรกเสียงสระ เพื่อให้ออกเสียงพยัญชนะประสมได้สะดวก ได้แก่คำ เฆล (เกฺล) - แกแล (ต้นไม้ใช้แก่นย้อมผ้า) เกฺรียล (เกฺรียล) - กระเรียน

ความหมาย

1. แยกเสียงแยกความหมาย คำเขมรที่มี 2 ความหมาย เรานำมาแยกเสียงให้เสียงหนึ่งมีความหมายอย่างหนึ่ง เช่น

ชำ (เจ็อม) ที่แปลว่า ช้ำ กับ แฉะ เราใช้ ช้ำ กับ ชำ หรือ ฉ่ำ

จฺรก (จฺรอก) = 1.กรอก อย่างกรอกยา เราใช้กรอก 2. ทางแคบ ๆ เราใช้-

ตรอก

กรํ (กฺรอม) เราแยกใช้ตามเสียงเป็นตรอม หมายว่า ทุกข์ใจ เศร้าใจ ใช้ตามรูปเขียน เป็น ตรม หมายว่า ระทมใจ เป็น กรม หมายว่า กรมหนอง ก็มีความหมายเดิม กรํ หมายว่า ช้ำ บอบช้ำ ตรอมใจ เศร้าหมอง

2. ความหมายแคบเข้า

ก. เลือกใช้เพียงความหมายเดียว คือ

เภลง (เพฺลง) - หมายได้ทั้งดนตรีและบทเพลง ทำนองเพลง เราใช้แต่ความหมายหลัง

จำ (จำ) แปลได้ว่า จำ อย่างจำบทเรียน เฝ้าอย่างเฝ้าประตูและคอย เราใช้แต่ความหมายว่า จำ อย่างเดียว

ชุก (จุก) แปลว่า หนาแน่นอย่างพืชกับผมจุก เราใช้ชุกในความว่า หนาแน่น ส่วนจุก เราใช้ตามเสียง จะถือว่าแยกเสียงแยกความหมายอีกประการหนึ่งก็น่าจะได้

ข. ใช้ในความหมายจำกัดเฉพาะ ได้แก่

จาน (จาน) เขมรหมายว่า ภาชนะใส่อาหารชนิดต่าง ๆ เราหมายเฉพาะภาชนะรูปแบนปากกว้างอยู่อย่างเดียว

สฺรส่ (ซฺรอะส์) หมายว่า สด ได้ทั้งปลาทั้งผัก ตลอดจนหน้าตาสดใส แต่งตัวเหมาะเจาะเข้าทีก็ใช้ แตงขฺลวนสฺรส่ (แตงคฺลวนซฺรอะส์ = แต่งตัวสด) มีฝีมือยอดเยี่ยมก็ใช้ สฺรส่ ได้ เช่น โลฺขนเลงสฺรสฺฌาส่ (โลฺคนเลงซฺรอะส์นะส์) = ละคร เล่นยอดเยี่ยมจริง แต่เราใช้คำ สด ในความจำกัดกว่า คือ หมายตรงข้ามกับแห้ง หรือมีขึ้นใหม่ในเวลาเร็ว ๆ เช่น ข่าวสด หรือในเวลาปัจจุบันทันด่วน เช่น กลอนสด

กฺรูจ (โกฺรจ) คือ ส้มชนิดต่าง ๆ แต่เรามาใช้เรียกส้มเพียงชนิดเดียวและใช้ มะ นำหน้าตามแบบที่เราเรียกผลไม้ไทย เป็น มะกรูด

3. ความหมายขยายตัว

ใช้ในความหมายกว้างไม่จำกัดเฉพาะ ได้แก่

เชิง (เจิง) - เท้า ตีน เราใช้หมายได้ทั้งของวัตถุด้วย เช่น เชิงเขา เชิงตะกอน

4. ความหมายย้ายที่

ตฺรโพก (ตฺรอฺโปก) - ก้น เราหมายถึง ตะโพก

เลฺหย หรือ เรฺหย (เลฺฮย หรือ รัวเฮย) เราหมายถึงเย็นสบาย แต่เราหมายถึงเหือดแห้งหายไปในอากาศ

ฎา (ลือ) - ได้ยิน เราหมายว่า โจษกัน กล่าวถึงอย่างเซ็งแซ่

สมฺรวจ (ซ็อมรวจ) - ทำให้แหลม เราหมายว่า ตรวจสอบค้นคว้าหา

สฺราล (ซฺราล) - เบา สมฺราล (ซ็อมราล) ทำให้เบา หมายถึงออกลูกก็ได้ เราใช้สราญ สำราญ ให้หมายว่า สบายใจ เย็นใจ

สรวล (ซรวล) - สะดวก สบาย สนุก เราใช้หมายว่า หัวเราะ หัวเราะเฮฮา

สรณุก (ซรอนก) - ง่าย สบาย มีความสุข เราใช้หมายว่า เพลินใจ ให้ความเบิกบานใจ

สรโณะ(ซรอนอะห์) สังเวช สงสาร เราหมายว่า ไพเราะ น่าฟัง

5. ความหมายต่างไปเพราะใช้ผิดจากหน้าที่ตามการปรับปรุงศัพท์ของเขมร กล่าวคือ เขมรมีวิธีปรับปรุงหรือตกแต่งศัพท์ที่เป็นคำกริยาหรือวิเศษณ์ให้เป็นคำนาม และบางทีก็ทำให้กริยานั้นเป็นกริยา_การีต มีความหมายว่า ทำให้ แต่เรานำมาใช้โดยไม่สนใจเรื่องเหล่านี้ ความหมายจึงต่างไปบ้าง ดังนี้คือ

บำเรอ (บ็อมเรอ = รับใช้ ผู้รับใช้) เราใช้เฉพาะเป็นกริยา บำเรอ หมายว่า ทำให้ชอบใจในลักษณะชู้สาว มิได้หมายว่ารับใช้ทั่ว ๆ ไป

จำนำ (จ็อมนำ = จำได้ หมายไว้ให้จำได้เครื่องหมายให้จำได้สังเกตได้) เราใช้หมายว่า นำทรัพย์สินไปมอบไว้แก่เจ้าหนี้เป็นประกันในการกู้ยืม หรือหมายถึงประจำ เจ้าจำนำ คือ ขาประจำ ลูกค้าประจำ

บำเกิด (บ็องเกิด = ทำให้เกิด) เราใช้เช่นเดียวกับ เกิด ก็มี กำเนิด (ก็อมเนิด)= การเกิด ก็ใช้ได้เท่ากับเกิด

จำเริน (จ็อมเริน = ทำให้มากขึ้น เจริญขึ้น) เราใช้เช่นเดียวกับ เจริญ ก็มี ใช้หมายต่างไป เป็น เหทิ้ง เช่น จำเริญหม้อยา ก็มี

อนึ่ง มีคำเป็นอันมากที่ยืนยันได้แน่ว่า เขมรยืมไปจากไทยเช่นคำในตอง แปลว่า สีเขียวอ่อน เขียว แปลว่าสีครามอย่างท้องฟ้า ฯกิน (ออกเสียงคิน) คือคิ้นติดเสื้อ บางคำเขมรบันทึกไว้ว่าเป็นคำไทย เช่น ปลูม (ควรออกเสียงปลอม แต่ออกเสียงพล็อม)จึงเชื่อว่ามีคำที่ออกเสียงแปลกไปเช่นนี้อีกหลายคำ เป็นคำได้มาจากไทยทั้งที่ไม่มีบันทึกไว้ ได้แก่ ปลูน(พล็อน)= ปล้น แกลง (แคลง) = แกล้ง กลาย (คลาย) = กลาย กลิ่น (เคล็น) = กลิ้น

คำบางคำเขมรอาจได้มาจากภาษาอื่น และเราได้มาจากเขมรอีกทอดหนึ่ง เช่น เหรียญ จาก เรียล ของเขมร แต่ภาษาเปอร์เซียก็มี rial เป็นมาตราเงินของเขา กระดาษจาก กฺรฎาส ของเขมร หรือจากมลายู kertas แต่เรื่องดังกล่าวไม่ใช่เรื่องคำยืมจากเขมรโดยตรง จึงจะเว้นไม่กล่าว

บทที่ 4

ภาษาอังกฤษ

รูปลักษณะภาษาอังกฤษ

ภาษาอังกฤษ เป็นภาษาที่มีรูปลักษณะภาษามีวิภัตติปัจจัยอยู่ในตระกูลภาษาอินเดีย-ยุโรป เพราะฉะนั้นรูปลักษณะภาษาจึงควรจะเหมือนหรือคล้ายคลึงกับภาษาบาลีสันสกฤต แต่ปรากฏว่าภาษาอังกฤษมีลักษณะหลายประการที่ไม่เหมือนภาษาทั้งสองดังกล่าว แต่กลับมีลักษณะอีกหลายประการที่มาเหมือนกับภาษาไทยอันเป็นภาษาคำโดด ลักษณะภาษาอังกฤษมีดังนี้

คำ 1. ภาษาอังกฤษมีทั้งพยางค์เดียวและหลายพยางค์ เช่น sun, moon, day, night กับ second, minute, sudden, etc. คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ 2 หรือ 3 เสียงก็มีได้แก่ swan, stay, spend, through, spray, etc. ตัวสะกดเป็นพยัญชนะเดียวกันหลายเสียงก็มี ได้แก่ health, help, breadth, strength.

2. คำแต่ละคำมีการลงเสียงเน้น บางทีเสียงเน้นลงต่างที่กันทำให้ความหมายต่างกัน หน้าที่ของคำก็ต่างกันไปด้วย เช่น

pres'ent (เน้นที่พยางค์แรก) เป็นคำนามแปลว่าของขวัญ หรือเป็นคำคุณศัพท์แปลว่าปรากฏตัวอยู่ ณ ที่แห่งหนึ่ง ตรงข้ามกับ absent

present' (เน้นที่พยางค์หลัง) เป็นคำกริยา แปลว่า แสดง เสนอ แนะนำให้รู้จัก

subject' (เน้นที่พยางค์หลัง) เป็นคำกริยา แปลว่า ทำให้อยู่ใต้อำนาจ

sub'ject (เน้นที่พยางค์แรก) เป็นคำนาม แปลว่า ผู้ตกอยู่ใต้อำนาจ หัวข้อเรื่อง ตัวทดลอง

3. คำนามกับคำกริยามีเครื่องหมายแสดงให้รู้ คือคำนามมี article a, an, the นำหน้า ส่วนกริยามี to นำหน้า โดยเฉพาะกริยา Infinitive Mood กริยาที่ยังไม่ได้กำหนดว่าใช้แก่ผู้ใด พจน์ใด บุรุษใด

การสร้างคำ

คำภาษาอังกฤษสร้างได้ 2 แบบ ซึ่งมีทั้งลักษณะของภาษามีวิภัตติปัจจัย ภาษาคำโดดและภาษาติดต่อ แบบหนึ่งเป็นแบบตกแต่งศัพท์ด้วยการลง prefix, suffix คำที่ตกแต่งแล้วเช่นนี้เรียก Derivatives อาจจะเป็น Primary Derivatives คือเปลี่ยนแปลงในศัพท์ หรือ Secondary Derivatives คือตกแต่งนอกศัพท์อาจจะเป็นข้างหน้าหรือข้างหลังศัพท์ อีกแบบหนึ่งเป็นแบบคำประสมเรียกคำที่ประสมกันเช่นนี้ว่า Compounds. ดังนี้

1. Derivatives คำที่ตกแต่งด้วยการลง prefix หรือ suffix หรือเปลี่ยนแปลงในศัพท์แยกเป็น 2 แบบ ดังนี้

การลง prefix หรืออุปสรรค อุปสรรคในภาษาอังกฤษมีทั้งที่เป็นอุปสรรคจากภาษา Teuton กับคำที่เป็นอุปสรรคจากภาษากรีกและโรมัน (Romanic prefixes) ถ้าหากเป็นอุปสรรคจากภาษาอื่น อุปสรรคนั้นแยกออกใช้ต่างหากไม่ได้ ไม่มีความหมายทั้ง ๆ ที่อุปสรรคแต่ละรูป

ต่างก็มีความหมายเมื่อลงที่คำใด คำนั้นก็มีความหมายต่าง ๆ เช่น mono (= หนึ่ง) poly (= มากหลาย) และ super (= เหนือ) ตัวศัพท์ที่เรียก stem อย่างในบาลีสันสกฤต บางทีก็เป็นคำใช้ได้ในภาษา แต่บางทีก็ไม่มีที่ใช้ เห็นได้ว่าคงเป็นคำที่ไม่ใช่คำดั้งเดิม เช่น monologue (พูดคนเดียว) กับ monotone (เสียงเดียวไม่เปลี่ยนเสียงสูงต่ำ)

คำที่ใช้อุปสรรคของภาษา Teuton (Teutonic prefixes) prefix อาจแยกมาใช้เป็นอีกคำหนึ่งต่างหากได้ เช่น through - ticket (ตั๋วตลอดทาง) outlet (ทางออก) คำเช่นนี้ถือเป็นคำประสม (Compounds) ได้

2. <u>การลงท้ายคำด้วย suffix</u> (เทียบเท่าปัจจัยของบาลีสันสกฤต) suffix นี้ตัวเองใช้ลำพังไม่ได้ไม่มีความหมาย แต่เมื่อลงท้ายคำจะทำให้คำนั้น ๆ มีลักษณะหน้าที่และความหมายต่าง ๆ กัน คือ

ก. <u>ทำคำกริยาหรือคุณศัพท์ให้เป็นคำนามหรือกริยาวิเศษณ์</u> เช่น

wide (กว้าง) เป็น wid<u>th</u> (ความกว้าง) wide<u>ly</u> (อย่างกว้าง)

sharp (คม) " sharp<u>ness</u> (ความคม) sharp<u>ly</u> (อย่างคม ด้วยความคม)

good (ดี) " good<u>ness</u> (คุณความดี)

sleep (นอน) " slee<u>per</u> (ผู้นอน ไม้หมอน) slee<u>ping</u> (ที่เกี่ยวกับการนอน)

slee<u>pless</u> (ที่ไม่ได้หลับได้นอน) slee<u>py</u> (ที่ง่วงนอน)

slee<u>pily</u> (ด้วยอาการง่วงนอน) slee<u>piness</u> (ความง่วงนอน)

weigh (ชั่ง) " w<u>ei</u>ght (น้ำหนัก)

ข. <u>ทำคำนามให้เป็นคำคุณศัพท์</u> เช่น

life (ชีวิต) เป็น life<u>ful</u> (เต็มไปด้วยชีวิต มีชีวิตชีวา)

art (ศิลป) " art<u>ful</u> (เต็มไปด้วยเล่ห์เหลี่ยม แยบคาย ชาญฉลาด)

art<u>less</u> (ปราศจากศิลป หรือ ความชำนิชำนาญ)

gold (ทอง) " gold<u>en</u> (ทำด้วยทอง)

wood (ไม้) " wood<u>en</u> (ทำด้วยไม้)

ค. <u>ทำคำคุณศัพท์ให้เป็นคำกริยา</u> เช่น

like (เหมือน) เป็น lik<u>en</u> (ทำให้เหมือน เปรียบ)

ง. <u>แสดงเพศหรือพจน์ของคำนาม</u> เช่น

widow (แม่หม้าย) เป็น widow<u>er</u> (พ่อหม้าย)

ox (วัวตัวผู้) " ox<u>en</u> (วัวหลายตัว)

จ. <u>ทำคำกริยาให้มีกาลและวาจกต่างไป</u> คือ

ลง ed d หรือ n หรือ en ทำให้เป็น past, present perfect หรือ past perfect tense หรือเป็น Passive Voice ลง ing แสดง continuous tense เช่น suck (ดูด) - sucked dive (ดำน้ำ) - dived take (รับเอา) - taken fall (ตก) - fallen bring (นำมา) - bringing (กำลังนำมา)

3. มีการเปลี่ยนแปลงในศัพท์ ทำให้มีประโยชน์ทางแสดงลักษณะหน้าที่ของคำและความหมายต่าง ๆ ออกไป ถือคำที่เปลี่ยนแปลงในศัพท์เป็น Primary Derivatives ดังกล่าวแล้ว ดังนี้

ก. ทำคำกริยาหรือคุณศัพท์ให้เป็นคำนาม เช่น

shoot (ยิง) เป็น shot (การยิง ที่ยิง นัด (กระสุน)

deep (ลึก) " depth (ความลึก)

broad (กว้าง) " breadth (ความกว้าง)

high (สูง) " height (ความสูง)

ข. แสดงเพศและพจน์ของคำนาม

เพศ duke (ดยุค) เป็น duchess (ภรรยาดยุค)

marquis (มาร์ควิส) เป็น marchioness (ภรรยามาร์ควิส)

พจน์ woman (ผู้หญิง) " women (ผู้หญิงหลายคน)

goose (หาน) " geese (หานหลายตัว)

tooth (ฟัน) " teeth (ฟันหลายซี่)

mouse (หนู) " mice (หนูหลายตัว)

ค. แสดงกาลและวาจกของกริยา

กาล Present - sing Past - sang Past Participle - sung (ร้องเพลง)

swim swam swum (ว่ายน้ำ)

forget forgot forgotten (ลืม)

fall fell fallen (ตก ล้ม)

วาจก กริยา Past Participle ใช้แสดง passive voice (กรรมวาจก) ด้วย แสดง present หรือ past perfect ด้วย

การสร้างคำด้วยวิธีลง prefix หรือ suffix ก็ตาม หรือด้วยวิธีเปลี่ยนแปลงในศัพท์เพื่อให้มีหน้าที่และความหมายต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วก็ตาม เป็นลักษณะที่คล้ายคลึงกับภาษาบาลี-สันสกฤตอันเป็นภาษามีวิภัคติปัจจัยเช่นเดียวกัน จะมีต่างกันอยู่บ้างตรงที่การลงอุปสรรคหรือลง suffix นั้น ภาษาอังกฤษจะลงที่คำโดยสมบูรณ์ก็ได้หรือที่ส่วนของคำก็ได้ ซึ่งส่วนของคำนี้ไม่มีใช้ในภาษาเช่นเดียวกับธาตุในภาษาทั้งสองนั้น

4. สร้างคำด้วยการใช้คำประสม (compounds)

ภาษาอังกฤษยังมีวิธีสร้างคำอันเป็นแบบภาษาคำโดด กล่าวคือ ใช้แบบคำประสม (compounds) เพื่อให้ได้คำที่มีความหมายกว้างขึ้น คำที่นำมาประสมกันนี้อาจเป็นคำนามกับนาม นามกับกริยา หรืออื่น ๆ คำที่ทำหน้าที่ขยายจะอยู่หน้าคำที่เป็นตัวตั้งตามลักษณะภาษาอังกฤษ แต่ต่างกับของไทย ดังนี้

Compound nouns มีทั้งที่เขียนชิดกัน กับที่เขียนแยกกัน เช่น warfare (การสงคราม) housewife (แม่บ้าน) กับ hot plate(เตาไฟฟ้า) roof garden (สวนบนดาดฟ้าตึก) บางทีก็ใช้เครื่องหมาย hyphen ขีดระหว่างคำ เช่น degree - day (วันรับปริญญา) mother - in - law (แม่ผัว) forget - me - not (ชื่อดอกไม้)

คำที่แสดงเพศหญิงชาย บางทีก็ต้องอาศัยการใช้คำแสดงเพศประสมเข้าตามแบบ Compounds เช่น

he - goat (แพะตัวผู้) she - goat (แพะตัวเมีย)

man - servant (คนใช้ผู้ชาย) maid - servant (สาวใช้)

jack - ass (ลาตัวผู้) she - ass (ลาตัวเมีย)

bull - calf (ลูกวัวตัวผู้) cow - calf (ลูกวัวตัวเมีย)

คำข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้จะเป็นคำอื่น ๆ ที่ไม่ใช่คำนาม เมื่อนำมาประสมกันเข้าก็อาจใช้เป็นคำนามได้

Compounds adjectives บางทีก็ใช้คำนามลงท้ายด้วย ed หรือ ing หรือบางทีใช้กริยา past participle เช่น faultfinding (ที่หาข้อตำหนิ) heartbroken (อกหัก) ที่ใช้เครื่องหมาย hyphen ก็มี เช่น

dark - colored (ที่เป็นสีเข้ม) quiet - spoken (ที่พูดเบา ๆ)

good - tempered (ที่มีอารมณ์ดี) door - to - door calls (กกรเยี่ยมเยียนถึงบ้านแต่ละบ้าน)

นอกจากนี้ยังมี Compound Adverbs เช่น left - handedly (ที่ถนัดซ้าย) กับ Compound verbs รวมทั้งคำที่ลง prefix ชนิดแยกได้ที่ใช้ในภาษา เช่นนี้ก็ถือเป็นคำประสมได้ด้วย เช่น underestimate (คาดค่าต่ำกว่าจริง) overestimate (คาดค่าเกินจริง)

ประโยคกับการสร้างประโยค

ประโยคภาษาอังกฤษถือการเรียงลำดับคำสำคัญ เช่นเดียวกับของเรา และการแสดงความเกี่ยวข้องกับระหว่างคำในประโยคก็เป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะผู้ทำกับกริยา ดังนี้คือ

1. การเรียงลำดับคำ (Word - order)

1. คำคุณศัพท์อยู่หน้าคำที่ถูกขยาย เช่น a red flower หรืออาจอยู่หลังกริยา

Verb to be : the flower is red

2. คำกริยาวิเศษณ์อยู่หน้าคำที่ตนขยาย โดยเฉพาะหน้าคุณศัพท์หรือเทียบเท่าคุณศัพท์ คำกริยาวิเศษณ์ บุรพบทและสันธาน เช่น well - born (กำเนิดดี) ill - tempered (อารมณ์เสีย) แต่ถ้าใช้ขยายคำยกกรรมกริยาหรือกริยาที่ใช้อย่างไม่มีกรรมมารับกริยาวิเศษณ์อยู่หลังกริยา เช่น to run quickly(วิ่งเร็ว) to go slowly (ไปช้า ๆ) ที่ใช้อยู่หน้ากริยาก็มี เช่น he suddenly saw a stranger ; he often came to see me.

3. คำบุรพบทอยู่หน้าคำนามหรือคำเทียบเท่ากับนาม เช่น under water (ใต้น้ำ) under age (ต่ำกว่าอายุ)

4. ผู้ทำมาหน้ากริยาและกริยามาหน้ากรรม เช่น she sees a bird; a bird is eating worms

5. ส่วนเสริมความอยู่ท้ายประโยคหรือหน้าประโยค เช่น to-day the boy gets up early หรือ we do not see him at the same place.

6. คำที่มีลักษณะและความหมายคล้ายลักษณะนาม เรียงผิดกับของไทยคือ ไม่ได้เรียงสังขยาคุณศัพท์กับลักษณะนาม แต่กลับใช้เป็นคำนามกับ of เช่น a cake of soap สบู่ก้อนหนึ่ง ; a flock of sheep – แกะฝูงหนึ่ง ; a group of people– คนกลุ่มหนึ่ง ; a swarm of bees – ผึ้งกลุ่มหนึ่ง ; a bevy of birds – นกฝูงหนึ่ง ; a pack of dogs – หมาฝูงหนึ่ง ; a shoal of fish – ปลาฝูงหนึ่ง

2. การแสดงความเกี่ยวข้องระหว่างคำในประโยค (word - relations)

ภาษาอังกฤษมีเครื่องหมายแสดงการเกี่ยวข้องระหว่างคำในประโยค แต่ก็เฉพาะคำบางประเภท ไม่เหมือนภาษาบาลีสันสกฤต ที่คุณศัพท์ก็ต้องเปลี่ยนแปลงตามคำนามที่ตนขยาย คำนามและสรรพนามก็ต้องเปลี่ยนเพื่อแสดงการกต่าง ๆ ภาษาอังกฤษมีการเปลี่ยนแปลงเพียงบางประการเท่านั้น คือ

1. ผู้ทำกับกริยา กริยาจะต้องลงรอยกับผู้ทำ กล่าวคือผู้ทำเป็นพจน์ใด บุรุษใด (Number and person) กริยานั้น (เฉพาะ Finite Verb กริยาแท้ที่กำหนดว่าเป็นกริยาของผู้ทำใด) จะต้องเป็นพจน์เดียวบุรุษเดียวกับผู้ทำด้วย ทั้งกริยานั้นยังแสดงกาลมาลาและวาจก (Tense, Mood and Voice) ในตัวมันอีกด้วย วาจกของกริยาจะสัมพันธ์กับการกของผู้ทำ และเกี่ยวข้องกับกรรมด้วย ถ้าหากกริยานั้นเป็นกริยามีกรรมมารับ (Transitive Verb) กริยาแท้ (Finite Verb) จะเปลี่ยนแปลงคือเติม s ต่อเมื่อผู้ทำเป็นเอกพจน์บุรุษที่ 3 และกริยานั้นเป็น Present Tense ถ้าผู้ทำเป็นพหูพจน์ไม่ว่าบุรุษใด กริยานั้นไม่ต้องเปลี่ยนแปลง เช่น

a man works, men work, he speaks, she likes him, they laugh

กริยาช่วย (Auxiliary Verb) ได้แก่ Verb to be, Verb to have กับ Verb to do จะต้องเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกัน คือ do เป็น does เมื่อเป็น Present Tense และผู้ทำเป็นเอกพจน์บุรุษที่ 3 ส่วน Verb to have ก็เปลี่ยนเป็น has แต่ verb

to be เปลี่ยนแปลงตามพจน์และบุรุษต่าง ๆ ออกไปคือ

I am , we are ; you are; he, she, it is และ they are

2. <u>สรรพนาม</u> จะเปลี่ยนรูปต่อเมื่อเป็นกรรม ทั้งกรรมของกริยา (object to the verb) และกรรมตามหลังบุรพบท (object after the preposition)

เอกพจน์บุรุษที่ 1 <u>I</u> เปลี่ยนเป็น <u>me</u> พหูพจน์บุรุษที่ 1 <u>we</u> เปลี่ยนเป็น <u>us</u>

" 3 he " him (เพศชาย) } พหูพจน์บุรุษที่ 3 ทั้งสองเพศ คือ

she " her (เพศหญิง) } they เปลี่ยนเป็น them

ส่วน it (บุรุษที่ 3 เอกพจน์) กับ you (บุรุษที่ 2 ทั้งเอกพจน์ พหูพจน์ ไม่ต้องเปลี่ยน (แต่เดิม you เป็นพหูพจน์ เอกพจน์ใช้ thou)

การแสดงเพศและเปลี่ยนแปลงเพศในคำแต่ละคำ หรือการแสดงพจน์หรือการเปลี่ยนแปลงเพื่อแสดงพจน์ในคำแต่ละคำ เช่น man เป็น woman, woman เป็น women นั้น แต่เดิมคงจะเป็นไปเพื่อแสดงความเกี่ยวข้องกับกริยา และเพื่อเปลี่ยนแปลงไปตามการก เช่นเป็นผู้ทำ Nominative Case (กรรตุการก) หรือผู้ถูก (กรรมการก) ทำนองเดียวกับภาษาบาลีสันสกฤต ที่คำที่เรียกนามศัพท์ (รวมทั้งนาม สรรพนามและคุณศัพท์) แต่ละคำต้องแจกวิภัตติ และวิภัตติต้องแจกตามแบบที่กำหนดตามเพศ และเพศนี้คือเพศสมมุติ ไม่ตรงตามความเป็นจริง ดังที่เรียกว่าเพศทางไวยากรณ์ เช่น คำ ทาร แปลว่า เมีย เป็นเพศชายเพราะลงท้ายด้วย อะ นะเป็นอะ การันต์เพศชาย

<u>ระบบเสียงภาษาอังกฤษ</u>

ถ้าว่าด้วยเสียง (ไม่ใช่ตัวหนังสือ) เสียงภาษาอังกฤษทั้งสระและพยัญชนะ มีดังนี้คือ 12 simple vowels (สระเดี่ยว) , 9 double vowels or dipthongs (สระผสม) กับ 25 consonants ซึ่งมี 23 single กับ 2 double consonants (ตามที่กล่าวไว้ใน A First course of English Phonetics ของ Harold E. Palmer)

<u>simple vowels</u> ได้แก่

1.	<u>i:</u> (อี)	เช่น	free	2.	<u>i</u> (อิ)	เช่น	live
3.	<u>e</u> (เอ)	"	yes	4.	æ (แอะ)	"	black
5.	<u>a:</u> (อา)	"	half	6.	<u>ɔ</u> (เอาะ)	"	dog
7.	<u>ɔ</u> (ออ)	"	call	8.	<u>u</u> (อุ)	"	cook
9.	<u>u:</u> (อู)	"	school	10.	<u>ʌ</u> (อะ)	"	us
11.	<u>ə:</u> (เออ)	"	work	12.	ə (เออะ)	"	the

<u>double vowels</u> ได้แก่

1.	<u>ei</u> (เอย)	เช่น	plate	2.	<u>ou</u> (โอว)	เช่น	no
3.	<u>ai</u> (ไอ)	"	time	4.	au (เอา)	"	out

5. ɔɪ (ออย) เช่น boil
6. ɪə (เอีย) เช่น near
7. ɛə (แอยอ) " there
8. ɔə (ออ,เออ) " pour
9 uə (อัว เออ) " poor

<u>single consonants</u> ได้แก่

1. p (พ) - pure
2. b (บ) - bad
3. t (ท) - tea
4. d (ด) - day
5. k (ค) - clean
6. g (–) - get
7. m (ม) - make
8. n (น) - name
9. n (ง) - sing
10. w (ว) - wait
11. f (ฟ) - face
12. v (–) - verb
13. θ (–) - think
14. ð (–) - that
15. r (ร) - rat
16. j (ย) - young
17. h (ห,ฮ) - hair
18. s (ส,ซ) - say
19. z (–) - zine
20. ʃ (–) - shut
21. ʒ (–) - treasure
22. l (ล) - last
23. ʒ (จ) - all

<u>double consonants</u> ได้แก่

1. tʃ (ช,จ) - charm
2. dʒ (–) - join

<u>คำยืมภาษาอังกฤษ</u>

เท่าที่ปรากฏในบัญชีคำมีเพียง 8 คำเท่านั้น คือ

4. กะรัต 12. กำมะหริด 13. กุลี 14. กุดัง 20. แก๊ป 36. ควินิน 76. เซ็น 80. ตัน

ถึงแม้จะมีเพียง 8 คำในบัญชีคำ และคำเหล่านี้บางคำก็หาใช่คำอังกฤษแท้ไม่ก็ตาม ก็มิได้หมายว่าคำยืมภาษาอังกฤษมีเพียงเท่านี้ ที่จริงยังมีอีกมากทั้งที่เป็นคำยอมรับใช้แล้ว ดังที่มีปรากฏในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน และเป็นคำที่ยังไม่มีในพจนานุกรม อันแสดงว่ายังไม่เป็นที่ยอมรับ จะได้หยิบยกมากล่าวบางคำตามความจำเป็น

คำยืมภาษาอังกฤษดังกล่าว เรานำมาใช้ในลักษณะต่อไปนี้

1. <u>ทับศัพท์</u> ในการทับศัพท์อาจต้องแยกเป็นการถ่ายเสียงลงเป็นตัวอักษร และการออกเสียง บางคำออกเสียงตามเสียงของเขา แต่บางคำออกเสียงตามตัวอักษร การถ่ายเสียงคำภาษาอังกฤษเท่าที่ปรากฏในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน บางคำยังลักลั่นกันอยู่ ทั้งเสียงพยัญชนะต้นและพยัญชนะตัวสะกด คำที่ทับศัพท์ในบัญชีคำได้แก่

1. <u>กะรัต</u> จาก carat หรือ karat เป็นมาตราชั่งน้ำหนักเพชรพลอย 1 กะรัต = $3\frac{1}{5}$ เกรน (อังกฤษ) และ 3.086 เกรน (อเมริกา) ใช้แก่ทองก็ได้ เป็นเครื่องกำหนดความบริสุทธิ์ของทอง ทองบริสุทธิ์หรือทองเนื้อดีเรียกทอง 24 กะรัต ถ้าเป็นทอง 14 กะรัต หมายว่าเป็นทองแท้เพียง 14 ส่วน เป็นโลหะอื่นเสีย 10 ส่วน ปัจจุบันเราเรียกว่าทองเค (จาก k อักษรย่อของ karat) เราใช้เป็นมาตราชั่งน้ำหนักเพชรพลอยโดยมาก

2. <u>แก๊ป</u> จาก cap เขาหมายถึงหมวก อย่างหมวกเด็ก หมวกผู้หญิงที่ตกแต่งด้วยลูกไม้ ถ้าเป็นสิ่งที่เด็กและผู้ชายใช้มักไม่มีปีกแต่มีกะบังหน้า แล้วยังหมายถึงสิ่งที่คล้ายหมวก ได้แก่ ที่ปิดภาชนะ เช่นขวด และอื่น ๆ และยังหมายถึงกระดาษขนาดหนึ่ง 13 + 16" (ของอเมริกา) 14 + 17" (ของอังกฤษ) เรียกเต็ม ๆ ว่า foolscap เราใช้ฟุลสแก๊ป ส่วนคำแก๊ปใช้หมายถึงหมวกที่มีกะบังหน้าเช่นเดียวกัน และยังหมายถึงปืนชนิดหนึ่ง หรือเครื่องทำให้ระเบิดชนิดหนึ่ง มีประกายติดดินปืน

3. <u>ควินิน</u> จาก quinine กล่าวว่าคำนี้เดิมเป็นคำภาษาเสปน quina ได้จากภาษา quehua ที่เรียกเปลือกต้นซิงโกนา (cinchona) ว่า quiquina เราใช้เรียกชื่อยาแก้ไข้ทำจากเปลือกไม้ซิงโกนา ตามความหมายเดิมของเขา

4. <u>กุลี</u> จาก coolie หรือ cooly กล่าวว่าในจีน อินเดียและที่อื่น ๆ หมายถึงคนพื้นเมืองที่ทำงานหาบหามงานที่ใช้แรงกำลังโดยไม่ต้องอาศัยฝีมือ บางแห่งหมายถึงกรรมกรราคาถูกจากทางตะวันออก เราหมายถึงคนที่รับจ้างทำงานหยาบ ๆ มีหาบหาม เป็นต้น

5. <u>ตัน</u> จาก ton คือมาตราน้ำหนักและมาตราวัดของอังกฤษมีอัตราต่าง ๆ และมีน้ำหนักต่างกันแล้วแต่แห่ง คือในอังกฤษ 1 ตัน = 2240 ปอนด์ ในไทย = 1000 ก.ก. ในอเมริกา คานาดา และอเมริกาใต้ 1 ตัน = 2000 ปอนด์ (ภาษาจีนก็มีคำนี้ใช้ออกเสียง tun^1 (ตุ้น)หรือ tun^4 (ตุ้น) น่าจะเป็นคำที่จีนได้มาจากภาษาอังกฤษ

ยังมีคำอื่น ๆ อีกมากที่ถือได้ว่าทับศัพท์ ดังที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน บางคำได้แก่ กัปตัน (captain) เกรน (grain) แกลลอน (gallon) กิโลกรัม (kilogram) กิโลเมตร (kilometre) โกโก้ (cocoa) เครดิต (credit) ช็อกโกแลต (chocolate) เชิ้ต (shirt) ชอล์ก (chalk) ซุป (soup) เต็นท์ (tent) เทอม (term) นอต (knot) เบนซิน (benzene) เบียร์ (beer) โบ (bow) โบนัส (bonus) เป๊ก (peg) เมล์ (mail) แร็กเกต (racket) สปริง (spring) สลุต (salute) ออฟฟิศ (office) โอปอล์ (opal) ไอศกรีม (icecream)

คำข้างต้นที่ถือได้ว่าทับศัพท์นั้น ถึงอย่างไรก็ยังออกเสียงไม่เหมือนเสียงเจ้าของภาษา ทั้งนี้เพราะส่วนมากเราถ่ายคำตรงตามตัวอักษร แล้วออกเสียงตัวอักษรนั้นตามอักขรวิธีของไทย คือคำใดเป็นพยัญชนะเสียงสูง เราก็ออกเสียงสูงตามนั้น หรือถ้าเป็นพยัญชนะสูงหรือกลางนำพยัญชนะต่ำเดี่ยว เราก็ออกเสียงสูงต่ำตามพยัญชนะตัวนำ และการถ่ายเสียงบางคำก็ต้องตกแต่งเพิ่มเติมเพื่อให้ออกเสียงสะดวกตามแบบไทย ดังนั้นเสียงจึงต้องต่างไปบ้างเป็นธรรมดา นอกจากนี้เสียงบางเสียงของเขา เราออกเสียงได้ไม่ตรงตามนั้นบ้าง เมื่อเทียบกับเสียงไทย เช่น เสียง sh หรือไม่มีในระบบเสียงของเราบ้างเช่นเสียง g กับ z คำที่ทับศัพท์จึงออกเสียงและเขียนต่างไป สรุปลงได้ดังนี้

1. <u>คำทับศัพท์ที่ออกเสียงต่างไปตามตัวอักษร</u>

<u>c</u>ocoa เขียน โกโก้ <u>c</u> จึงออกเสียง <u>ก</u> เช่นเดียวกับ icecream เขียนไอศ<u>ก</u>รีม ทั้งที่ในคำ credit ออกเสียงเป็น ค

<u>c</u>halk เขียน ชอล์ก <u>ch</u> จึงออกเสียง <u>ช</u> และ <u>s</u>hirt เขียน เชิ้ต sh ก็ออกเสียง <u>ช</u> ทั้งที่ <u>sh</u> เสียงไม่เหมือน <u>ช</u> ของไทยทีเดียวนัก

เสียง <u>g</u> กับ <u>z</u> ก็ไม่มีในระบบเสียงของไทย เราจึงใช้เสียงที่มีอยู่ถ่ายเสียง และออกเสียงตามอักษรนั้น ๆ คือ

g - <u>ก</u> เช่น gallon- แกลลอน grain - เกรน gram - กรัม

z - <u>ซ</u> เช่น zigzag - ซิกแซก zip - ซิป benzene - เบนซิน

2. <u>คำทับศัพท์ที่เปลี่ยนแปลงการเขียนสะกดการันต์ไปบ้าง</u>

ก. <u>ใช้ไม้ทัณฑฆาตบนพยัญชนะที่ไม่ออกเสียง</u> ได้แก่คำ ชอล์ก (chalk) ฟิล์ม (film) ฟาร์ม (farm) เมล์ (mail) เบียร์ (beer) ตอร์ปิโด (torpedo) บังกะโล์ (bungalow) เต็นท์ (tent) โอปอล์ (opal)

ที่ตัดพยัญชนะท้ายคำออกก็มี เพราะถือว่าไม่ออกเสียง เช่น โบ (bow) ฟาว (foul)

ข. <u>ใช้ไม้วรรณยุกต์กำกับเสียง</u> ได้แก่คำ ก๊อก (cock อย่างก๊อกน้ำหรือ cork ที่อุดขวด) แก๊ป (cap) โกโก้ (cocoa) เป๊ก (peg) กุ๊ก (cook) เชิ้ต (shirt) บรั่นดี (brandy)

ค. <u>ใช้ไม้ไต่คู้เพื่อกำหนดเสียงสั้น</u> ได้แก่ ช็อกโกแลต (chocolate) แร็กเกต (racket) เต็นท์ (tent)

3. คำทับศัพท์ที่เสียงเปลี่ยนแปลงไปเองตามอักขรวิธีของไทย ได้แก่

ก. คำที่สะกดด้วยพยัญชนะเสียงสูงออกเสียงสูง ดังคำที่สะกดด้วย ส กับ สะกดด้วย ซ ออกเสียงสูงต่ำต่างกัน ทั้งที่ถ่ายเสียงจาก s ด้วยกัน เช่น สตู (stew) สกรู (screw) สปริง (spring) กงสุล (consul) ซุป (soup) โซดา (soda)

ข. คำที่มีพยัญชนะเสียงสูงหรือกลางนำพยัญชนะเสียงต่ำเดี่ยวออกเสียงตามพยัญชนะนำ เช่น กะรัต (carat) สลุต (salute) สลัด (salad) ออกเสียงกะหรัด สะหลุด สะหลัด

คำบางคำออกเสียงสูงต่ำเปลี่ยนไปทั้งที่ไม่มีเครื่องหมายกำกับ (ในปัจจุบันให้ถือว่าคำยืมภาษาอังกฤษหรือภาษายุโรป ไม่ต้องใช้ไม้วรรณยุกต์) การออกเสียงสูงต่ำก็ผิดกับคำไทย เช่น

เต็นท์ (ออกเสียงเต็น) นอต (ออกเสียงน้อต) ซอล์ก (ออกเสียงซ้อก) โบต (ออกเสียงโบ๊ต) ออฟฟิศ (ออกเสียงอ๊อฟฟิต) การ์ด (ออกเสียงก๊าด)

ด้วยเหตุที่ไม่มีเครื่องหมายกำกับเสียงสูงต่ำกับทั้งเสียงสูงต่ำในภาษาอังกฤษ ไม่ได้เกี่ยวกับความหมายของคำแต่ละคำ บางคำอาจขึ้นเสียงสูงหรือลงเสียงต่ำได้ เราจึงออกเสียงคำนั้น ๆ ได้หลายเสียงด้วยกัน เช่น

ลอร์ด (lord) ออกเสียงหลอดหรือล้อด เทคนิค (technique) ออกเสียงเทคนิคหรือเทคหนิก โมรอน (moron คนจิตเสื่อมพวกหนึ่ง) ออกเสียงได้ทั้งโมรอน โมร่อนและโมหร่อน

ค. คำที่มีพยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะควบกล้ำออกเสียงกล้ำกันไม่สนิท มีการแทรกเสียงสระระหว่างพยัญชนะทั้งสองนั้น เช่น บรั่นดี (brandy) เป็นบะหรั่นดี แต่บางคำก็ออกเสียงกล้ำกันได้ เช่น เบรค (brake)

ง. พยัญชนะตัวสะกดถึงจะเป็นพยัญชนะใด ก็ต้องออกเสียงตามแบบตัวสะกดของไทย เช่น

ส สะกด ออกเสียงเป็น แม่กด เหมือน ด สะกด เช่น gas เป็น แก๊ส หรือ ก๊าซ bonus เป็น โบนัส

ต ท ธ สะกด ก็ออกเสียงเป็น แม่กด เช่น เชิ้ต (shirt) แร็กเกต (racket) เวธ (weight)

ป สะกด ก็ออกเสียงเป็น แม่กบ เช่น แก๊ป (cap) ซุป (soup)

ล สะกด ก็ออกเสียงเป็น แม่กน เช่น บอล (ball) โฮเต็ล (hotel)

2. เสียงเปลี่ยนไป คำที่เสียงเปลี่ยนไปนั้น เปลี่ยนไปในลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ก. เปลี่ยนเสียงสระ เห็นได้ชัดว่าการเปลี่ยนแปลงเสียงสระนี้ ส่วนมากเพื่อให้ออกเสียงสะดวกและฟังเป็นไทย ๆ โดยเฉพาะคำที่ใช้สระอันไม่มีอยู่ในระบบเสียงภาษาของเรา เช่น

เซ็น จาก sign แป๊บ จาก pipe

ทั้งนี้น่าจะเป็นเพราะเสียง ไอ มีตัวสะกด เป็นเสียงที่ไม่มีในระบบเสียงภาษาของเรา (ดังคำไสนุย ไวหุย ของสันสกฤต เราออกเสียงไม่ถนัด เสียงกลายเป็น แอ คือเป็น แสนย (ในคำแสนยานุภาพ) กับ แพทย์) เสียงจึงกลายเป็น แอ บ้าง เอ บ้าง อาศัยแนวเทียบนี้คำบางคำจึงน่าเชื่อว่าจะเป็นคำมาจาก

ภาษาอังกฤษ ได้แก่ คำแฟ้ม น่าจะได้มาจากคำ file และแถบ จาก tape

ช็อกโกเลต จาก chocolate คำนี้เราออกเสียงกันว่า ช็อกกาแล็ต

หมายเหตุ กุดัง จาก godown คำนี้กล่าวว่าภาษาอังกฤษได้จากคำ gudang ของมลายู เราอาจออกเสียงตามมลายู หรืออาจจะได้คำมลายูผ่านมาทางภาษาอังกฤษ หาใช่เป็นการกลายเสียงไม่

กำมะหยี่ น่าจะมาจากคำ camlet เพราะทั้งเสียงและความหมายใกล้เคียงกัน คือ กำมะหยี่ เราหมายว่า ผ้าขนสัตว์แกมไหม ส่วน camlet หมายถึงผ้าเนื้อเรียบราคาแพง ทำด้วยขนอูฐจากประเทศในเอเชีย บางทีก็ทอด้วยขนแพะแองกอรา แพะชนิดนี้มีขนสวยเหมือนไหม ใช้ทำไหมพรม มีขนฟูทั่วทั้งตัว

ข. การลากเข้าความ

คำบางคำเสียงต่างไปมากจนแทบกำหนดไม่ได้ว่าได้มาจากภาษาอังกฤษคำใด เห็นได้ว่าการเปลี่ยนเสียงนั้นเป็นการลากเข้าความ เพื่อให้คำนั้นมีความหมายอย่างคำไทย เช่น

ปะเก็น (แผ่นอัดสำหรับเครื่องจักร เครื่องยนต์) จากคำ packing

อีเต้อ (เครื่องทุบต่อย) จาก beater

นมหนู (ปุ่มมีรูให้น้ำมันฉีดออกมา) จาก nozzle

ค. ตัดพยางค์ เช่น

tutor ติวเตอร์ ตัดเป็น ติว หมายว่า สอนพิเศษนอกเหนือจากที่สอนหรือเรียนตามปกติ

number นัมเบอร์ ตัดเป็น เบอร์ หมายว่า เลขที่

air - conditioner แอร์-คอนดิชั่นเนอร์ ตัดเป็น แอร์ บางทีเรียกเครื่องแอร์

uniform ยูนิฟอร์ม ตัดเป็น ฟอร์ม หมายว่า เครื่องแบบที่ทุกคนในวงการเดียวกันแต่งเหมือนกัน

kilogram กิโลกรัม ตัดเป็น โล แต่ kilometre กิโลเมตร ตัดเป็น กิโล

3. สร้างคำขึ้นใหม่ ด้วยวิธีต่าง ๆ คือ

ก. ใช้คำไทยแปลคำภาษาอังกฤษ บางทีก็มิใช่เป็นการแปลโดยตรง แต่เป็นการใช้คำไทยแทนที่คำภาษาอังกฤษ คำเหล่านั้นบางคำก็ต้องอาศัยคำบาลีสันสกฤตเข้าช่วยด้วย ได้แก่

แผ่นปลิว - sheet แผนผังหรือผัง - plan แผนที่ - map ไฟฉาย - torch ภูมิหลัง - background ความเครียด - strain เครื่องพิมพ์ดีด - typewriter เครื่องปรับอากาศ - air conditioner แรงงานสัมพันธ์ - labour relations

ข. ใช้คำบาลีสันสกฤตแปลคำภาษาอังกฤษ คำบาลีสันสกฤตส่วนมากเป็นคำสมาสที่สร้างใหม่ในภาษาของเรา ได้แก่

วารสาร - journal นิตยสาร - periodicals ศีลธรรม - morals วัฒนธรรม - culture ศีลธรรมจรรยา - morality อนุรักษ์ - preserve พัฒนาการ -

development วิวัฒนาการ - evolution อุณหภูมิ - temperature ธนาณัติ - money order ภัตตาคาร - restaurant ทักษะ - skill

ค. <u>ใช้คำบาลีสันสกฤตหรือคำภาษาอังกฤษเองซ้อนหรือประสมกับคำไทย</u> เช่น รถเมล์ - bus รถมอเตอร์ไซด์ - motorcycle รถยนตร์ - motor car เมล์-อากาศ - air mail ผ้าลินิน - linen ผ้าไนลอน - nylon ไฟนีออน - neon light แบบฟอร์ม - a form <u>การ์ด</u> แต่งงาน - wedding - card

คำที่เป็นตัวตั้งข้างต้นจะบอกให้รู้ว่าคำภาษาอังกฤษที่ทับศัพท์นั้นคืออะไร เช่น ลินิน คือ ผ้าชนิดหนึ่ง ฟอร์ม เป็น แบบสำหรับกรอกรายการ ฯลฯ

4. <u>ความหมายกลายไป</u>

ก. <u>ความหมายขยายตัว</u> แยกเป็นสองลักษณะ ดังนี้

1. <u>ความหมายขยายตัว</u> ในลักษณะที่เพิ่มความหมายขึ้น ได้แก่

<u>กุดัง</u> จาก godown นอกจากหมายว่าโรงเก็บสินค้าแล้วยังหมายถึงรถบรรทุกของแบบหนึ่งได้อีกด้วย หมายว่า โรงเก็บศพ ก็ได้

<u>แฟน</u> จากคำ slang ของอังกฤษว่า fan ที่น่าจะตัดมาจากคำ fanatic หมายว่า ผู้หลงไหลในแชมเปี้ยนโดยเฉพาะในการกีฬา เราใช้หมายว่า คู่รักหรือสามีก็ได้ ผู้หลงไหลติดใจดาราประเภทต่าง ๆ ทั้งดาราภาพยนตร์ ดาราโทรทัศน์ ดาราวิทยุ และดารานักร้องก็ได้

2. <u>ความหมายขยายตัว</u> ในลักษณะที่ใช้ความหมายกว้าง ๆ ไม่เจาะจง ได้แก่

<u>บังกะโลว์</u> จาก bungalow ที่หมายในภาษาอังกฤษว่า เรือนแบบหนึ่งมีเฉลียงกว้างชายคาลาด โดยมากชั้นล่างสูง แต่เราหมายถึงบ้านพักตากอากาศ ใต้ถุนโล่ง แบบใดไม่จำกัด

ข. <u>ความหมายแคบเข้า</u> ในลักษณะที่ใช้เพียงความหมายเดียวในเมื่อภาษาเดิมมีหลายความหมาย ได้แก่

report เราใช้แต่ความหมายว่ารายงาน ความหมายว่า เสียงดังอย่างเสียงระเบิด อย่างใช้ว่า the report of a gun เราไม่ได้นำมาใช้ทั่วไป

curry เราก็ใช้แต่ความหมายของนามว่า แกงกะหรี่ ผงกะหรี่ ส่วนความหมายของกริยาที่หมายว่า แปรงขนสัตว์ หรือหวีด้วยหวีโลหะที่ขนสัตว์ มีม้า เป็นต้น กับที่หมายว่า พูดยกยอ ประจบประแจง เพื่อให้เป็นที่รักใคร่ โปรดปราน ดังที่ใช้ว่า to curry favour ไม่มีใช้ทั่วไปในภาษาไทย

husband มีใช้แต่ในความหมายว่า สามี แต่ไม่มีความหมายของกริยาที่ว่า ถนอมใช้ หรือใช้อย่างประหยัด เช่น to husband one's resources or one's strength.

ค. <u>ความหมายย้ายที่</u> ได้แก่

<u>สกรัม</u> จาก scrum ที่เขาใช้ในการเล่นรักบี้ หมายว่า เข้าแถวกอดคอเข้าแย่งลูกรักบี้ เราใช้หมายว่า จู่โจมหรือ รุม มักใช้ในการต่อสู้หรือการกิน

<u>แฟนซี</u> จาก to fancy หรือ a fancy dress ที่หมายถึงเครื่องแต่งตัวที่แต่งตามความคิดฝัน แต่แต่งแฟนซี เราหมายถึง การแต่งตัวแปลกๆ มีสีฉูดฉาดต่างๆ เป็นที่สะดุดตา

<u>สำนวน</u> มีสำนวนอังกฤษหลายสำนวนที่คล้ายคลึงกับสำนวนไทย จนออกจะกำหนดได้ยากว่า เรารับมาใช้อย่างซึมซาบ จนมีความรู้สึกว่า สำนวนเหล่านั้นเป็นสำนวนไทยๆ หรือสำนวนดังกล่าวบังเอิญมาคล้ายคลึงกันเอง ดังเช่น

(ก) คำ fall ที่แปลว่า ตก หรือล้ม เขาใช้หมายได้ต่างๆตรงกับที่เราใช้ต่อไปนี้

1. <u>ตกเย็น</u> <u>ตกค่ำ</u> (ตกบ่าย ก็มีใช้) ตรงกับ the evening falls, the night falls.

2. <u>เสียงตก</u> ในความหมายว่าเสียงลดลง ตรงกับที่เขาใช้ the voice falls.

3. <u>ตกลูก</u> เราใช้เฉพาะสัตว์ที่ออกลูก เขาก็ใช้เฉพาะสัตว์เช่นเดียวกัน เช่น lambs fell.

4. <u>ตกวันใดวันหนึ่ง</u> เช่นวันพระตกวันอาทิตย์ เขาก็ใช้เช่นเดียวกันในความหมายของ fall ว่า to occur, to arrive เช่น Christmas falls on Friday.

5. <u>ล้มตาย</u> เราหมายถึงที่ตายกันคราวละมาก ๆ เขาก็ใช้เช่นเดียวกันในความหมายว่า ตายอย่างตายในสนามรบ ดังใช้ว่า many fell; 7 lions fell into his rifles.

(ข.) back แปลว่า หลัง ข้างหลัง มีใช้ตรงกับของเราคือ

1. <u>หนุนหลัง</u> ตรงกับ to back up

2. <u>ให้หลัง</u> เช่นสองสามปีให้หลัง เขาใช้ a few years back

3. <u>ลอบกัดข้างหลัง</u> ตรงกับ to backbite คือว่าร้ายลับหลัง

(ค) face แปลว่า หน้า

1. ทำหน้าทำตา หรือทำหน้าอย่างทำหน้าบูด เขามีใช้ to make faces at one

2. <u>มีหน้า</u> อย่างมีหน้ามาถาม ตรงกับที่เขาใช้ to have the face to ask. to have the face. หมายในภาษาอังกฤษว่า กล้า บังอาจ หรือไม่มีความอับอาย หน้าด้าน

3. รักษาหน้า หรือเสียหน้า ก็ตรงกับ to save face หรือ to lose face

(ง) คำ water นอกจากจะหมายถึงน้ำแล้ว เขายังหมายถึง ความแพรวพราวของรัตนะมีค่า มีเพชร เป็นต้น เช่น a diamond of the first water คือเพชรน้ำหนึ่ง หมายว่า เพชรที่มีความแพรวพราวเป็นยอด

the first water คือ น้ำหนึ่ง ยังหมายได้อีกว่า ยอดเยี่ยมสูงสุด เราใช้เพชรน้ำหนึ่ง ในความหมายว่ายอดเยี่ยม

(จ) คำ tread ที่แปลว่า เหยียบ เขามีใช้ตรงกับของเรา คือ

to tread in person's(foot) steps เราใช้ ตามรอยเท้า เขาหมายว่า เอาอย่างทำตามแบบอย่าง

to tread on person's toes or corns คือ เหยียบหัวแม่ตีน หรือ เหยียบตาปลา เขาหมายว่า ทำร้ายจิตใจ ทำให้ขัดเคือง

to tread under foot คือ เหยียบไว้ใต้ฝ่าตีน เขาหมายว่า เหยียดหยาม

ส่วนที่ได้มาจากสำนวนอังกฤษแน่นอน ได้แก่ ขึ้นอยู่กับ(to depend on)ภายใต้ (under) อย่าง ภายใต้การนำของ (under the leadership of) ยากแก่การ หรือยากต่อ (to be hard to) ต่อหัว (per head)

<u>รูปลักษณะประโยค</u> แม้ว่ารูปลักษณะภาษาจะต่างกัน แต่ก็มีอยู่หลายลักษณะที่ติดเข้ามาในประโยคภาษาไทย ได้แก่

1. <u>ใช้ประโยคซับซ้อนมากขึ้น</u> ทำให้มีการใช้สันธานบ้าง ใช้ประพันธสรรพนาม (Relative Pronouns) ได้แก่คำ ที่ ซึ่ง อัน บ้าง บางทีประโยคที่มีคำขยาย เรามักใช้คำ <u>เป็นที่</u> นำหน้าคำแปล เช่น pleasing = เป็นที่น่ายินดี agreeable = เป็นที่น่าพึงพอใจ disgraceful = เป็นที่น่าอับอาย น่าขายหน้า

2. <u>ใช้บุรพบทมากขึ้น</u> โดยเฉพาะในที่ที่ไม่เคยมีและไม่ควรมี ได้แก่ Transitive Verb (สกรรมกริยา) บางรูปไม่จำเป็นต้องมีบุรพบทมาอยู่หน้ากรรม จึงเห็นได้ว่า คงต้องได้รับจากภาษาอังกฤษ เช่น <u>สนใจใน</u> to take interest in คำเอาใจใส่และเข้าใจ ก็พลอยมี <u>ใน</u> ตามหลังและอยู่หน้ากรรมไปด้วย

ที่ใช้ <u>ต่อ</u> ก็มี เช่น เอาใจใส่ต่อ เป็นประโยชน์ต่อ อาจแปลจาก to ในคำ to pay attention to, to be useful to.

คำ <u>ของ</u> ก็มีใช้มากในความหมายที่แปลจากอังกฤษ เช่น an abnormal condition of the heart. ภาวะผิดปกติของหัวใจ ความเช่นนี้ ถ้าไม่ใช้บุรพบท <u>ของ</u> ก็ต้องใช้คำพูดอย่างอื่น เป็น ภาวะหัวใจผิดปกติ

3. <u>มีคำ การ ความ นำหน้า</u> คำที่แปลจาก abstract nouns หรือที่เราเรียกอาการนาม เช่น failure = ความล้มเหลว

4. <u>ใช้บุรุษสรรพนาม</u> โดยเฉพาะ <u>เขา</u> กับ <u>มัน</u> มากขึ้น เช่น it is hard to please him มันเป็นการยาก หรือมันยากที่จะเอาใจเขา ยากที่จะทำให้เขายินดี

บทที่ 5

หลักเกณฑ์การกลายเสียง

1. เสียงจะกลายไปในขอบเขตแห่งหลักเกณฑ์การกลายเสียง โดยเฉพาะเสียงที่มีที่เกิดใกล้กันพอจะกลายกันไปได้

2. เสียงจะกลายไปในระยะเวลาหนึ่งหรือถิ่นหนึ่ง เมื่อต่างเวลาต่างถิ่นเสียงที่กลายไปอาจผิดแผกกันไปอีก ไม่กำหนดให้แน่นอนไปได้

สรุปได้ว่าการกลายเสียงมิได้มีกฎตายตัวว่าจะต้องเป็นเช่นนั้นเสมอทุกครั้งทุกคำไป แต่โดยมากมักจะเป็นเช่นนั้นจนสามารถจะกำหนดล่วงหน้าได้ การที่สามารถกำหนดล่วงหน้าได้นี้ทำให้สามารถวางหลักเกณฑ์ที่กำหนดเป็นกฎได้อย่างกฎวิทยาศาสตร์ แต่ภาษาสำคัญที่ผู้ใช้ ความคิดของคนไม่อยู่นิ่ง ภาษาจึงอาจเปลี่ยนแปลงนอกกฎเกณฑ์ เรื่องนี้จึงนับว่าเป็นข้อยกเว้น

แต่อย่างไรก็ตามด้วยกฎเกณฑ์ที่ได้จากการกลายเสียงนี้ทำให้เราสามารถกำหนดรู้ที่มาของคำ และความหมายของคำ โดยปรับกฎเกณฑ์เข้ากับคำเก่า ๆ ที่ไม่มีที่ใช้ในภาษาปัจจุบัน ทำให้พอเห็นเค้าความหมายที่ยังกำหนดไม่ได้นั้นได้บ้าง เช่น เสียงเลื้อนเสียงขับในศิลาจารึก ไม่มีที่ใช้และไม่มีความหมายในภาษาไทยปัจจุบัน แต่ภาษาไทยพ่าเก่ในอัสสัม มีคำ เลื่นลิ่ก ซึ่งคือการอ่านหนังสืออย่างมีทำนอง ถ้าเทียบตามกฎภาษาพ่าเก่ไม่มีเสียงสระผสม สระผสมของภาษา ก.ท.คือ เอือ เอีย อัว เขาจะออกเสียงเป็นสระเดี่ยว คือ เอือ เป็น เออ เอีย เป็น เอ และอัว เป็น โอ (หรืออู) เลื้อน กับ เลื่น จึงน่าจะเป็นคำเดียวกันได้ และเสียงสูงต่ำก็จะต่างกันไปตามระบบ คือเสียงตรีของเรา เป็นเสียงไท ของเขา อย่างคำ น้อง เป็น น่อง น้ำ เป็น น่ะ เลื่น (เสียงไท)จึงเทียบเท่ากับคำเลื้อน (เสียงตรี)ได้ เลื้อนจึงน่าจะเป็นคำเดียวกับ เลื่น และถ้าแปลอย่างเลื่น เสียงเลื้อน ก็หมายความว่าเสียงอ่านหนังสืออย่างมีทำนอง

คำที่มีเสียงกลายกันได้ ได้แก่

1. คำในภาษาเดียวกันแต่คนละยุคคนละสมัย เช่นคำสมัยสุโขทัยดังปรากฏในศิลาจารึกกับคำไทยในปัจจุบัน มีคำที่เสียงกลายไปดังนี้คือ

เสียง โอ เป็น ออ เช่น ผู้ผิงโสง – ผู้หญิงสอง โอกพรนษา – ออกพรรษา หมอนผงงหมอนโนน – หมอนนั่งหมอนนอน

เสียง โอ เป็น อัว เช่น โอยทาน – อวยทาน

เสียง ออ เป็น อัว เช่น ซ่อยมนน – ช่วยมัน

เสียง อู เป็น อัว เช่น สูตธรรม – สวดธรรม

แต่ถ้าเป็นภาษาถิ่นเดียวกัน สมัยเดียวกัน โดยเฉพาะภาษาปัจจุบัน หากจะมีเสียงใดใช้ต่างกันไป ย่อมไม่ถือเป็นเชิงการกลายเสียง และไม่นับเข้ากฎเกณฑ์การกลายเสียง ถือเป็นเพียงแนวโน้ม (tendencies) ของการกลายเสียง ดังเช่น

เสียง ช กลายจากเสียงกึ่งเสียดแทรกเป็นเสียงเสียดแทรก

เสียง ล สะกดไม่ใช่เสียงแม่กน เป็น น สะกด กลับเป็นเหมือน l ของอังกฤษ

" ร ควบหายไป เช่น ตะคริว กลายเป็น ตะคิว

" ล กลายเป็น ร เช่น ลิดรอน เป็น ริดรอน พลิ้ว เป็น พริ้ว

2. คำภาษาเครือเดียวกันเขียนภาษาไทยด้วยกันแต่คนละถิ่น มีไทยถิ่นเหนือ ใต้ อีสาน ไทยใหญ่ ไทยขาว ฯลฯ ดังคำ ให้ ภาษาเหนือใช้ หื้อ ไทยใหญ่ใช้ เห้อ–อ (เสียงอา+ อี) สะคือ ภาษาใต้บางถิ่นออกเสียง สะคือ

การที่ใช้คำต่างกันคนละเสียง เป็นเพราะระบบเสียงต่างกันมี เช่น เราไม่มีเสียงสระ อา+อี (จึงไม่มีวิธีถ่ายเสียงนี้ ต้องเขียน เออ–อ ไปพลางก่อน) หรือภาษาไทยใหญ่ไม่มีเสียงสระผสม เอือ เอีย อัว เช่นเดียวกับภาษาพ่าเก่ ที่กล่าวไว้ข้างต้น หรืออาจเป็นเพราะต่างคนต่างเลือกใช้คนละเสียงตามถนัดตามนิยมก็มี หาใช่เป็นเพราะออกเสียงนั้นไม่ได้ไม่ เช่น

ก.ห. ง่าม – แง่ม (เหนือ ไทยใหญ่)

เค็ม – เจ็ม (ห.ญ. หมายได้ทั้งหวานและเค็ม บางทีต้องระบุลงไปให้ชัดว่า เจ็มเก๋อหวาน (หวานน้ำตาล) คือหวานและเจ็มเก๋อ เจ็ม (เค็มเกลือ) คือ เค็ม

คำในภาษาเครือเดียวกัน บางทีก็ไม่ได้จากกัน แต่อาจกลายจากภาษาดั้งเดิม หรือภาษาบรรพบุรุษ (Proto - language) กลายมาด้วยกัน

3. คำต่างภาษากันแต่มีความสัมพันธ์กันทางเชื้อชาติ ดังเช่นภาษาไทยกับจีน และเป็นที่รับรู้กันว่า คนไทยได้ครอบครองดินแดนที่เป็นจีนภาคเหนือในปัจจุบันมาก่อนชนชาติจีน แต่ภายหลังมีอำนาจมาครอบครองดินแดนแถบนั้น จนถึงปลายสมัยถัง (ค.ศ.618 – 907) พวกตาร์ตาร์เข้ามารุกรานและได้ครอบครองดินแดนตอนเหนือนั้น คนที่อยู่เหนือและคงจะรวมทั้งคนไทยและจีน ได้อพยพลงมาอยู่ทางตอนใต้ คนไทยกับจีนคงได้อยู่ใกล้ชิดกันเรื่อยมา การผสมกลมกลืนทางเชื้อชาติก็คงมีบ้างเป็นธรรมดา ภาษาก็คงถูกกระทบกระเทือนไปด้วย นักภาษาศาสตร์ยังมีความคิดว่าภาษาจีนบางท้องถิ่นอาจเป็นภาษาไทยที่กลายไปก็เป็นได้ แม้ภาษาไทยกับภาษาญวนก็น่าคิดว่าภาษาญวนอาจเป็นภาษาไทยบางถิ่นที่กลายไปเพราะผสมกลมกลืนกับภาษาของชนพื้นถิ่น แม้ชาวญวนเองก็คิดว่าพวกตนได้อพยพมาจากน่านเจ้าพร้อมกับคนไทยในแคว้นนั้น แต่เมื่อชาวญวนได้ใกล้ชิดกับชาวจีนภาษาจึงกลายไป แม้กระนั้นก็ยังมีคำเป็นอันมากที่เทียบกันได้ว่าอาจเป็นคำคำเดียวกัน เพราะเสียงคล้ายคลึงกัน ความหมายอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันเช่น

ไทย กับ จีน เค็ม – เกี๋ยม (ต.จ.) ขา – คา (ต.จ.)

นิ่ง – หนิง (สงบ) (จีนกลาง) เปลี่ยน – เปี้ยน (ภาษาจีนกลาง)

ไทย กับ ญวน เช่น

ใหม่ – เหมย คุ่ม (น้ำ) – จุม กล้วย – จวย

ปิด – วัก นี้ – ไหน่ จัด – ดัก คอ – โก๋

4. <u>คำต่างภาษากันไม่มีความสัมพันธ์ทางเชื้อชาติ แต่สัมพันธ์กันทางวัฒนธรรม ทางการค้าหรือการเมือง</u> ได้แก่คำบาลีสันสกฤต ภาษาทมิฬหรือฮินดี ภาษาเขมร มอญ พม่า มลายู ตลอดไปถึงคำภาษายุโรป บางทีคำเหล่านั้นไม่ได้เข้ามาโดยตรงแต่ได้ผ่านภาษาอื่นเข้ามา เช่น เรือกำปั่น เขมร มลายู ใช้ กปัล แต่ว่ามาจากทมิฬ กปปล เป็นต้น

คำบางคำมีใช้ทุกภาษาจนถือได้ว่าเป็นคำสากล เช่น ฟุตบอล เทนนิส เป็นอันไม่ต้องกำหนดว่ายืมมาจากภาษาใด

คำบางคำที่ภาษาไม่ได้มีความสัมพันธ์ทางเชื้อชาติ รูปลักษณะภาษาก็ต่างกัน ทั้งเป็นภาษาคนละตระกูลกันเช่นนี้ ถ้าหากมีเรื่องใกล้เคียงกันย่อมไม่ถือว่ากลายเสียงจากกัน แต่อาจเป็นการพ้องเสียงโดยบังเอิญเช่น dalai (ตะเล) แปลว่าทะเลในภาษาธิเบต คล้ายคำ ทะเล ของไทยและเขมร (ทนเล ออกเสียง ตวนเล)

แต่จะเป็นภาษากลุ่มใดก็ตามหากมีการกลายเสียง ย่อมเป็นไปหลักเกณฑ์การกลายเสียงดังนี้

<u>การกลายเสียง</u> แยกออกเป็น

1. <u>การกลายเสียงสระ</u> 2. <u>การกลายเสียงพยัญชนะ</u> 3. <u>การกลายเสียงสูงต่ำ</u>

1. <u>การกลายเสียงสระ</u>

1. <u>อัตราเสียงสั้นยาว</u> ภาษาไทยใหญ่มักออกเสียง <u>อา</u> ที่ไม่มีตัวสะกดสั้นกว่าของไทย ได้แก่ น้ำ เป็น น่ะ ม้า เป็น ม่ะ บ้า เป็น หม่ะ (ครึ่งอะครึ่งอา) เสียงสระที่มีตัวสะกดคำตายแทบจะไม่มีเสียงยาวเลย เช่น ลูก เป็น ลุ๊ก ขูด เป็น คุด ลูบ เป็น ลุ๊บ

แต่บางทีก็มีเสียงยาวกว่าของเรา เช่น ภาษาไทยพ่าเก่ในอัสสัม ออกเสียง โอ มีตัวสะกดยาวกว่าของไทย เช่น ต้นไม้ เป็น โต๋นไม่ นก เป็น โน๋ก คน เป็น โก๋น นอกนั้นก็สั้นกว่า เช่น ปีก เป็น ปิ๊ก หยาดน้ำ เป็น ยัดน่ำ (ตรวดน้ำ)

2. <u>เสียงสระที่บางภาษามี บางภาษาไม่มี</u> หากเป็นคำยืมกัน เสียงใดที่ไม่มีในระบบเสียงของภาษาตน เสียงย่อมกลายไปเป็นเสียงที่ตนมีใช้อยู่ เช่น <u>ลอโก๋ว</u> ของแต้จิ๋ว เราออกเสียง <u>ลอโก๊</u> ทั้งนี้เพราะเสียงโอว (โอ+อู) ไม่มีในระบบเสียงของเรา เสียงจึงกลายเป็น <u>โอ</u> ไป เรื่องนี้จึงต้องเทียบเป็นภาษา ๆ ไป

3. <u>เสียงสระที่ต่างคนต่างมี</u> เสียงอาจกลายต่างกันไปได้ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

ก. <u>เสียงสระที่มีที่เกิดเดียวกัน</u> คือเป็นสระหน้าด้วยกัน สระหลังด้วยกัน สระกลางด้วยกัน เสียงอาจกลายต่างกันไปได้ ดังตัวอย่าง

<u>สระหน้า</u> <u>อี</u> – <u>เอ</u> ขี่ – เข่ มีด – เบ็ด (ต.บางถิ่น) กระดิ่ง – เด็ง (น.)

บิน – เม้น (พ่าเก่) ฉิว (เร็ว) – เจ๊ว (ท.ญ.)

<u>อี</u> – <u>แอ</u> ปลิว – แป๊ว (พ่าเก่) นิ่ง – แน่ง (ต.)

<u>แอ</u> – <u>อี</u> แคบ – กีด (ท.ญ)

เอ – อี เหม็น – หมิน (พ่าเก๋) เม้ม (ปาก) – มิ่ม (อีสาน)
เย็บ – ยิบ (น.)
เอ – แอ เหล็ก – แล็ก เจ็บ – แจ็บ (ต.เชียงตุง) เอว – แอว (น.)
เปลว – แปว (อีสาน)
เอีย – อิ เหี้ยน – หิ้น (น.)
เอีย – เอ เชี่ยว – เจ้ว เหยี่ยว – เหยว (น.) เวียน – เว้น
เวียง – เว้ง (ท.ญ.)
เอีย – แอ ข้าวเกรียบ – ข้าวแคบ (น. ท.ญ.) เกลียว – แกว (อีสาน)
ไอ – แอ ไหล่ – แหล่ (น.)

<u>สระหลัง</u> อุ – โอ ขุด – คด อุ้งมือ – โอ้งมือ (น.) บุ้ง – บ้ง ลูก – โหลก
พรุ่กนี้ (พรุ่งนี้) – ต่อโผรก (ต.)
โอ – อุ คด – กุด พลบ – พุบค่ำ ธง – ตุง โอ่ง – อุ่ง (น.)
ขน – ขุน (พ่าเก๋)
โอ – ออ หก – ฮ็อก อก – อ็อก (ต.) โกง – ก่อง (ท.ญ.)
ออ – อู หมอบ – มูบ พร้อมกัน – พุ่มกัน (น.)
ออ – โอ กอง – โกง (น.)
โอ – อัว โรย – ฮวย (น.)
อัว – อุ รวม – ลุ้ม (น.)
อัว – โอ กล้วย – โก้ย หลวง – โหลง หั้วย – โห้ย (ท.ญ.)

<u>สระกลาง</u> อา – อี ทั้ง – ติ้ง (น. พ่าเก๋) พังพาน – พิ้ง เช่น งูพิ้งคอ (อีสาน)
อา – เออ เอือ ฟาง – เฟือง (น.) เฟิ้ง (ท.ญ.)
อี – เออ ถึง – เถิง เติง ขึง – เขิง กึ่ง – เกิ่ง (น.) คึก – เคิ้ก
ผึ้ง – เผิ้ง (อีสาน)
เออ – อี เงิน – งิ้น (ท.ญ.) เติม – ติ้ม เปิด – ปิ้ด (อีสาน)
เออ – เอือ เติม – เตื่อม หรือ เตี้ยม (น.)
ออ – อา ซ่อม – ส้าม เช่น ส้ามเข้า (อีสาน)
เอือ – อี มะเขือ – มักขิ้อ (อ่ายตอน)
เอือ – เออ เฟื้อย – เฟ้ย เมื่อย – เม่ย เคลื่อบ – เคิบ
ชะเงื้อม – เงิบ เลื้อย – เล่ย (น.) เตือน – เติ้น (อีสาน)
มะเขือ – มักเขอ เสือ – เสอ (ท.ญ พ่าเก๋)

ข. <u>สระที่มีที่เกิดใกล้เคียงกัน</u> คือ อาจเป็นสระกลางกับสระหลัง หรือสระกลางกับสระหน้า ดังนี้

<u>สระกลาง – สระหน้า</u> ได้แก่

<u>อึ</u> – <u>อิ</u> ยืม – หยิม (ท.ญ. พ่าเก่)

อา – แอ ง่าม – แง่ม (น. ท.ญ.) ม้าม – แม้ม (น.)

เออ – เอีย เติม – เตี่ยม (น.)

เอือ – เอีย เมือง – เมียง เสือ – เสีย เนื้อ – เนี้ย (อีสานบางถิ่น)

<u>สระกลาง – สระหลัง</u> ได้แก่

อา – อุ ค้างคาว – คุ้งคาว (น.)

อึ – อุ ลืม – ลุ่ม สื่น – มุ่น (คำตี่ อ่ายตอน)

เออ – อุ โอ – เขย – ขุย (คำตี่) เขย – โขย (พ่าเก่ ท.ญ)

<u>สระหน้า – สระกลาง</u> ได้แก่

<u>อิ</u> – <u>อึ</u> คิด – คึด – กึด (น. อีสาน) รีบ – ยึบ (ท.ญ. พ่าเก่)

<u>เอีย</u> – เออ เยี่ยง – เยิ่ง เยียงผา – เยิ้ง (ท.ญ)

(ยิง – ยึง จริง – จรึง (พระลอ))

<u>สระหลัง – สระกลาง</u> ได้แก่

<u>อู</u> – <u>อึ</u> คู – คือ ครูด – คึด ทุน – ตืน ประทุน – ผะตืน

ถูก – ถึก หัสสะคุณ – หัสสะกึน (น.)

กคปุด – กคปึด (อีสาน)

โอ – เออ อก – เอิ้ก (พ่าเก่) หมก – เมิ้ก (อีสาน)

โอ – อึ ฝน – ฟึ้น (ท. ลาว) ฟ้าฟึ้น – ฟ้าฝน

2. <u>การกลายเสียงพยัญชนะ</u>

<u>พยัญชนะต้น</u>

1. <u>พยัญชนะที่มีที่เกิดแห่งเดียวกัน</u> คือ ที่เพดานอ่อน (ก ข ค ง ห อ) ด้วยกัน หรือที่เพดานแข็ง (จ ฉ ช ซ ส) หรือที่ฟัน (ด ท ถ ธ น) หรือที่ริมฝีปาก (บ ป ผ พ ฝ ฟ ม)

แต่ในบรรดาพยัญชนะที่มีที่เกิดแห่งเดียวกันนี้ อาจกลายเสียงต่างกันไปตามลักษณะต่าง ๆ คือ พยัญชนะเสียงเบากับเสียงหนัก เสียงก้องกับไม่ก้อง เสียงนาสิกกับเสียงระเบิด ฯลฯ ด้วย จึงต้องกล่าวไปพร้อมกัน ดังนี้

1. <u>พยัญชนะระเบิด</u>

ก. <u>พยัญชนะระเบิดด้วยกัน</u>

<u>บ</u> – <u>ป</u> บ้วน – โป้น (ท.ญ) แบมือ – แป้นมือ (น. อีสาน)

ข. <u>พยัญชนะระเบิดเสียงหนักกับเสียงเบา</u>

ค ช ท พ – ก จ ต ป ภาษาไทยใหญ่ออกเสียง ค ช ท พ เป็น ก จ ต ป (อาจกล่าวได้ว่าออกเสียงก้องเป็นไม่ก้อง แต่ ค ช ท พ เราก็ออกเสียงเป็นเสียงหนักไม่ก้อง ฉะนั้นจึงได้แต่กำหนดเพียงเป็นเสียงหนักเทียบกับ ก จ ต ป ที่เป็นเสียงเบา) ภาษาเหนือก็ออกเสียงทำนองเดียวกัน

เพดานอ่อน <u>ค</u> – <u>ก</u> คาย – กาย์ คาง – กาง์ (ท.ญ) เคียว – เกี๊ยว (อีสาน)
คิ้ว – กิ้ว คำ – กำ คลื่ – กื้ (น.)

เพดานแข็ง <u>ฉ</u> <u>ช</u> – <u>จ</u> ชาย – จาย ชี้ – จี้ ช้าง – จ้าง ช่าง – จ้าง ชัง – จั๋ง(น.)
แฉะ – แจ๊ะ (น.)

ฟัน <u>ถ</u> <u>ท</u> – <u>ต</u> ทา – ตา ท้อง – ต้อง ที่ – ตี้ ทาง – ตาง เถอะ – เต๊อะ (น. ท.ญ.)

ริมฝีปาก <u>พ</u> – <u>ป</u> พ่อ – ป้อ พี่ – ปี้ เพื่อน (หมายถึงเพื่อนเขา ท.ญ หมายถึงเขา) –เป็น หรือ
พัง – ปัง พอง – ปอง

<u>พยัญชนะระเบิด ก ต ป ที่มี ร ควบ เป็น พ.เสียงหนัก ข ถ ผ</u>

เพดานอ่อน <u>กร</u> <u>กล</u> – <u>ข</u> <u>ค</u> เกรอะ – เขอะ กรอบ – ขอบ กรอบแกรบ – ขอบแขบ
(อีสาน) ข้าวเกรียบ – เข้าแคบ เกรียม – แค่ม (ท.ญ.)
กรน – ขน (น. ท.ญ) กรง – ขง โกรธ – โขด
กราบ – ขาบ ขี้กลาก – ขี้ขาก แกล้ง – แข้ง (น.)

ฟัน <u>ตร</u> – ถ ท ตรา – ถา

ริมฝีปาก <u>ปร</u> <u>ปล</u> – <u>ผ</u> <u>พ</u> เปรต – ผีเผด เปราะ – ผ่อย (ท.ญ. น. อีสาน)
เปรียบ – เผียบ โปรด – โผด ปรากฏ – ผากด (น. อีสาน)
แปรง – แผง แปร – แผ มะปราง – มะผาง (อีสาน)
ประจาน – ผะจ๋าน ประทุน – ผะตื้น โปรย – ผุย เปรอะ –
เพอะ (น.) เปลี่ยน – เผี่ยน (อีสาน)

ค. <u>พยัญชนะระเบิดเสียงหนัก กับ ห ฮ หรือ พ.นาสิก</u>

<u>ห</u> – <u>ข</u> หนทาง – ขุนตาง หา – ขา หิ่งห้อย – แม่งติ้ง หิ้ง – เค้ง (พ่าเก่)
แห – แข (พ่าเก่ อีสาน)

<u>ข</u> <u>ค</u> – <u>ห</u> คาข่าย – ห่าย ขื่น – ฮื่น (ท.ญ. น.) ค้างคาว – ฮุ้งคาว ของใคร –
หองไผ (น.) แคบ – ฮิบ คีบ – ฮิบ ครอบ – โห่ม ตะครุบ –
โฮ้บ (พ่าเก่) มะขาม – มะหาม เคียง – เฮียง (ภูไท ชาวภูไทมัก–

ออกเสียง ข ค เป็น ห ฮ)

กร ก – ห ฮ ไกรียม – แห้ม (น.) กำมะหยี่ – ฮำมะหยี่ (อีสาน)

พร – ห ฮ แพร – แฮ (น. อีสาน)

ค – ง เค้า – เง้า โค้ง – โง้ง แขกคอก – แขนง่อก หลังค่อม – หลังง่อม (อีสาน) คล้าย – ง้าย ข่าวคราว – ข่าวเง้า (ท.ญ.– พ่าเก่)

ง. พ.นาสิก กับ ห ฮ และอื่น ๆ

ง – ห ฮ เหงื่อ – เห่อ เหงือก – เฮิ้ก หงอน – หอน หงาย – หาย แหงน – แหน (ท ญ. พ่าเก่) งาะ – เฮาะ (ภาษาภาคใต้บางถิ่นออกเสียง ง เป็น ฮ) และยังมีคำ งวง – ฮวง งับ – หับ (อีสาน)

ย – ง เยี่ยว – เงี่ยว ได้ยิน – งิน (น. ท.ญ. พ่าเก่ งินหมายว่ารู้สึกได้ด้วย)

จ. พยัญชนะระเบิด กับ พ นาสิก และอื่น ๆ

ว – ง วุ้น – งุ้น (น.) เมื่อวาน – มะง้า (พ่าเก่) เม่อวา (ท.ญ)

ริมฝีปาก บ – ม – ว บ้าน – ม่าน หรือ ว่าน บอก – หมอก หรือ หะอก (ไทยใหญ่ในรัฐชานใต้ ออกเสียง บ เป็น ว ส่วนชานเหนือ ออกเสียง บ เป็น ว)

ด – น – ล ดี – นี้ – หลี แดง – แน้ง – แหลง ดำ – น้ำ – หล่ำ เดือน – เนิ้น – เหลิน (ภาษาพ่าเก่ และคำที่ออกเสียง ด เป็น น ส่วนไทยใหญ่ออกเสียง ด เป็น ล)

ท – ท – น สะเทือน – สะเนือน (อีสาน) ชะหนั่น (พ่าเก่) เต็ก – เหน็ก (อีสาน แปลว่า ภูดไว้)

2 พยัญชนะเสียดแทรก

1. เสียดแทรก กับพยัญชนะระเบิด

ฟ ฟ – ผ พ ไฟ – ไพ ฟ้า – พะ (ไทยใหญ่ไม่มีเสียง ฝ ฟ)

ฝ พ – ป ฟัก – หมากปั๊ก เฝ้า – เป้อ–อ (ท.ญ)

ฝ พ – ข ว ฝา – ขวา ฝัน – ขวัญ (ต.)

ฝ พ – ต ร เฟื้อย – เตรือย (ต.)

ฉ ช – ถ เฉลี่ย – เถลี่ย (อีสาน)

ช – ก ชะลอม – กะลอม (อีสาน)

ก ร – ส ข กรวย – สวย (น.) ซวย (อีสาน)

ต ร – ส ข ตรวน – ซวน ไม้ตรี – ไม่ซี ตรัง – ซัง (ภาษาภาคใต้บางถิ่นมีสงขลา เป็นต้น)

(เสียงคล้าย th)

2. พยัญชนะกึ่งเสียดแทรกกับพยัญชนะเสียดแทรก

ฉ ช – ส ซ ฉีก – สีก ฉีด – ซีด ฉก – ซัก ใช้หนี้ – ซ่ายหนี้ (ท.ญ)

ใช่ – ไซ่ ชาย – ซาย (อีสาน)ออกเสียง ช เป็น ซ)

3. พยัญชนะเสียดแทรก กับ ห ฮ

ส ซ – ห ฮ สูด – หูด (ท.ญ. พ่าเก่) สูบ – หูบ (น.)

2. พยัญชนะที่มีที่เกิดต่างกัน

1. พยัญชนะระเบิดด้วยกัน

(เพดานอ่อน – เพดานแข็ง)

ก กร – ต ถ กรอง – ตองน้ำ กรุย – ตุย ตะแกรง – กะแตง ตะกร้า – กะต่า

กำยาน – ตำยาน เกรอะ – เตอะ (เข่าปุ้น)(อีสาน)

กรอง – ถอง (ท.ญ) ถลอง (น้ำ) (น.)

ก – จ กงไก้ – จ่งโจ๊ (อีสาน)

ก ตร – ก ตะโพก – กะโพก ตรวน – กวน (อีสาน)

(ฟัน – ริมฝีปาก)

ด – บ ดี (ของคน) – บี สะดือ – สายบือ (อีสาน) เดือน – เบิ้น (ไทยขาว)

(ริมฝีปาก – เพดานอ่าน)

พ – ก ข้าวโพด – เข่าโคด พูน (อย่างพูนถนน) – กูน (อีสาน)

2. พยัญชนะเสียดแทรกกับพยัญชนะระเบิด

ส – ถ ส่อง – ถ่อง สั่ง (น้ำมูก) – ถั่ง (ท.ญ) กระสุน – กะถุน (อีสาน)

ส – ก สะเทิน – กะเทิน สะเดา – กะเดา (อีสาน)

ส – ค เสลี่ยง – เคลี่ยง เสลด – เคลด (อีสาน)

ส ช – จ ซึม – จึ๊ม ซอก – จ๊อก (น. ท.ญ)

ท – ส ตกตะลึง – ตกสะลึ้ง (น.)

ถ – ส ถนัด – สนัด (อีสาน ต.)

ช – ส ช เชมน – เสมน แช่ง – เส็ง (อีสาน) ชมับ – ชะแมบ

ชมอม – ชะหมอม เชมน – ชะแหมน (พ่าเก่)

5. พยัญชนะเหลว กับ ห ฮ และอื่น ๆ

ร – ห ฮ รัก – ฮัก ราก – ฮาก (ภาษาไทยใหญ่ และในเครือไทยใหญ่ ภาษาเหนือ และอีสาน ออกเสียง ร เป็น ห ฮ)

ร ล – เอ เรอ – เออ แล่น – แอ่น เล่น – เอ้น (ท.ญ)

ล – ย เล็ง – เย้ง เลียงผา – เยิ้ง (ท.ญ)

ส ล – น ตำรวจ – ตำหนวด (น. อีสาน) ตำลึง – ตำนิน (อีสาน)

ล – ม ลื่น – มื่น ลืมตา – มืนตา แลบลิ้น – แม่บลิ่น ฟ้าแลบ – พะแม่บ (น. ท.ญ) สำลัก – สะมัก (น.) เล็น – มิ้น (พ่าเก่)

ม ล – ม เมลินตา – ลืมตา เมลือก – เมือก เมลิ้น – ลิ้น เมื่อย – เมลื่อย(ต.)

พยัญชนะตัวสะกด

1. มีตัวสะกดและไม่มี

แบมือ – แปนมือ (น. อีสาน พ่าเก่) เฟะ – แฟด (น.) ยุ – ยุก (พ่าเก่) ยุ – ยุก(ต.) เลื่อย – เหล่อ (พ่าเก่ ท.ญ) เลื่อ (น.) เคือยไก่ – เล้อไก่ ลูบ – หลู่ หลิวตา – หลี่ตา (พ่าเก่) เมื่อวาน – มะง้า (พ่าเก่ เม่อว้า (ท.ญ) วันวา (น.) แต่วา (ต.) มะรืน – เม่อฮื้อ (พ่าเก่ ท.ญ) วันฮื้อ (น.) ตอฮื้อ (ต.) วานซืน – แต่ซือ (ต.) ชัด – ซะ (ต.)

ภาษาไทยขาวกับภาคใต้บางถิ่นออกเสียง ก สะกดเป็นเสียงกร่อน โดยเฉพาะสระเสียงยาว เช่น ปีก – ปี๊ะ หมวก – โมะ

2. พยัญชนะตัวสะกดต่างกันเป็นพยัญชนะที่เกิดเดียวกัน

ก – ง อกไก่ – โอ๊งไก่ (พ่าเก่) ซอก – ซอง (ต.)

ง – ก พรุ่งนี้ – เม่อพุก (ท.ญ. พ่าเก่) วันพุก (น.) มะฮุก (ดำคี่) ต่อโผรก(ต.)

3. พยัญชนะสะกดต่างกันเป็นพยัญชนะที่มีที่เกิดต่างกัน

ก – บ คุกเข่า – คุบเข่า (ท.ญ) คุบเค้า (พ่าเก่) หมวก – โม้บ (พ่าเก่) ยาก – หยาบ (ท.ญ. พ่าเก่) สัก – สับ (สับหมึก น.) สะบัก – บับ (ต.)

บ – ก เหลือบ – เหลิก (ท.ญ) โต๊เลิ้ก (พ่าเก่) นอนหลับ – นอนนัก (พ่าเก่)

ด – ก ตัวคืด – คืก (น.) กะคืก (อีสาน) คืก (พ่าเก่ ท.ญ) เอ็ด – เอ็ก (น.–ท.ญ) ชัด – ชัก (พ่าเก่)

ก – ด พราก – ผาด (ท.ญ. พ่าเก่)

บ – ด หีบ – หีด เหลือบ – เหือด เสียบ – เสียด (น.) ลูกเห็บ – มะเอ็ด (พ่าเก่) เป็นเหน็บ – เป่นเน็ด (ท.ญ. พ่าเก่) แลบลิ้น – แมดลิ่น(ไทยขาว)

ง – น จืดจาง – จุดจ่าน (พ่าเก่)

น – ง สิ้น – สิ่ง (พ่าเก่) เซ่ง (ท.ญ) เสี้ยง (น.) โหร – โหง (พ่าเก่)

ง – ม พุง – ปุ่ม (พ่าเก่) ปุ่ม (ท.ญ) พอง – พอม (อย่างถูกน้ำร้อน ต.)

ม – น ผ้าเจียม – ผ้าเจี๊ยน (น.)

ม – บ แอ้ม – แอบ อย่างอิงแอบ (น.)

บ – ม ยุบ – โย่ม (พ่าเก่)

2. <u>การกลายเสียงสูงต่ำ</u>

คำของภาษาที่ไม่มีระบบเสียงสูงต่ำ เมื่อมาอยู่ในภาษาที่มีระบบเสียงสูงต่ำ เสียงของคำนั้น ๆ จะกลายไปไม่อาจกำหนดแน่นอนได้ เช่น คำอังกฤษ Johnson - จอนซั่น หรือจอนสัน technique - เทคนิค หรือเทคหนิค New York - นิวยอร์ค หรือนิวหยอก กระจิริดหรือกระจิริด ว่าจาก kechil ของมลายูแปลว่า เล็ก ส่วนภาษาที่มีเสียงสูงต่ำ เสียงมักจะต่างกันไปเป็นระบบ คือเสียงหนึ่งของภาษาหนึ่งอาจเทียบได้กับเสียงอีกเสียงหนึ่งของอีกภาษาหนึ่งแทนทุกคำไป จนอาจจะคาดคะเนล่วงหน้าได้ จะมียกเว้นก็มีเพียงส่วนน้อย

<u>คำภาษาชวา มลายูที่ออกเสียงเป็นเสียงสามัญ เป็นเสียงจัตวาในไทย</u> ได้แก่ burong (นก) - บุหรง bunga - บุหงา (ดอกไม้) bulan - บุหลัน(เดือน) taman (สวน) - สตาหมัน (แปลตามศัพท์ คือสวนแห่งหนึ่ง) tunang - ตุนาหงัน (หมั้น) jiwa - ยิหวา (จากชีวา ส.) dewa - เดหวา (เทวดา) bela - เบหลา (ฆ่าตัวตาย) sungai - สุไหง (ชื่อแปลว่าแม่น้ำ) ถ้าคำใดเป็นพยัญชนะเสียงกลาง สูง หรือต่ำคู่มักไม่เปลี่ยน เช่น bukit - บูกิต (ชื่อแปลว่า ภูเขา) padang - ปะดัง (ชื่อแปลว่า นา) แต่ที่เป็นเสียงต่ำเดียวแล้วเสียงไม่เปลี่ยนเป็นเสียงจัตวาก็มี เช่น nori - โนรี (นกแก้ว) karang - กะรัง ปะการัง (หินงอกใต้น้ำ)

ที่จริงภาษาชวามลายูเป็นภาษาที่ไม่มีระบบเสียงสูงต่ำ แต่ที่เราออกเสียงสูงต่ำต่างกันไปดังกล่าวนั้นหาใช่กลายไปเองโดยตรงไม่หากแต่กล่าวว่าคำเหล่านี้ได้ผ่านภาษาใดมา จึงเป็นอันว่าคำเหล่านี้ได้กลายเสียงมาก่อนแล้ว

<u>เสียงสูงต่ำในภาษาถิ่นต่างกันอาจเทียบกันได้เป็นระบบ</u> ดังนี้

<u>เสียงสามัญ</u> - จัตวา
- ตรี
- โท
- สามัญท้ายเอก
- สามัญท้ายโท
- สามัญท้ายตรี
- สามัญท้ายจัตวา

<u>เสียงเอก</u> - เอก
- ตรี
- จัตวา

<u>เสียงโท</u> - โท
- เอก
- เอกที่ท้ายเสียงมีเสียงหยุดในคอ (glottal stop)
- ตรี
- จัตวา
- สามัญท้ายเสียงตรี
- สามัญท้ายเสียงโท

<u>เสียงตรี</u> - โท
- เอก

<u>เสียงจัตวา</u> - จัตวา
- เอก
- ตรี
- ตรีท้ายจัตวา
- โท

ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. ก.ห. <u>เสียงสามัญ</u> – <u>เสียงจัตวา</u> (น. ห.ญ.โดยเฉพาะพยัญชนะกลางและต่ำคู่) เช่น กา – กา ตาย – ตาย ปลา – ปา คี่ – หลี่ บาง – หมาง หรือหวาง ใน ห.ญ.

– <u>เสียงตรี</u> (พ่าเก่) เช่น กา – กา ตาย – ตาย คี่ – นี่ บาง – บ้าง

– <u>เสียงโท</u> (คำตี่) เช่น กา – กา ตาย – ตาย คี่ – นี่ บาง – บ่าง

– <u>เสียงสามัญท้ายโท</u> (อ่ายตอน) ควาย – คาย วัว – วู่ คน – กุ้น

– <u>เสียงสามัญท้ายตรี</u> (ห.ญ. เฉพาะพยัญชนะต่ำเดี่ยว เช่น มา – ม้า วาย – วาย งา – ง้า นา – น้า ลาย – ล้าย

2. <u>เสียงเอก</u> – <u>เสียงเอก</u> (น. ห.ญ. เฉพาะที่เป็นสระเสียงยาวคำตายและคำเป็น) เช่น ปีก – ปีก ปาก – ปาก สอก – สอก ตาก – ตาก ไก่ – ไก่ ไข่ – ไข่ ไต่ – ไต่

– <u>เสียงตรี</u> (น. ห.ญ. เฉพาะที่เป็นสระเสียงสั้นคำตาย) เช่น ปัก – ปัก หลัก – ลัก หัก – ฮัก ขุด – คุด ตก – ตก สุก – สุก เกล็ด – เกด

– <u>เสียงสามัญท้ายตรี</u> (พ่าเก่) เช่น ตก – โตก ปัก – ปัก หลัก – ลัก (ภาษาใต้ว่าเป็นเสียงสามัญ เช่น ป่า – ปา แก่ – แก สงสัยว่าเป็นสามัญท้ายตรีเช่นเดียวกัน)

– <u>เสียงจัตวา</u> (ภาษาใต้และอ่ายตอน เฉพาะบางเสียง แต่บางเสียงคงเป็นเอกก็มี ตรีก็มี เช่น กัด – กัด ป่า – ป่า) เช่น ป่าเถื่อน – ป่าถิ่น (ที่รวมต้นไม้มาก ๆ) เป่าปี่ – เป่าปี่ หมาก – หมาก แขก – แขก ไก่ – ไก่ (ต้นเสียงคล้ายเสียงเอก ท้ายเสียงจึงเป็นเสียงจัตวา)

3. <u>เสียงโท</u> – <u>เสียงโท</u> (อ่ายตอน) เช่น ไหม้ – ไหม้ ป้า – ป้า หน้า – หน้า แป้ง – แป้ง

– เสียงเอก (อีสาน) เช่น ห้า – ห่า เข้ม – เข่ม ที่ – ถี่ ลิ้ม – หลิ้ม เชี่ย – เหี่ย

– เสียงเอก มีเสียงหยุดในคอ (glottal stop) (พ่าเก่) คำที่มีเสียงเช่นนี้ไม่มีเครื่องหมายในภาษาของเรา จึงใส่เลข 3 กำกับไว้ให้รู้ว่าออกเสียงอย่างไร) ไข้ – ไข่[3] ตื้น – ตื่น[3] เคร่ง (ตึง) เข่ง[3] ย่อ – หย่อ[3] (ยน) ว่าย – หว่าย[3] น่ำ หว่ายเฮือ (พายเรือ) หน้า – หน่า[3]

– <u>เสียงตรี</u> (ใต้) เช่น เฝ้า – เฝ้า รีด – นี้ด ป้าง(ม้าม) – ป้าง แห้ง – แฮ้ง

– <u>เสียงจัตวา</u> (ไทยขาว คำที่ และใต้บางคำ) เช่น ฟาก – ฟาก แฟบ – แฝบ ฟาด – ฟาด ขว้าด เพื่อน – เผือน พี่ – ผี ร่าน – หว้าน ราบ – หว้าบ วอกแวก – หว้อกแหว้ก เพรื่อ – เผลือ เชื่อด – เฉียด เบี้ย – เบี่ย ที่เป็นเสียงเอกในภาษาใต้ก็มี เช่น รวด – หรวด

– <u>เสียงสามัญท้ายตรี</u> (ใต้บางคำว่าเป็นเสียงสามัญที่จริงเป็นสามัญท้ายตรี) เช่น ปิ้ง – ปิง เปง ต้นเป้ง – แป้ง นั้น – ปัน ปลำ – ปลำ

– <u>เสียงสามัญท้ายโท</u> (น. ห.ญ) ไข้ – ไค่ หน้า – น้า นั่ง – นั่ง เครื่อง – เคิ่ง

4. <u>เสียงตรี</u> – <u>เสียงโท</u> (แทบทุกภาษาทั้ง น. ท.ญ. พ่าเก่ อีสานและใต้) เช่น น้อง – น่อง ม้า – ม่ะ ค้า – ก้า ช้าง – จ้าง ร้าง – ร่าง ไว้ – ไว่ ล้าง – ล่าง

– <u>เสียงเอก</u> (ภาษาใต้ บางคำ) เช่น ควัก – แขว๊ก เค้า – ข่าว กระชับ – ฉับ แค้น (ติดคอ คับแค้น) – แข่น พลิก – ผลิก ลบ – หล็อบ ฟัก – ผัก ย้อย – หย่อย วุ้น – หวุ่น

– <u>เสียงจัตวา</u> (ภาษาใต้ บางคำ) เช่น เม้น (เม้ม) – แหม็น

5. <u>เสียงจัตวา</u> – <u>เสียงจัตวา</u> (น. ท.ญ) เช่น ขาน – ขาน ถาม – ถาม ผา – ผา สาว – สาว หาย – หาย หวาย – หวาย หลาน – หลาน

– <u>เสียงตรี</u> (คำตี๋) หลาม – ล้าม เหมือง – เมื้อง หลังคา – ลั้งค่า สาว – ซ้าว หลาบ – ล้าบ ผม – พ้ม ถาม – ท้าม

– <u>เสียงเอก</u> (บางท้องถิ่นทางภาคกลาง) เช่น เขา – เข่า สอง – ส่อง หาง – ห่าง บางภาษาเช่นเหนือกับไทยใหญ่ เมื่อเข้าประโยคก็ออกเสียงเป็นเอก เช่น หวาน – หว่าน หลี – หลี่

– <u>เสียงโท</u> (ภาษาใต้ บางคำ) เช่น โฉม – โช่ม ไฉไล – ใช่ไล

การกลายเสียงดังกล่าวข้างต้นถือได้ว่าเป็นการกลายโดยไม่เจตนา แม้จะพยายามออกเสียงให้ตรงตามเสียงเดิมหรือเสียงถิ่นอื่น ภาษาอื่น แต่ถ้าหากเป็นเสียงที่ไม่มีในระบบเสียงภาษาของตน เสียงย่อมผิดเพี้ยนกลายไปได้ ส่วนเสียงที่ต่างก็มีใช้แต่ยังออกเสียงต่างกัน โดยเฉพาะภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ ที่ยกมาเทียบไว้นั้น ต้องถือว่าต่างคนต่างเลือกออกเสียงตามถนัดหรือตามความพอใจ

แต่ถ้าจะหา<u>สาเหตุของการกลายเสียง</u> จะเห็นว่าส่วนใหญ่มักเป็นไปเพื่อ<u>สงวนแรงในการออกเสียง</u> (saving of efforts) เพราะเสียงต่างถิ่นที่ไม่มีในระบบเสียงภาษาของตน ย่อมทำให้เหนื่อยเหนื่อยในการออกเสียงเป็นธรรมดา ฉะนั้นจึงต้องนึกถึงความสะดวกสบายในการออกเสียงไว้ก่อน บางทีเสียงก็กลายไปเองเพราะอวัยวะออกเสียง ออกเสียงนั้น ๆ ไม่ถนัด แต่บางทีก็เป็นเจตนาของผู้พูดที่เปลี่ยนแปลงให้ออกเสียงได้สะดวกและฟังไพเราะ

การกลายเสียงโดยไม่เจตนานอกจากการกลายเสียงสระ พยัญชนะและเสียงสูงต่ำดังกล่าวแล้ว ก็ยังอาจกลายไปในลักษณะอื่น ๆ อีก ดังนี้

<u>การกลมกลืนเสียง</u> คือการออกเสียงพยัญชนะที่มีที่เกิดต่างกันให้เป็นเสียงที่มีที่เกิดแห่งเดียวกัน เวลาออกเสียงจะได้ไม่ต้องเปลี่ยนสภาพของลิ้นหรือริมฝีปากกลับไปมา จะเห็นได้จากการที่พยัญชนะประสมของสันสกฤตกลมกลืนเสียงเป็นพยัญชนะซ้อนในบาลี เช่น ฏก เป็น ฏก ได้แก่คำ สฏการ เป็น สฏการ และ ฏต เป็น ฏต เช่น ภฏติ เป็น ภฏติ

ส่วนภาษาไทยมีคำ <u>กังโค้ง</u> หรือ <u>โกังโค้ง</u> ซึ่งเชื่อว่าคงจะมาจาก <u>กัมโค้ง</u> เวลาออกเสียง กัม ต้องหุบปากเพื่อออกเสียงแม่กม แล้วต้องอ้าปากเพื่อออกเสียง ค ในคำ โค้ง ซึ่งมีที่เกิดที่เพดานอ่อน การออกเสียงคงไม่สะดวกสบายเท่ากับออกเสียง ง ซึ่งมีที่เกิดแห่งเดียวกับ ค

บางทีเสียงที่อยู่ใกล้กันเป็นพยัญชนะเสียงเบากับ ห เสียงก็อาจจะกลมกลืนกลายเป็นพยัญชนะเสียงหนักได้ เช่น คำ<u>หนวกหู</u> มักพูดเป็น <u>หนวกขู</u> <u>ผักโหม</u> เป็น <u>ผักโฮม</u> หรือ <u>ผักชม</u>

ยังมีคำอื่น ๆ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการกลมกลืนเสียง บางคำคำท้ายขึ้นต้นด้วยสระ เสียงสระจะกลายเป็นเสียงพยัญชนะตัวสะกดของคำต้น เช่น วันอังคาร เป็น วันนังคาร สิบเอ็ด เป็น สิบเบ็ด แต่คำท้ายที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะกลมกลืนเสียงตามพยัญชนะตัวสะกดของคำต้น เช่น อย่างนี้ เป็น อย่างงี้ อย่างนั้น เป็นอย่างงั้น อย่างโน้น เป็น อย่างโง้น อย่างไหน เป็น อย่างไหง (แต่คำเหล่านี้ถือว่าใช้เฉพาะภาษาปาก ไม่ได้ใช้ในภาษาหนังสือหรือภาษาพูดอย่างเป็นงานเป็นการ)

คำที่มี ร ล ควบ และมีคำในภาษาอื่นแยกคำนั้นใช้เป็น 2 เสียง เช่น

ภาษาใต้ เมลือก ภาษากลางมีใช้ทั้ง เมือก กับ เลือก
" เมลื่อย " " เมื่อย " เลื่อย (มีใช้แต่ในคำเลื่อยลา)
" เมลิ่นตา " ใช้ ลืมตา ภาษาไทยใหญ่ใช้ มิ่นตา

ภาษากลาง แมลง และยังมีใช้ทั้ง แมง กับ แลง } คำทั้งสองนี้ถึงจะความหมายเดียวกัน แต่ก็แยกใช้
" เมลีด " เมีด " เลีด } ต่าง ๆ กัน

คำเช่นนี้อาจถือว่าเป็นคำที่กลมกลืนเสียง โดยออกเสียงคำสองคำที่ขึ้นต้นด้วย ม กับ ล ให้กลมกลืนกันเป็นคำคำเดียวกันที่ขึ้นต้นด้วย มล แต่โดยนัยกลับกันพยัญชนะควบกล้ำ มล ในคำเหล่านั้นอาจเป็นลักษณะดั้งเดิม แล้วมากลายเสียงในถิ่นต่าง ๆ บางถิ่นออกเสียง ม บางถิ่นออกเสียง ล แต่บางคำภาษาภาคกลางมีคำที่มีทั้ง มล ม และ ล ดังตัวอย่างข้างต้น

<u>การลงสระหน้าคำเพื่อให้ออกเสียงสะดวกหรือบางทีเพื่อผ่อนเสียง</u> ทำให้คำนั้น ๆ มีเสียงหนักบ้างเบาบ้าง ไม่หนักเสียทุกพยางค์ไป สระที่ลงหน้าคำนี้โดยมากเป็นสระอิ สระอา เช่นที่ชาวอีสานเรียก พ่อแม่ ว่า อิพ่อ อิแม่ หรือชาวเหนือเรียก อิป้อ อิแม่ ถึงจะออกเสียงเป็นอีกีหาถือเป็นคำหยาบไม่ คำอื่นายของภาษาเหนือหมายว่า คุณ ถือเป็นคำยกย่องด้วยซ้ำไป ภาษาอ่ายตอนใช้ <u>อะ</u> หน้าชื่อหน้าคำเรียกเครือญาติ เช่น อะป้า อะปี้ อะแด้ง (คุณป้า คุณพี่ แม่แดง) ภาษาพ่าเก่ใช้ อ่าย๊ (อ้าย) กับ อี๊ (อี) นำหน้าคำที่เป็นชื่อสัตว์บางประเภท คือ อ่ายช้าง (กิ้งก่า) อ่าย๊เหลิม (จิ้งเหลน) อ่าย๊เก่ง (จิ้งเหลนพันธุ์หนึ่ง) อี๊ตอบหน่า๊ (ตัวนางอาย) โน่กอี๊น้ำน้าง ชื่อนกชนิดหนึ่งตัวคำต่าง คือต่างคำ ๆ ขาว ๆ

คำอิรม (ชื่อหอย) อิเห็น อิแร้ง อิกา อิเหยี่ยว อิแอ่น อิเก้ง ตลอดไปจนถึงเครื่องใช้บางอย่าง คือ อิโต้ อิจู้ (เครื่องดักปลา) อิเป็ด (ชื่อเรือชนิดหนึ่ง) อิโปง (ชื่อเรือชนิดหนึ่งคล้ายเรือชะล่า) อิ ที่อยู่หน้าชื่อก็คงจะคิดมาเพื่อประโยชน์ทางการออกเสียงมากกว่าเหตุอื่น

<u>การแทรกเสียงสระ</u> คือการเพิ่มสระแทรกลงระหว่างพยัญชนะ โดยเฉพาะพยัญชนะประสมตามธรรมดาพยัญชนะประสมซึ่งคือพยัญชนะมาด้วยกันสองเสียงหรือสามเสียง พยัญชนะต้นเสียงแรกหรือเสียงที่สองไม่มีเสียงสระเกาะ เมื่อออกเสียงจึงออกเสียงกล้ำไปกับพยัญชนะตัวต่อไปที่มากับเสียงสระ ภาษาที่มีพยัญชนะเช่นนี้ใช้โดยเฉพาะภาษาสันสกฤต ภาษาอังกฤษและเขมร การออกเสียงพยัญชนะประสมย่อมไม่ยากลำบาก แต่ภาษาที่ไม่มีพยัญชนะประสมย่อมออกเสียงให้กล้ำกันไปได้ยาก ดังนั้นจึงออกเสียงพยัญชนะที่ไม่มีสระเกาะ ให้มีเสียงสระเสียโดยการแทรกสระจะได้ออกเสียงให้เต็มเสียงกลายเป็นอีกพยางค์หนึ่ง ทำให้ออกเสียงได้ง่ายขึ้น เช่น /ลงไป

brandy เป็นบรั่นดี (เสียงเป็นบะหรั่นดี)(อังกฤษ)

saffron เป็นหญ้าสรั่น (สะหรั่น) หรือหญ้าฝรั่น (ฝะหรั่น)(เปอร์เซีย)

กลำพาก่ (ออกเสียง กลำ เปียก) เป็น กลัมพัก (กะลำพัก) (เขมร) เป็นชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง)

โขมจ (โคมจ) เป็น โขมก (ขะโหมก) (ข.แปลว่า ผี)

ฆบาล (ฆบัล) เป็น กะบัน (ข.แปลว่า ครก)

สวสฺติ เป็น สะหวัดดี (ส.แปลว่า จงอยู่ดี)

สมร เป็น สะหมอน (ส.แปลว่า จำได้ระลึกถึง)

พยัญชนะเสียงหนักทั้งเสียงก้องและไม่ก้อง บางทีก็มีการแทรกเสียงสระระหว่างพยัญชนะเสียงเบากับเสียง ห เพื่อแยกเสียงให้ออกเสียงได้ถนัดขึ้น ดังจะเห็นในคำมลายูที่ได้จากสันสกฤต

สันสกฤตมีพยัญชนะเสียงหนัก เมื่อมลายูยืมมาใช้มักจะแทรกเสียงสระ โดยมากเป็นสระอะ ได้แก่

phala (ผล) เป็น pahala dīrghāyu. (ทีรฆายุ – อายุยืนยาว) เป็น dirgahayu

bhāṣā (ภาษา) เป็น bahasa bhaya (ภยะ-ภัย) เป็น bahaya

bhāgi (การแบ่งส่วน) เป็น bahagi bhāra (น้ำหนัก) เป็น bahara

<u>การแทรกเสียงพยัญชนะ</u> แยกออกเป็น

<u>แทรกอัทธสระ</u>

ก. <u>อัทธสระ คือพยัญชนะที่เนื่องมาจากสระ ได้แก่ ย ว</u> มักแทรกเสียง ย หรือ ว ท้ายเสียงสระที่เป็นที่มาของเสียงทั้งสอง คือ ย มักแทรกท้ายเสียง ไอ เอ หรืออิ ที่เป็นเสียงสระหน้า และ ย ก็ได้มาเนื่องด้วยสระหน้านี้ ส่วน ว ก็แทรกท้ายเสียง เอา โอ หรืออุ ที่เป็นเสียงสระหลังที่มาของ ว ดังเช่น

ส. ไอราวณ ตัดท้ายศัพท์เป็น ไอรา แทรกเสียง ย เป็น ไอยรา (ไอยะรา)

ส. ไกเกยี เป็น ไกยเกศี (ไกยะเกสี)

ส. กฤติ กฤติ + อาคม เป็น กฤติยาคม ตามธรรมดาเมื่อคำที่ลงท้ายด้วย อิ สนธิกับคำอื่นไม่ว่าจะขึ้นต้นด้วยสระใด อิ จะต้องกลายเป็น ย และเมื่อเข้าสนธิแล้ว อิ ก็จะหายไป แต่ในกรณี กฤติยาคม อิไม่หายไปจึงถือเป็นการแทรก ย

ส. เสาคนธ สุคนธ เป็น เสาวคนธ์ หรือสุวคนธ์ (กลิ่นหอม)

โสภา โศภา เป็น เสาวภา

ข. <u>แทรกนิคหิต คือ พยัญชนะนาสิกที่มีที่เกิดแห่งเดียวกับพยัญชนะ</u> ที่มาข้างหน้าหรือข้างหลังคำบางคำเสียงชวนให้แทรกเสียงนิคหิต ซึ่งจะช่วยทำให้เสียงของพยางค์หน้ากับพยางค์หลังเชื่อมเป็นเสียงเดียวกันไม่ขาดหายจากกัน เช่น

บ.ส. มกุฎ เป็น มํกุฎ – แทรก <u>ง</u> แทนนิคหิต เป็น มงกุฎ

มกร เป็น มํกร – แทรก <u>ง</u> แทนนิคหิต เป็น มังกร

สวาสยาย เป็น สํวสยาย แทรก <u>ง</u> แทนนิคหิต เป็น สังวัสยาย

กโปล (แก้ม ใช้ในคำประพันธ์) เป็น กํโบล แทรก ม แทนนิคหิตเป็น กัมโบล

ค. <u>แทรก ร</u> (เราออกเสียง ร เป็น น (ไม่ใช่ ร รัว) จึงเท่ากับแทรก น นั่นเอง)ได้แก่

มายา เป็น มา<u>ร</u>ยา มาตา เป็น มารดา

<u>การแทรกเสียงเพื่อให้เสียงลื่นไป</u> คือการแทรกเสียงพยัญชนะเพื่อให้พยัญชนะนั้นเชื่อมพยางค์ต้นกับท้าย หรือคำต้นกับคำท้ายให้เสียงเนื่องกันไปเป็นคำเดียวกันไม่ขาดหายจากกัน

พยัญชนะที่แทรกนี้บางทีเป็นพยัญชนะตัวสะกดของคำต้นหรือพยางค์ต้นนั่นเอง เช่น

สา<u>มะ</u>ลอ (ชื่อขนุน) กล่าวว่ามาจากคำ สล (ออกเสียงซ็อมลอ) ของเขมรแปลว่า แกง

และ <u>มะ</u> ก็คือตัวสะกดของ ซ็อม นั่นเอง

ส้ม<u>มะ</u>ลิ้ม มะก็ได้มาจาก ม ตัวสะกดของคำ ส้ม

หกกะโล่ ก ก็ว่าเป็นตัวสะกดของ ก แต่เสียงออกเป็น ค ไปเสีย

แต่บางทีพยัญชนะตัวสะกดไม่อาจออกเสียง และใช้แทรกเสียงดังกล่าวได้ จำต้องหาพยัญชนะอื่นมาช่วยแทรกก็มี โดยมากเป็นคำที่มีที่เกิดแห่งเดียวกัน เช่น

ซังตาย มี กะ แทรกเป็น ซังกะตาย

บาดยัก มี ทะ แทรกเป็น บาดทะยัก (ดูหนังสือลักษณะภาษาไทย)

การแบ่งคำผิด คนไทยชอบใช้คำน้อยพยางค์ คำใดมีมากพยางค์มักจะทอนเสียงลงด้วยการตัดพยางค์บางพยางค์เสีย ในการตัดพยางค์หรือตัดคำนั้น บางทีก็ตัดผิด ส่วนท้ายของคำต้นหรือพยางค์ต้น ติดมาอยู่ที่ต้นคำของคำหลังหรือพยางค์หลังด้วย ดังเช่น

คำที่มีกระนำหน้า และเป็นชื่อนก ชื่อผัก หรือสิ่งที่มีลักษณะกลม ได้แก่ กระจอก กระจิบ กระจาบ กระยาง กระโฒ(ชื่อผัก)และกระคุม กระ นั้นตกแต่งมาจาก กะ ซึ่งคงจะเป็นตัวสะกดของคำนก ผัก และลูก ที่ตัดผิดติดมาอยู่ต้นคำท้าย เช่น นกจอก นกยาง ลูกคุม ผักโฒ ตัดมาเป็น กจอก และกระจอก กยางและกระยาง กคุมและกระคุม กโฒและกระโฒ

คำภาษาภาคใต้มีหลายคำที่มี ม อยู่หน้าคำ ก็น่าจะเป็นเพราะแบ่งคำผิด ม ที่เป็นตัวสะกดของคำหน้า จึงติดมาเป็นพยัญชนะต้นของคำหลัง ได้แก่

มรณ จาก คำรณ หรือ คัมรณ ม ท้าย คัม ติดมากับ รณ ด้วย

มรับ จาก สำรับ หรือ สัมรับ ม ท้าย สัม ติดมากับ รับ ด้วย

มไร จาก กำไร หรือ กัมไร ม ท้าย กัม ติดมากับ ไร ด้วย

คำ กัญษัย ก ติดมาหน้าคำกษัย เพราะตัดผิดจากชีวิตกษัย ที่แปลว่า สิ้นชีวิต เมื่อตัดแล้วกษัยที่มี ก นำหน้า ควรจะแปลตามความหมายเดิมว่า สิ้น ก็กลายเป็นสิ้นชีวิตด้วย

คำ ณรงค์ ณ ติดมาหน้าคำ รงค์ เพราะตัดผิดจาก รณรงค์ ที่แปลว่า สนามรบ เมื่อตัดผิดมี ณ หน้า รงค์ รงค์ที่แปลเพียง สนาม ก็กลายมาหมายว่า รบไป

คำทั้งสองข้างต้น ตัดผิดเพื่อประโยชน์ทางการสัมพันธ์ด้วย ดังนั้นจึงถือเป็นการกลายเสียงโดยเจตนาได้ด้วย

พยางค์บางพยางค์หายไป อาจเป็นหน้าศัพท์ กลางศัพท์หรือท้ายศัพท์ บางทีเป็นเพราะการเน้นเสียงที่พยางค์หนึ่ง และไม่เน้นที่อีกพยางค์หนึ่ง พยางค์ที่ออกเสียงไม่เน้นย่อมจะหายไปได้โดยง่าย ไม่ว่าจะจงใจหรือไม่ก็ตาม เช่นอาจหายไปที่หน้าคำ กลางคำหรือท้ายคำก็ได้ ดังเช่น พยายาม พูดกันเป็นพยาม พยาบาลเป็นพบาล เสียง ร หายไปก็มีเช่น อรวรรณ พูดเป็น ออ–วัน ส่วนที่ ร ควบหายไปอาจเป็นเพราะความเกียจคร้านในการออกเสียงควบ

คำบาลีสันสกฤตที่มีเสียงแยกพยางค์ แต่กลับมารวบพยางค์กลายเป็นเสียงควบกล้ำในภาษาไทยก็นับว่าทำให้พยางค์หายไปได้เหมือนกันดังคำ

ครุฑ (คะรุคะ) เป็น ครุด ภรต (ภะระคะ) เป็น พรต ครุ (คะรุ) เป็น ครู

เทวนาครี (เทวะนาคะรี) เป็น เทวนาครี ปริญญา เป็น ปรีญา

<u>การสับเสียง</u> คือการที่เสียงควรจะออกก่อนมาออกภายหลัง และเสียงที่ควรจะออกภายหลังกลับมาออกก่อน ได้แก่คำ มะละกอ เรียกว่า ลำมะกอ ภาษาอีสานมีคำที่สับเสียงเช่นนี้ คือ ตะกร้า เป็น กะต่า ตะกรุด เป็น กะตุด

การกลายเสียงลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ถือเป็น<u>การกลายเสียงโดยไม่เจตนา</u> <u>ส่วนการกลายเสียงโดยเจตนา</u>นั้น มักเป็นไปในทางภาษาหนังสือมากกว่าภาษาพูด ทั้งนี้เพื่อให้ฟังไพเราะยิ่งกว่าเพื่อความสะดวกสบายในการออกเสียงประการหนึ่ง หรือให้มีความหมายเป็นที่เข้าใจอีกประการหนึ่ง บางทีก็เป็นเพราะเข้าใจผิดทำให้เสียงเปลี่ยนแปลงผิดไป และก็มีลักษณะต่าง ๆ เช่นเดียวกัน

<u>การกลายเสียงโดยเจตนา</u> มีลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. <u>การลากเข้าความ</u> คือการเปลี่ยนแปลงเสียงของคำต่างถิ่นต่างภาษาที่แปลความหมายไม่ออก ให้มีเสียงเป็นคำที่มีความหมายแปลได้ในภาษาของตน ดังเช่น

<u>แบหลา</u> ที่เรามาหมายว่าฆ่าตัวตาย หรือบางทีก็ตายดังปรากฏในหนังสืออิเหนา เป็นคำกลายเสียงจาก bela ในภาษามลายู ที่แปลว่าแก้แค้นอย่างเลือดล้างเลือด หรือพลีชีพอย่างโดดเข้ากองไฟตายแบบทำพิธีสตี <u>เบลา</u> กลายเป็น <u>แบหลา</u> ทำให้เห็นลักษณะของคนตายที่นอนแผ่ ทั้ง ๆ ที่คำ bela ไม่ได้บอกความหมายเช่นนั้น

<u>หมา</u> หรือ <u>ตีม้า</u> <u>ตีหมา</u> ในภาษาภาคใต้ เป็น ครุตักน้ำ ทำด้วยกาบหมาก ก็ว่ากลายมาจากคำ timba ของมลายูที่แปลว่า ถังตักน้ำเล็ก ๆ ที่เสียงกลายจาก ติมปะ เป็น ตีหมา ตีม้า หรือหมานั้นก็คงเพื่อให้มีความหมายนั่นเองแม้ว่าความหมายนั้นจะไม่เกี่ยวกับวัตถุนั้นเลยก็ตาม

<u>ขี้วี</u> ภาษาใต้หมายถึงยาขัดรองเท้าที่มีชื่อว่า กีวี Kiwi แต่ <u>กี</u> ไม่มีความหมาย จึงออกเสียงให้เป็น <u>ขี้</u> เสีย จะได้มีความหมาย

<u>ขี้นิน</u> คือควินิน ในภาคใต้ <u>ควิ</u> กลายเป็น <u>ขี้</u> เพื่อให้มีความหมายเป็นที่เข้าใจ

2. <u>การลากเข้าความโดยเข้าใจผิด</u> คือการเปลี่ยนแปลงเสียงเพื่อให้ได้ความหมายตามต้องการ บางทีเพื่อให้เข้ากับเรื่องที่แต่งประกอบขึ้น หรือบางทีเปลี่ยนแปลงเสียงเพียงให้มีความหมายแล้วแต่งนิยายขึ้นประกอบเรื่อง โดยมากมักเป็นชื่อสถานที่และตำบลต่าง ๆ ที่แปลความหมายไม่ออกจึงต้องเปลี่ยนแปลงเสียงเสีย พร้อมทั้งหานิยายประกอบเรื่อง ดังเช่น

<u>มณโฑ</u> ชื่อมเหสีทศกัณฐ์ เราสำคัญว่ามาจากคำมณฑูกที่แปลว่า กบ จึงมีนิยายต้นกำเนิดนางมณโฑว่าเป็นนางที่ฤาษีชุบขึ้นมาจากกบ เพราะเห็นคุณความดีที่ยอมโดดลงไปตายในอ่างน้ำนม เพื่อบอกฤาษีให้รู้ว่าอ่างน้ำนมนั้นมียาพิษ ที่จริงนิยายนี้ไม่มีในรามายณ ในรามายณมเหสีทศกัณฐ์ชื่อนางมนโททรี (มนฺท (น้อย) + อุทรี (ผู้มีเอว) หมายว่านางผู้มีเอวเล็ก เป็นธิดาพระยาแทตย์กับนางอัปสร

ชื่ออื่น ๆ ได้แก่ มารีจ มาเป็นมารีด (ภาพที่ผนังวัดพระแก้ว มีตัวเป็นมาหน้าเป็นยักษ์ด้วย)

(ดูหนังสือบาลีสันสกฤตในไทย ภาค 3)

3. <u>การเทียบแนวเทียบผิด</u> คือการสำคัญผิดโดยถือแนวเทียบอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นหลัก ทั้ง ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกันเลย ไม่อาจใช้แนวเทียบนั้นมาใช้เทียบได้ เช่น

<u>ทราย</u> แปลว่า ผงหินละเอียดอย่างหนึ่ง กับ<u>ทราย</u> ที่แปลว่าสัตว์สี่เท้าประเภทกวาง เราเขียนเหมือนกันออกเสียง ทร เป็น ซ เช่นเดียวกัน เหมือนดังว่า คำทั้งสองมีที่มาแห่งเดียวกัน และตามธรรมดาคำที่เราเขียน ทร ออกเสียง ซ มักได้มาจากเขมร เช่น ทรง ทราบ ไทร คำทรายก็คงจะเป็นคำเขมรด้วย

<u>ทราย</u> ที่เป็นคำเขมรเขียน ทราย ออกเสียง เตรียย แปลได้อย่างเดียวว่า สัตว์สี่เท้าประเภทอีเก้ง กวาง ส่วนที่แปลว่าทราย ผงหินบดละเอียดไม่มี เขมรใช้ ชูสาจ่ (ชูซัจ) ฉะนั้นการเขียนทรายที่หมายว่าผงหินบดละเอียดด้วย ทร ออกเสียง ซ ตามแบบคำ ทราย ที่แปลว่าสัตว์สี่เท้า ฯลฯ จึงถือเป็นการเทียบแนวเทียบผิด คำที่หมายว่าผงหินบดละเอียดออกเสียงว่า ซาย ตรงกันในภาษาไทยแทบทุกถิ่น จึงถือได้ว่าเป็นคำไทย ฉะนั้นถึงจะออกเสียงตรงกัน ก็ไม่ควรเขียนด้วย <u>ทร</u> เช่นเดียวกับ ทราย ที่แปลว่าสัตว์สี่เท้า คำนี้ภาษาเหนือแยกเสียงแยกความหมายเป็น <u>ซาย</u>กับ<u>ทะราย</u>(สัตว์สี่เท้าประเภทกวาง) ทำให้เห็นที่มาได้ชัดว่าไม่ใช่คำเดียวกัน

<u>การลงกระหน้าคำที่ไม่เคยมีกระนำหน้า</u> ก็คงจะเป็นเพราะเห็นแนวเทียบผิดจากคำที่มีกระนำหน้าในลักษณะต่าง ๆ เป็นต้นว่า คำที่มี ซ นำหน้า ออกเสียงเป็น กระ ได้ เช่น ซ่อม เป็น กระซ่อม จึงได้มีคำ กระนำหน้าคำ ผม เป็น กระผม ถือเป็นคำสุภาพ

คำที่ลง<u>กระ</u> เพื่อไม่ให้เสียงคอนกัน ที่เป็นซ้อนเพื่อเสียงและท้ายคำต้นมี ก สะกด เช่น ดุกดิก เป็น <u>กระ</u>ดุก<u>กระ</u>ดิก คำซ้อนเพื่อเสียงอื่น ๆ ก็พลอยลง กระ ตามไปด้วย โดยอาศัยแนวเทียบนั้น ทั้งที่คำซ้อนนั้นมิได้มี ก สะกดที่ท้ายคำต้นเลย เช่น อ้อมแอ้ม เป็น กระอ้อมกระแอ้ม มอมแมม เป็น กระมอมกระแมม คำต่าง เป็น กระคำกระต่าง

คำอื่น ๆ ที่ลง <u>กระ</u> ทั้งที่เชื่อได้ว่าคำเดิมไม่มี ดังปรากฏในภาษาถิ่นอื่น ๆ ไม่มี กระนำหน้า ได้แก่ กระดูก กระบอก กระดัง กระบุง บางคำยืมจากภาษาอื่นที่ไม่มี<u>กระ</u> นำหน้า เช่น กระบวง จาก ฎ๋บง (ด๊อมบ๊อง)ของเขมร กระเรียน จากเฎราญจ ของสันสกฤตและเฎรียลของเขมร กระเชอ จากกญฺเชี (กัญเจอ)ของเขมร กระเฉด จากกญฺแฉด (กัญแชด) เช่นเดียวกัน เหล่านี้ก็ถือเป็นเทียบแนวเทียบผิดด้วย

คำ ซัง อย่างซังขนุน ซังข้าวโพด กับ ซาง ชื่อโรคเด็ก คำนี้น่าจะมาจากคำ ซรำง (ออกเสียงเวรียง) ของภาษาเขมร ซรำง คำเดียวกันนี้มีความหมายสองอย่างในเขมร คือ ซัง อย่างซังขนุนและซังข้าวโพดกับซาง ที่เป็นโรคเด็ก ถ้าออกเสียงตามตัวเขียนเสียงควรเป็นซรัง แต่เราออกเสียงซังซร เป็น ซ ตามแบบ ไซร (เขมรออกเสียงเจรีย) เราออกเสียงเป็น ไซ (เขียน ไทร) แต่เราก็ยืดให้เป็น ซาง อีกคำหนึ่ง (เดิมเขียนทราง) จนทำให้ดูเหมือนว่า ซัง กับ ซาง มีที่มาคนละคำกัน

คำ ทราบ กับ ซาบ ก็เช่นเดียวกัน แม้จะออกเสียงอย่างเดียวกัน แต่เรามาเขียนให้ต่างกันเสีย ทั้งที่ที่มาของคำนี้ คือ ซราบ (ออกเสียงเวรียบ) ของเขมร เช่นเดียวกัน

ทำนองเดียวกับคำบาลีสันสกฤตที่เรามาแปลงเสียงเสีย แต่ละเสียงมีความหมายต่างกัน ความหมายของเสียงหนึ่งอาจเหมือนความหมายเดิม แต่ความหมายของเสียงอื่นก็กลายไปบ้าง เช่น

ส.) วชร (เพชร และสายฟ้า) เป็นเพชร กับวิเชียร ตลอดจนวชิร และพัชร วัชร
ข.) วชิร

วิธี เป็น วิธี กับ พิธี

ปรติษฐาน เป็น ประดิษฐ์ กับ ประดิษฐาน

ขบวนการ คือ กลุ่มบุคคลที่รวมกันทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง (จากขบวน=กระบวน พวก=ที่จัดเป็นแถวเป็นแนวเป็นหมวด=หมู่)

กระบวนการ คือ การดำเนินงานที่เป็นไปตามลำดับขั้น (จากกระบวน=แบบแผน ขั้นเชิง วิธีการ เช่น กระบวนพิจารณาอรรถคดีในโรงศาล)

เรื่องเสียงสูงต่ำก็ตาม การออกเสียงสระพยัญชนะก็ตาม ที่เราออกเสียงต่างกับเจ้าของภาษาอัน-ได้แก่ บาลีสันสกฤต และเขมร เป็นต้นนั้น ไม่ถือเป็นการกลายเสียงโดยตรง แต่ถือเป็นการออกเสียงตามอักขรวิธีที่ต่างกัน เป็นต้นว่า เราออกเสียงคำที่มีอักษรสูงนำหรือควบเป็นเสียงสูงตามอักขรวิธีของเรา แทนที่จะเป็นเสียงสามัญอย่างเสียงในภาษาเดิม เช่น สุวสุติ สุมร กญฺญา ของสันสกฤต และสุลา เฉลา ถวายของเขมร เรื่องนี้ได้กล่าวไว้แล้วในการออกเสียงที่ต่างกับระบบเสียงของภาษาแต่ละภาษา โดยเฉพาะในการออกเสียงภาษาบาลีสันสกฤตและเขมร

การกลายความหมาย

ความหมายอาจกลายไปในลักษณะต่าง ๆ ต่อไปนี้ คือ

1. ความหมายขยายตัว เรียกได้เป็นสองลักษณะคือ

ก. เพิ่มความหมายอื่นและความหมายเดิมก็ยังคงใช้อยู่ ซึ่งบางทีก็ไม่เนื่องกับความหมายเดิม เช่น สงสาร ความหมายเดิมคือ โลก การเวียนว่ายตายเกิด ความหมายใหม่ก็คือ รู้สึกในความเดือดร้อนหรือความทุกข์ของผู้อื่น

พระ ความหมายเดิมคือ ผู้ประเสริฐ หมายถึง พระพุทธเจ้า พระผู้เป็นเจ้า หรือศาสดาของศาสนาต่าง ๆ เราหมายได้ทั้ง พระพุทธเจ้า พระพุทธรูปและพระสงฆ์ ความหมายใหม่เพิ่มขึ้น คือ ตัวสำคัญฝ่ายชายในการแสดงละครภาพยนตร์ เรียกพระ หรือพระเอก คู่กับนาง หรือนางเอก

<u>หวาน</u> ความหมายเดิมคือ รสชนิดหนึ่งอย่างรสน้ำตาล แต่ความหมายที่เพิ่มขึ้นก็คือ สึกกร่อน จนเกลียวไม่เข้ารอยขบกัน ใช้แก่เกลียว เช่น เกลียวหวาน

ข. <u>ความหมายเดิมขยายไปให้หมายครอบคลุมไปถึงสิ่งอื่นเรื่องอื่นได้</u> หรือมีความหมายกว้างไม่จำกัดเฉพาะ เช่น

<u>คงคาหรือสินธุ</u> เป็นชื่อแม่น้ำ แต่เราหมายถึงแม่น้ำใด ๆ ก็ได้ และมาหมายถึงน้ำในแม่น้ำด้วย ดังใช้ว่า<u>คงคาวารี</u> หรือ<u>กระแสสินธุ์</u>

<u>เค็ม</u> ความหมายของรสอย่างหนึ่ง อย่างรสของเกลือ ขยายไปให้หมายว่าเอาเปรียบและไม่ยอมเสียเปรียบ หรือเอาแต่ได้ ไม่ยอมเสีย

<u>กรอบ</u> ขยายความหมายของอาหารหรือวัตถุชนิดบางเบาเปราะ มาหมายถึงลักษณะความยากจน

<u>แข็ง</u> นอกจากจะเป็นลักษณะแข็งของวัตถุก็ยังขยายไปถึงลักษณะท่าทาง นิสัยใจคอ เช่น หัวแข็ง (ไม่ยอมเห็นด้วยกับใครง่าย ๆ) ท่าแข็ง (ไม่ยอมอ่อนข้อใครง่าย ๆ)ใจแข็ง (มั่นคงต่อความคิดเห็นของตน ไม่ค่อยเหหันตามคนอื่นไปโดยง่าย)

<u>หมอ</u> ขยายความจากหมอรักษาโรคไข้ของคน สัตว์ ไปหมายถึงผู้แก้ไขรถ เรือหรือผู้ชำนาญในการนั้น ๆ ดังที่มีเรียกหมอรถ หมอเรือ ผู้ทำนายโชคชะตาก็เรียก หมอดู

<u>กล้า</u> แต่เดิมใช้เฉพาะกล้าข้าว ที่จริงพูดข้าวกล้า หรือกล้า เช่นตกกล้า แต่ปัจจุบันมีกล้ายาสูบ และกล้าอื่น ๆ ได้

<u>นา</u> แต่เดิมใช้เฉพาะนาข้าวเท่านั้น แต่ปัจจุบันหมายถึงนากุ้ง คือที่เลี้ยงกุ้ง นาบัว คือที่ปลูกบัวมาก ๆ ได้ด้วย

2. <u>ความหมายแคบเข้า</u> แยกได้เป็น 2 ลักษณะเช่นเดียวกันคือ

ก. <u>ความหมายจำกัดจำเพาะมิได้หมายทั่ว ๆ ไป</u> เช่น

<u>เนื้อ</u> อย่างที่นำมาใช้ปรุงอาหาร เช่นแกงเนื้อ หมายเฉพาะเนื้อวัวเท่านั้น ถ้าเป็นสัตว์อื่น ๆ ไม่ต้องใช้คำเนื้อ นำหน้าเรียกเพียงแกงหมู แกงปลา แกงไก่ ก็เป็นที่เข้าใจ แต่ถ้าพูดเนื้อคู่กับน้ำ เนื้อนั้นหมายถึงสิ่งที่อยู่ในน้ำแกง อาจเป็นผักหรือเนื้อสัตว์หรือผลไม้ก็ได้ ถ้าเนื้อคู่กับทำนองต้องหมายว่าถ้อยคำในบทเพลง

<u>มะม่วง</u> หรือผลไม้อื่น ๆ เมื่อกล่าวถึงชื่อใดย่อมหมายถึงผลของต้นไม้ที่มีชื่อนั้น ๆ เช่น ซื้อมะม่วง ชมพู่ ก็หมายถึงผล มิได้หมายถึงต้น หากจะให้หมายถึงต้นก็มักต้องใช้คำต้นอยู่หน้าชื่อ หรือมิฉะนั้นต้องอาศัยความแวดล้อม เช่น ซื้อมะม่วงมาปลูก แต่ถ้าว่าซื้อมะม่วงมาทำพันธุ์ก็คงหมายถึงผลมะม่วง และคำว่าข้าวเหนียวมะม่วงหรือมะม่วงน้ำปลา ก็บอกอยู่ในตัวว่า หมายถึงมะม่วงสุก กับมะม่วงดิบโดยเฉพาะไม่ใช่มะม่วงทั่ว ๆ ไป

<u>จาน</u> เชมรหมายได้ทั้งจาน ชาม ถ้วย แต่เราหมายเฉพาะภาชนะแบนที่เรียกว่าจานอย่างเดียวเท่านั้น

อุบาล (ศบัล) เขมรหมายถึงครกทุกชนิด แต่เราหมายเฉพาะครกตำหมากชนิดหนึ่งเท่านั้น

ข. ใช้เพียงความหมายเดียว เช่น

กังวล เขมรมีกงวล (ก็องว็อล) หมายได้ทั้งกังวลและจลาจลวุ่นวาย เราใช้หมายเพียงกังวล

เดิม จากเฎิม (เดิม) ของเขมร ที่หมายได้ว่า เดิม เริ่มแรก ลำต้นของพืช และเดิมแรก ก่อน เราหมายเพียง เดิม หรือ ก่อน เช่น แต่เดิมคือแต่ก่อน

จำลอง จาก จมลง (จ็อมลอง) เขมรหมายว่า ข้าม ถ่ายแบบและเสคาะเคราะห์ เราหมายเพียงถ่ายแบบ

จำ จาก จำ เขมรแปลว่า จำ เฝ้า และคอย เราใช้ในความว่า จำ หรือจำได้ มิฉะนั้นก็ต้องใช้กับคำอื่นเป็นจองจำ จำขัง

3. ความหมายย้ายที่ คือการที่คำต่างยุคต่างสมัยหรือต่างภาษาไม่อาจคงความหมายเดิมไว้ได้ กลายไปมีความหมายใหม่ ส่วนความหมายเดิมก็เลือนราง เพราะไม่มีที่ใช้จนในที่สุดก็หายไป ไม่มีความหมายเป็นที่เข้าใจ เหตุที่ทำให้เกิดการย้ายความหมายก็ตาม หรือความหมายกลายไปในลักษณะอื่นก็ตาม จะได้แยกกล่าวไว้ต่างหาก คำที่ความหมายย้ายที่ บางคำสืบสาวสาเหตุได้ แต่บางคำก็หาไม่ได้ ดังนี้

กระโดง จากโญง (โกฎง) เขมร หมายว่าใบเรือ เรามาหมายว่าเสาใบเรือ

ตะแลงแกง เขมรใช้ตรูแลงแกง (ตรอแลงแกง)หมายว่าที่มี 4 หน้า หรือแยกเป็น 4อย่างทาง 4 แพร่ง แต่เราหมายว่า ที่ประหารนักโทษ

แกล้ง เดิมหมายว่าตั้งใจ เช่นงามคั่งแกล้ง ปัจจุบันมาหมายว่า ไม่ตั้งใจทำจริง จงใจทำให้ผิดความคาดหมาย

กัสกร จาก ศฺสกร ของสันสกฤต แปลตามศัพท์ว่า ผู้ทำการอย่างนั้น หมายว่าขโมยและเราหมายว่า ข้าศึกศัตรู

<u>สาเหตุแห่งการกลายความหมาย</u>

๔. <u>การเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมอันได้แก่สภาพภูมิศาสตร์และสังคม</u> ซึ่งนับเป็นตัวการสำคัญในการทำให้ความหมายกลายไป โดยเฉพาะเมื่อคนอยู่ในพื้นที่และความเป็นอยู่อย่างหนึ่งต้องโยกย้ายมาอยู่ในที่อีกแห่งหนึ่ง สภาพภูมิศาสตร์ก็ดี สังคมคือบุคคลผู้อยู่ในที่นั้นก็ดี ย่อมทำให้เอ่ยคำที่ใช้ในภาษาแตกต่างกันไปเป็นต้นว่า ผู้ที่อยู่ที่ตอนห่างไกลทะเลย่อมไม่มีศัพท์เกี่ยวกับทะเลใช้ แม้เครื่องมือทำมาหากินทางน้ำทางทะเลก็ย่อมไม่มี เมื่อย้ายมาอยู่แถบทะเลถ้าไม่ยืมคำของคนท้องถิ่นมาใช้ก็ต้องสร้างใหม่ ซึ่งบางทีก็นำคำเดิมมาสร้างความหมายใหม่ เลิกใช้ความหมายเดิมหรือบางทีก็ขยายความหมายออกไป คือเพิ่มความหมายใหม่ส่วนความหมายเดิมก็ยังใช้อยู่ ดังนี้

<u>มกร</u> ภาษาบาลีสันสกฤต หมายว่า จระเข้ แต่เมื่อเรามารู้เรื่องเล้งหรือหลง สัตว์ชนิดหนึ่งของจีน เราก็นำคำ มกร มาเปลี่ยนแปลงเสียงเป็น มังกร (มังกร) ให้มีความหมายเป็นสัตว์ชนิดนั้น แม้กระทั่ง dragon ของอังกฤษเราก็เรียกมังกรด้วย

<u>เงือก</u> ภาษาแต้จิ๋วมีคำงักฮื้อ หมายว่า จระเข้ ภาษาไทยใหญ่ พ่าเก่และอ่ายตอนคำ งิ่กหรือเงิ่ก ก็หมายว่า จระเข้ เรามีคำจระเข้ใช้แล้ว (คำเดิมคงเป็น ตะเข้ มาจากตัวเข้ ไม่แน่ว่า เข้ จะหมายว่าแม่น้ำอย่างที่ใช้ในภาษาผ่าเก่ ก่าแค้น่ำ หรือไม่ ถ้าเป็นเช่นนั้นตัวเข้ ก็คงหมายว่าตัวที่อยู่ในแม่น้ำ) คำเงือกจึงเลื่อนไปหมายถึงผู้หญิงที่มีลักษณะเป็นครึ่งปลาครึ่งคน บางทีก็มีลักษณะเหมือนยีปีศาจที่อาศัยอยู่ในน้ำ

<u>อุรุ</u> คำนี้สันสกฤตใช้ อุษฎร กล่าวว่าในสมัยพระเวทหมายถึงควายหรือควายป่า (bison) แล้วภายหลังเมื่อเข้ามาอยู่ในดินแดนอินเดีย กลายมาหมายว่า อุรุ คงเป็นเพราะมีสีคล้าย ๆ กัน นับเป็นสัตว์แปลกใหม่สำหรับพวกอารยัน

<u>เสือ</u> ภาษาฮินดีเรียก เศร(sher) กล่าวว่าคำนี้มาจากภาษาเปอร์เซีย shir ซึ่งแปลว่าสิงห์โต เมื่อสิงห์โตไม่ใช่สัตว์พื้นถิ่นของอินเดีย และเสือคงเป็นสัตว์ใหม่ยังไม่เคยรู้จักมาก่อน จึงได้นำคำที่คุ้นเคยอยู่ก่อนมาหมายว่า เสือ คำ สีห shir ก็คงยังอยู่เพราะว่าน่าจะเป็นคำเดียวกันกับสีห

<u>กบ</u> ภาษาไทยใหญ่ใช้กบอยู่ความเดียว คือ กบกิ๋นเหลิน (กบกินเดือนคือราหูอมจันทร์) ดังนั้นคำกันกบเขาจึงเรียก <u>กันเด้ค</u> (กันเขียด) และกบไสไม้ เรียกเต่าหรือเล็กเต่า ขี้เต่าคือขี้กบ

<u>กระต่ายขูดมะพร้าว</u> ภาษาเหนือ เรียกเป็น แมวหรือแมวขูดบ่าป๋าว

<u>ปากกา</u> เราอาจตั้งชื่อตามลักษณะของปลายปากกาที่มีรูปร่างเหมือนปากของกา คือแหลมแข็งและมีรอยผ่าจึงใช้เขียนได้ แต่เดิมฝรั่งใช้ขนนกทำจึงเรียก pen บางทีใช้ไม้อื่นทำและปัจจุบันใช้วัตถุใด ๆ ทำก็ยังเรียก pen ส่วนปลายปากกาแม้ในปัจจุบันจะกลายลักษณะไปเราก็คงเรียกปากกา และได้เจริญก้าวหน้า เป็นปากกาหมึกซึม ลูกลื่นและหมึกแห้ง เราก็คงเรียกเช่นเดียวกัน เพียงแต่เติมลักษณะต่าง ๆ ขยายความไว้ให้รู้เท่านั้น

<u>เบี้ย</u> หอยชนิดหนึ่งหลังนูน สมัยก่อนคงใช้แทนเงิน ภาษาใต้จึงยังคงใช้เบี้ยในความหมายว่า เงิน ไม่มีเบี้ย คือไม่มีเงิน ภาษาภาคกลางมีคำเบี้ยที่มีความหมายว่าเงินใช้อยู่ คือ ดอกเบี้ย เบี้ยน้อยหอยน้อย (เงินน้อย) เบี้ยหวัด เบี้ยบำนาญ เบี้ยหัวแหลกหัวแตก นอกนั้นเบี้ยต้องหมายว่าหอยชนิดหนึ่งเท่านั้น

2. <u>ราชาศัพท์และภาษาสุภาพ</u> ภาษาที่ถือเรื่องราชาศัพท์และภาษาสุภาพเป็นสำคัญ เช่น ภาษาของเรากับภาษาเขมร ย่อมต้องสร้างทั้งศัพท์และวิธีใช้ เรามีกำหนดไว้พร้อมบริบูรณ์ แต่ถ้าคำที่เรามีใช้อยู่ยังไม่เหมาะเพราะยังไม่นับเป็นคำสูงสมใจ เราก็ต้องยืมภาษาอื่นมาใช้ภาษาเหล่านั้นก็ได้แก่ บาลีสันสกฤตและเขมร บางทีก็ใช้คำไทยคำเหล่านั้นต้องตกแต่งด้วยคำ <u>พระ</u>

<u>คำบาลีสันสกฤต</u> ได้แก่ เศียร หัตถ์ ชงฆ์ (แข้ง) องค์ (ตัว) เนตร ฯลฯ

<u>คำเขมร</u> ได้แก่ เขนย ขนม (หมอนอิง) เพลา (ขา) ขนอง (หลัง)

เสวย เสด็จ ประทับ โปรด ถวาย ฯลฯ

คำข้างต้นถือเป็นราชาศัพท์ใช้แก่พระราชา แต่ภาษาสุภาพสำหรับบุคคลทั่วไปก็มีได้แก่

<u>คำบาลีสันสกฤต</u> ศีรษะ ครรภ์ โลหิต อัฐิ(กระดูกเผาแล้ว) อังคาร(เถ้ากระดูก)

อุจจาระ ปัสสาวะ คูถ มูตร ศุกร สุนัข สุรา ภาพยนตร์ โค

<u>คำเขมร</u> เพลิง กระบือ หราบ โยม ฉัน จังหัน (3 คำนี้ใช้เฉพาะพระภิกษุสงฆ์)

คำบาลีสันสกฤตข้างต้นและเขมร เขาใช้เป็นคำสามัญ เช่นเดียวกัน คำสามัญของเราเขมรกลับนำไปใช้เป็นราชาศัพท์ เช่น เตื่น (เติน) แปลว่าตื่น ทรงเตินเฮย (ตรัสงเตินเฮย) ทรงตื่นแล้ว ใช้แก่ผู้ที่เรานับถือ เช่น ครูอาจารย์ก็ได้ เช่นโลกครูเตินเฮย (โลกกรูเตินเฮย) ท่านอาจารย์ตื่นแล้ว

เนื่องด้วยการถือความสุภาพในการพูดเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้นจึงมีวิธีอื่น ๆ ที่ใช้คำพูดเพื่อให้สุภาพ ดังนี้

3. <u>การพูดดีหมายร้าย</u> (Euphemism) คือการที่เลือกสรรถ้อยคำให้เรียบร้อยน่าฟัง ไม่ปากลัวน่าหวาดเสียว ในเมื่อกล่าวถึงเรื่องร้าย ๆ เป็นการหลีกเลี่ยงไม่ต้องพูดคำที่ไม่พึงปรารถนาเหล่านั้นเสีย เช่น

<u>เสีย</u> ใช้แทนคำ ตาย คล้ายคำ pass away ของภาษาอังกฤษ หรือคำ<u>ไป</u>ก็ใช้ได้เช่นกัน บางทีก็พูดว่าไปบ้านแล้ว ไปบ้านเก่าแล้ว หรือไปสวรรค์แล้ว เช่นเดียวกับคำสวรรคตหรือทิวงคต (ไปแล้วสู่ฟ้า) ในราชาศัพท์

<u>โรคพรรณนั้น</u> หมายถึงโรคร้าย ๆ เช่น อหิวาต์ ภาษาฮินดีเรียกโรคไข้ทรพิษว่ามาตา (แม่) หรือศีตลา(ที่เย็นฉ่ำ) ดำ ตสุกร ที่แปลตามศัพท์ว่าผู้กระทำอย่างนั้นและสันสกฤต มาหมายว่า ขโมย นั้นคงเข้าลักษณะเดียวกัน

<u>การใช้คำดีสำหรับคำต้องห้าม</u> คือการเลือกสรรหาคำที่ฟังดีมาแทนที่คำที่ถือว่าต้องห้าม เพราะตามประเพณี ถือคำบางอย่างต้องห้าม ใช้พูดไม่ได้ ถ้าจะพูดก็ต้องพูดในภาษาส่วนตัว

เฉพาะผู้คุ้นเคยกัน ถ้าจะพูดให้ฟังดีต้องเปลี่ยนถ้อยคำใหม่และบางทีมีการขออภัยล่วงหน้าด้วย เช่น คำเรียกอวัยวะบางส่วน แม้แต่ตีนก็ต้องเปลี่ยนเป็นเท้า หัวเป็นศีรษะ สิ่งปฏิกูลจากร่างกายก็ต้องมีคำใช้ต่าง ๆ ถ้าเป็นคำไทยก็เป็นหนักและเบา ใช้เฉพาะปิดหนักปิดเบา แต่เบาหมายถึงปัสสาวะใช้ได้ทั่วไปและใช้เป็นกริยาด้วยเช่นเดียวกัน หุ่ง หมายได้ทั้งนามและกริยาทั้งที่ตัดมาจากไปหุ่ง ภาษาอื่นก็ถือเช่นเดียวกัน ภาษาไทยใหญ่เรียกปัสสาวะว่าผายน้อย อุจจาระว่าผายโหลง ภาษาแสลงของนักศึกษาในอินเดียและพม่าใช้ Number I สำหรับปัสสาวะ Number II สำหรับอุจจาระ

<u>คำเรียกอวัยวะส่วนที่ปกปิด</u> เป็นคำต้องห้ามเช่นกัน จึงมีคำเรียกแทนชื่อจริงมากมายหลายชื่อ ภาษาวรรณคดีใช้คำอุปมาเปรียบเทียบ ทำให้คำนั้นมีความหมายโดยปริยายเพิ่มขึ้นไปอีก

<u>ชื่อสามี ภรรยา</u> ไม่นิยมเรียกกัน ต้องเรียกแม่เด็ก พ่อเด็ก แม่อีหนู พ่ออีหนู คำผัวเมีย ก็ต้องใช้สามี ภรรยา และถ้าสามี ภรรยา หมายถึงกันและกันก็ใช้คำที่บ้าน หากเป็นภาษาวรรณคดีก็มีคำไพเราะเรียกชื่อบุคคลอันเป็นที่รักมากมาย เช่นที่รัก ยอดรัก ยอดดวงใจ ดวงยิหวา ขวัญใจ ขวัญอ่อน ขวัญยืน ฯลฯ ภาษาเขมรเรียก มาส์เฉลิม (เมียะส์เหลิม)คือ ทองตับ หมายถึงยอดรัก ภาษาจีนกลางมีคำ <u>hsin^{1}kan^{1}</u> (ซิ้นก๊าน) คือ ตับ หัวใจ หมายว่ายอดรักหรือผู้สนิทสนม เช่นเดียวกัน

<u>ชื่อผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ</u> บางทีก็ไม่นิยมออกชื่อเรียกท่านที่บน เสด็จ เสด็จในกรม คุณท่าน

4. <u>การพูดร้ายหมายดี</u> คือการใช้คำไม่น่าฟัง ในบางกรณีโดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องกันทฤษฎีโทษ (evil eyes) คือ สิ่งอัปมงคลไม่ให้ก้ำกราย ทำให้เป็นอันตรายอาจถึงแก่ชีวิต เช่น เด็กน่ารักต้องพูดน่าเกลียด น่าชัง ชื่อเด็กก็ต้องตั้งเป็นชื่อสัตว์ เช่นอีหมา เพื่อผีจะได้ไม่มารบกวนเอาตัวไป

5. <u>การใช้คำเน้นความรู้สึก</u> คำวิเศษณ์ที่ช่วยเน้นความรู้สึกมีมากมาย โดยมากเป็นคำที่แต่งขึ้นใหม่ เพื่อให้ได้ความรู้สึกอย่างใจของผู้พูด บางทีก็ทำคำนั้น ๆ มีความหมายผิดแปลกไปเช่น เต็มที่ เด็ดขาด เป็นอันขาด ทีเดียว ยอดเยี่ยม ไม่หยอก ไม่ใช่เล่น ไม่ไหว(เต็มที)

บางทีก็ใช้คำสูง ๆ โดยเฉพาะเวลาต้องการประชดประชันว่ากล่าว เช่นเรียกผู้ที่ทำให้เราเคืองว่า พ่อโฉมเอก พ่อเหวดา พ่อเจ้าประคุณ เสวย(แทนกิน) ผู้หญิงก็อาจเป็นคุณหญิง ยอดหญิง นางฟ้า แม่โฉมเอก โฉมยง โฉมเฉลา อาจนับได้ว่าพูดดีหมายร้ายได้ประการหนึ่ง หรือโดยนัยกลับกันอาจพูดร้ายหมายดีก็ได้ เช่นใช้ว่า สวยเป็นบ้า สวยร้ายกาจ เก่งอย่างร้าย น่ากลัวได้ที่หนึ่ง ทำนองเดียวกับคำ terribly, awefully หรือ dreadfully ในภาษาอังกฤษ

แต่บางทีในที่ที่ควรจะเน้นให้มีความหมายรุนแรง กลับใช้คำที่ทำให้ความหมายอ่อนลง เช่น เสียหายพอสมควร ร้ายพอดู ซนน่าดู

6. <u>การใช้ถ้อยคำผิดที่</u> (Malapropism) คือการใช้คำไพเราะหรือคำสูงผิดที่ด้วย ความรู้น้อยและเกรงจะถูกหาว่ารู้น้อยก็เลยพยายามใช้ถ้อยคำยาก ๆ ที่ตนเองก็ไม่เข้าใจ บางทีอาจเทียบแนวเทียบผิด ดังตัวอย่างในเรื่องชิงนางของ ร.6 คุณนายลำไยผู้มักใช้ถ้อยคำผิดที่ พูดคำวิทยาศาสตร์เป็นคยาศาสตร์ ผู้ที่เปลี่ยนคำ หัวเป็นศีรษะในทุกกรณีก็เป็นการใช้ถ้อยคำผิดที่เช่นเดียวกัน เพราะโดยธรรมดาชื่อหรือคำประสม ไม่ควรต้องเปลี่ยน เช่น หัวลำโพง หัวหอม หัวแม่มือ ไม่ควรเปลี่ยนเป็นศีรษะลำโพง ศีรษะหอม ศีรษะแม่มือ ราชาศัพท์ที่มีคำใจประสมอยู่ด้วย ก็ไม่น่าจะเปลี่ยนเป็นพระทัย เช่น ทรงเอาใจใส่ ไม่ควรเป็นทรงเอาพระทัยใส่ การที่คำกระฎุมพี ซึ่งหมายว่าคนชบดีมากลายเป็นไพร่ เพราะใช้เข้าคู่กันอาจเป็นเพราะการใช้ผิดของผู้รู้น้อยก็เป็นได้

7. <u>ความหมายกว้างออก</u> เช่น

<u>อัฐหรือสตางค์</u> ส่วนย่อยที่สุดของเงินตรากลายมาหมายถึงเงินทั่ว ๆ ไป บางทีหมายถึงทรัพย์สมบัติก็ได้ เช่นเป็นคนมีอัฐ มีสตางค์ บางทีใช้อัฐสตางค์ในความเดียวกัน

<u>ผัก</u> ในภาษาไทยใหญ่ หมายถึงกับข้าวทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นผักหรือเนื้อสัตว์ น้ำผักคือน้ำแกง คำ ซับยี sabzi ของภาษาฮินดีที่หมายถึงกับข้าวกินกับข้าวหรือโรตี ก็หมายว่าผักในภาษาเปอร์เซีย

ความหมายที่กว้างออกนี้บางทีก็ทำให้ความหมายคลายความสำคัญลง เช่น

<u>ศรัทธา</u> ความเชื่อในทางศาสนา ปัจจุบันหมายถึงเชื่อถือในบุคคล ในคุณความดี ในคำพูดและอื่น ๆ ไม่จำเป็นต้องเป็นทางศาสนา

<u>คุณ ท่าน อาจารย์</u> ต่างก็คลายความสำคัญในตัวศัพท์ลง ใช้แก่ใคร ๆ ก็ได้

คำ<u>เศรษฐ</u> ของอันสกลุตที่หมายว่าประเสริฐสุด ใช้เรียกผู้ที่ได้รับความนับถือมากที่สุด <u>นครเศรษฐ</u> คือคนสำคัญของเมืองเทียบเท่า Lord Mayor นายกเทศมนตรี แต่มาในภาษาเบงคลี กลับกลายไปหมายว่าคนที่มาจากบอมเบย์

หนังสือประกอบ

1. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน
2. พจนานุกรมศัพท์แพทย์
3. พจนานุกรมคณิตศาสตร์และป่าไม้
4. พจนานุกรมศัพท์ช่าง ของหลวงวิชานกลกิจ
5. พจนานุกรมอังกฤษ – ไทย ของ สอ เศรษฐบุตร
6. พจนานุกรมภาษาอื่นๆ ได้แก่ เขมร มลายู จีน และภาษาไทย ถิ่นต่างๆมีภาษาภาคใต้ เหนือและอิสาน เป็นต้น
7. วิทยาวรรณกรรมของกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์
8. ภูมิศาสตร์วัดโพธิ์ ของขุนวิจิตรมาตรา
9. บทความในสตรีสาร คอลัมน์ " ทำไมในภาษา " ที่ว่าด้วยเรื่อง " อันเนื่องด้วยชื่อ " ของบรรจบ พันธุเมธา
10. ประมวลศัพท์บัญญัติทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
11. นิรุกติศาสตร์ของพระยาอนุมานราชธน ตอนที่ว่าด้วยตระกูลภาษา
12. พจนานุกรมศัพท์ทหารของกระทรวงกลาโหม